

Juuda kiri

PKK1306 Jd 1

Sissejuhatus Juuda kirja

Juuda kirja uurimist võiks võrrelda kulla kaevandamisega. Nii palju on selles kullateri, mis ainult ootavad üleskorjajat. Neid hakkame meiegi otsima, sest järgmine, millega me saadetes PKK tutvust teeme, ongi nimelt Juuda kiri.

Aga kes on see Juudas, kes selle kirja on kirjutanud? Kirjast endast saame teada, et Juudas ütleb end olevat Jaakobuse vend. Evangeeliumiraamatutes on kolm või neli Jaakobuse-nimelist meest ja kolm Juudast. Seega on suureks abiks, kui suudame kindlaks teha, kes neist kolmest on selle kirja kirjutanud. Juuda kirja autori kindlakstegemisel aitab meid eriti Mt 13:53-55: „Ja sündis, et kui Jeesus oli need tähendamissõnad lõpetanud, lahkus ta sealt ja tuli oma kodukohta ning õpetas nende sünagoogis, nii et nad hämmastusid ja ütlesid: "Kust on pärit tema tarkus ja vägevad teod? Eks ta ole see puusepa poeg? Eks tema ema hüüta Maarjaks ja ta vendi Jaakobuseks ja Joosepiks ja Siimonaks ja Juudaks?"

Neist vendadest kaks – Jaakobuse kirja autor ja Juuda kirja autor – on Jeesuse poolvendid. Kaks ülejäänud Juuda-nimelist meest olid mõlemad Jeesuse 12 jüngril hulgast. Kõige paremini me teame muidugi Juudas Iskariotti, kes reetis Issanda ja varsti pärast seda lõpetas ka enda elu. Teist Juuda-nimelist apostlit mainitakse lühidalt Jh 14:22: „Talle ütles Juudas, mitte Iskariot: "Issand, mis see on, et sa näitad ennast ainult meile ja mitte maailmale?" Tema kohta öeldakse siin ainult et ta polnud Juudas Iskariot.

Võib tekkida küsimus, kas Juuda kirja kirjutajaks ei võinud siiski olla see teine Jeesuse jüngr. Tähtsaim argument selle vastu on, et Juuda kirja kirjutaja ei esitle end apostlina, vaid lihtsalt Jaakobuse vennana. Järelikult ta eeldas, et kõik need, kellele ta kirjutas, tundis Jaakobust, kes oli ta vend.

Eespool loetud Matteuse evangeeliumi sündmusest näeme, et Juudast nimetatakse Jeesuse poolvendadest viimasena. See tähendab arvatavasti, et ta oli vendadest kõige noorem. Jaakobus oli siis mitte ainult temast vanem, vaid ka tuntum. Jaakobus aga tapeti aastal 62, nii et Juudal tuli täita temast jäänud auku. Nii võis ta esineda oma tuntud venna nimele toetudes. Neil põhjustel on üsna tõenäoline, et Juuda kirja kirjutaja on kolmas Juudas, kelle häält me UT-i lehekülgedel kuuleme. Ja kuna Juudas oli Jaakobuse vend, siis oli ta ka Jeesuse Kristuse poolvend. Täisvendid nad ei olnud, sest Jeesus sündis neitsist. Joosep aga oli küll Jeesuse kasuisa, mistõttu Jeesust võidi kutsuda ka Joosepi pojaks või ehitusmehe (puusepa) pojaks.

Huvitav on seegi, et ei Jaakobus ega ka Juudas teata ise, et nad on Jeesuse vennad. Jaakobus esitleb end Jk 1:1 järgmiselt: „Jaakobus, Jumala ja Issanda Jeesuse Kristuse sulane, saadab tervitusi kaheteistkümnele hajali asuvale suguharule.” Juudas aga alustab oma kirja järgmiselt: „Juudas, Jeesuse Kristuse sulane, Jaakobuse vend - Jumalas Isas armastatud ja Jeesuses Kristuses hoitud kutsuile”. Ta nimetab end Jeesuse Kristuse sulaseks ja Jaakobuse vennaks. Sulaseks tõlgitud kreeka keelne sõna tähendab õieti orja. Sellisena tundsid siis end mõlemad vennad Jeesuse Kristuse suhtes.

Miks Jaakobus ja Juudas oma sugulust Jeesusega ära ei kasutanud või esile ei tõstnud? Minu arvates on vastus selge. Paulus väljendab seda 2Kr 5:16 järgmiselt: „Seepärast ei tunne me nüüdsest peale kedagi inimliku loomuse poolest; kui me ka oleksime tundnud Kristust inimliku loomuse poolest, siis nüüd me ei tunne teda enam nõnda.” Kuigi Juudas oli Jeesuse poolvend, mõistis ta, et Jeesus on kirgastatud Kristus ja et inimlik suhe temaga ei tähenda midagi. Ta pidi tulema Kristuse juurde patusena ja võtma ta vastu oma Päästjaks ja Issandaks ehk käskijaks täpselt niisamuti nagu kõik teisedki inimesed. Juudas ja Jaakobus mõistsid seda ja nad aitavad oma kirjades seda mõista meilgi.

Juuda kohta tasub mainida sellistki üksikasja, et Eusebius nimetab oma kirikuloos ta kahte pojapoega. Eusebius tsiteerib oma allikates kirikuloolast Hegesippust, juutkristlast, kes elas teisel sajandil ja oli pärit Väike-Aasiast. Hegesippus räägib, et keiser Domitianus laskis enda ette tuua kaks Galileas elanud Juuda pojapoega. Domitianus oli kuulnud, et nad on Taaveti soost ja kartis, et nad hakkavad midagi messiaanlikku ette võtma. Kui ta aga nägi meeste põllutööst pahklikke käsi ja ilmset vaesust, siis laskis ta nad kergendatult minema. Juuda pojapojad öeldakse hiljem olevat saanud valitud kristlike koguduste piiskoppideks. Domitianus valitses 90-ndatel aastatel, ja tema ajal kiusati kristlasi väga kõvasti taga.

Enne, kui vaatame lähemalt Juuda kirja peasõnumit, tuleb esile tõsta veel ühte asjaolu, mis vahel tekitab segadust. Nimelt, kui lugeda järjest 2Pt-e kirja ja Juuda kirja, siis võib hämmastada see, et need kirjad on üsna sarnased. Juuda kirjas on kokku 25 salmi ja on arvestatud, et nendest tervelt 15 on kas täielikult või osaliselt olemas ka 2Pt-s. See huvitav sarnasus on erutanud uurijate meeli läbi sajandite. Palju on näiteks arutletud selle üle, kas tsiteeris Juudas Peetruse kirja või vastupidi. Mõlemal arvamusel on palju poolehoidjaid, aga kumbki pool pole suutnud oma seisukohta laitmatult tõendada.

Uurijate raskused üksmeelele jõudmise osas on lõpuks viinud osa uurijaid mõttele, et võib-olla oli hoopis nii, et kumbki autor ei tsiteerinud teist. On nimelt leitud, et ei ole mingit loogilist järjekindlust, mille kohaselt kummagi kirja ühised salmid või salvide osad on formuleeritud. Ühes kohas tundub, et Juudas on kasutanud Peetruse kirja sõnastust, aga kohe järgmises kohas näib vastupidi. Seega on olemas ka kolmas võimalus – et mõlemad autorid on kasutanud mõtteid mingist kolmandast kirjast, mis oli neile tuttav. Kui see nii oli, siis seletab see ka, miks on uurijatel raske jõuda selgusele, kas Peetrus tsiteeris Juudast või vastupidi.

Selline asi on täiesti võimalik, sest esimese sajandi lõpul liikus kogudustes ringi mitmeid kirju, kus hoiatati eksiõpetuste eest. See oli vajalik ja tõhus viis, et takistada eksituste levimist kristlaste hulgas.

Eespoolöeldust oled ehk juba järeldanudki, et ka Juuda kirja peasõnumiks on võitlus eksiõpetuste vastu. Eespool nimetatud kirikuloolane Hegesippus, kes elas 2. sajandil, on ka rääkinud, et pärast Jaakobuse surma pääsesid mitmesugused eksiõpetused praeguse Iisraeli ja selle lähialade kogudustes võimule. On seega võimalik, et Juudas kirjutas oma kirja just neile eksiõpetustele vastu seismiseks. Meil pole muidugi võimalik saada lõplikku selgust selles, mis kogudusele või kogudustele see kiri algselt on kirjutatud, sest Juudas ise seda ei ütle. On aga tõenäoline, et see on kirjutatud juutkristlastele. Mõned uurijad on järeldanud, et see kiri on esmajoones kirjutatud Süüria Antiokia kandis elanud juutkristlastele.

Millised siis olid need eksiõpetused, millele Juudas oma kirjas vastu astub? Selle lühikese kirja põhjal on raske saada sellest ülevaatlikku pilti. Midagi aga saab siiski järeldada sellest, mis Juudas kirjutab. Valede õpetuste toetajad kasutasid valel viisil ära kristlaste vabadust – nad ei tahtnud alistuda mingi maise ega ka taevase võimu juhtimisele. Nad pidasid end seega autonoomseteks, iseseisvateks. See tähendab, nad tahtsid ise otsustada, mis neile sobib ja mis mitte. Nad toetusid ka nägemustele, mis nad olid näinud, põhjendades nendega oma käitumisviise ja levitades oma õpetust. Veel selgub Juuda kirjast, et need inimesed ei tahtnud hoopiski traditsioonilisel viisil uskujatest kristlastest lahku lüüa. Vastupidi – nad tahtsid poetuda nende hulka, et nende arvel kasu saada. Lühidalt võib siis öelda, et nad olid end upitanud nii teistest inimestest kui ka Jumala sõnast kõrgemale.

Mõned on näinud neis eksiõpetustes, millele Juudas vastu astub, gnostitsismi jooni. Tõepoolest oli ka gnostitsismis mõningaid samasuguseid rõhuasetusi, mille vastu võitles ka Juudas. Aga kindlasti märkasid sa eespoolöeldust juba sedagi, et Juuda kiri sobib hästi ka meie aega. Ka meie postmodernne inimene tahab olla ise

enesele seaduseks ega soovi lasta end ühelgi teisel autoriteedil juhtida. Niisiis, Juuda kirja lugedes tasub olla tähelepanelik ka oma kaasaja tendentside suhtes.

Viimane ei käi muidugi mitte ainult Juuda kirja kohta. Tervet Piiblit tasub lugeda sellise pilguga, et mida see räägib täna minule ja meie kaasajale? Millised nähtused ja suhtumised on praegu samasugused või võrreldavad sellega, millest kirjutatakse Piiblis? Selline lähenemine muudab Piibli väga praktiliseks, õpetlikuks ja teatud mõttes ka kaasaegseks.

Kõige järgi otsustades on Juuda kiri kirjutatud kiiruga, sest muidu see vaevalt oleks jäänud nii lühikeseks. See vastab oma pikkuselt tekstile, mis mahub ühele papüüruselehele. Ka seda, millal see kiri on kirjutatud, ei või kindlalt öelda. See võis toimuda põhimõtteliselt ükskõik millal aastate 65 – 80 paiku. Selle kirja dateerimise osas ei ole uurijad jõudnud kuigivõrd üksmeelele.

Millalgi igatahes haaras Juudas sule või andis selle kirjutajale, et aidata oma vastutusel olevatel kogudustel end eksiõpetuste vastu kaitsta. Ta kirjutas asjast, mis oli otseselt seotud evangeeliumi ja päästega. Ta oleks võinud valida teemaks õigeksmõistmise, aga sellest kirjutas Paulus juba Rooma kirjas. Või Kristuse ülestõusmise, aga sellest õpetas Paulus juba 1Kr-s. Või lepituse, aga sellest kirjutas Paulus 2Kr-s. Usustki oleks ta kahtlemata osanud kirjutada, aga sellest rääkis Paulus juba Galaatia kirjas. Teemaks oleks võinud olla kogudus kui Kristuse ihu, aga sellest kirjutas Paulus Efesose kirjas. Või Kristuse isikust, aga sellest kirjutas Paulus koloslastele. Või meie ülempreestrist, aga Heebrea kirja kirjutaja õpetas juba sellest. Ta oleks võinud valida teemaks osaduse, aga sellest kirjutas Johannes hiljem.

Nii juhtis Püha Vaim Juuda mõtted mujale. Tema teemaks pidi olema eksiõpetused ja ennekõike ärataganemine. Tema kirjeldus taganemisest on kõige elavam terves Piiblis ja ta esitab seda väga dramaatiliselt. Valeõpetajaid oli kõrvalustest kogudusse sisse tulnud, kui keegi polnud seda tähele pannud. Juuda kiri on nagu aatomipomm, mis plahvatas algkoguduses hoiatuseks.

Oma teemast tulenevalt kirjutas Juudas ka asjadest, mida ükski teine Piibli autor esile ei tõsta. Nimelt kirjeldab ta saatana ja peaingel Miikaeli vaidlust Moosese keha pärast.

Juudas nimetab ka Eenoki prohvetearingut, millest samuti mujal Piiblis ei räägita. Eenok on näinud Issandat tulevat kümnete tuhandete oma pühadega. Selle poolest on Juuda raamat ka heaks sissejuhatuses Ilmutusraamatusse.

Oma kirja kolmes esimeses salmis kirjeldab Juudas olukorda, kus ta kirjutab. Kõigepealt aga tuleb tervitus.

1 Juudas, Jeesuse Kristuse sulane, Jaakobuse vend - Jumalas Isas armastatud ja Jeesuses Kristuses hoitud kutsutuile

Nagu eespool juba öeldud, UT-s kuuleb kolmest Juuda-nimelisest mehest, aga selle kirja kirjutajaks on alust pidada sellenimelist Jeesuse poolvenda.

Sõna „sulane” on täht-tähelt ori. Juudas ei kasuta mingil viisil ära oma sugulussuhet Jeesusega. Nii ta vaigistab võimalikud mõtted, et Jeesuse maapealse perekonna liikmed vääriskid kuidagi erilist austust. Ainult neitsi Maarjast sündinud Jumala Poeg oli patutu. Kõik teised selle perekonna liikmedki olid patused ja vajasid seepärast Jeesust Kristust oma pattude lepitajaks.

Veel ütleb Juudas, et ta on Jaakobuse vend. Nad mõlemad olid seega Jeesuse poolvennad. Siin nimetatud Jaakobus oli ka Jaakobuse kirja kirjutaja. Apostel Paulus nimetab Jaakobust üheks Jeruusalemma koguduse tugisambaks.

Neid, kellele Juudas kirjutab, nimetab ta kutsututeks, kes on „Jumalas Isas armastatud ja Jeesuses Kristuses hoitud”. Seda keerulisevõitu väljendit tasub hetkeks lähemalt vaadata.

Võib-olla kõige tähtsam on siin sõna „hoitud”. See nimelt avab meile Juuda kirja kõige tähtsama sõnumi. See kiri räägib meile Piiblis ainulaadsel viisil eksiõpetustest ja nendega seotud ärataganemisest. Juudas ei kirjuta selleks, et meid hirmutada; ka mitte selleks, et lihtsalt jagada eksiõpetuste kohta infot. Pigem kirjeldab ta eksiõpetuste tagamaid, et anda meile vahendid, millega ärataganemise kiusatusete vastu seista. Ja kohe oma kirja alguses ta ütleb oma adressaatidele, et nad on Jumalas Isas armastatud ja Jeesuses Kristuses hoitud.

See tuletab meelde, mis Jeesus ise ütles Jh 10-s. Esmalt ütles ta enda kohta Jh 10:11: „Mina olen hea karjane. Hea karjane annab oma elu lammaste eest.” Tagapool aga, salmides 27-29 räägib ta lammastest ja Isast järgmist: „Minu lambad kuulevad minu häält ja mina tunnen neid ja nad järgnevad mulle ning ma annan neile igavese elu ja nad ei hukku iialgi ning keegi ei kisu neid minu käest. Minu Isa, kes on suurim kõigest, on nad mulle andnud, ja keegi ei suuda neid kiskuda Isa käest.”

Seega nii Juudas kui ka Jeesus Johannese evangeeliumis kõnelevad samast asjast. Nad ütlevad, et kui lammas on kaitstud, kui tal on julge olla, siis ei ole see lamba teene. Nagu me teame, lammas ei ole võimeline end kaitsma. Tal pole teravaid kihvu ega küüsi, millega kiskjatele vastu hakata. Paremal juhul võib ta natuke joosta, aga sellega end ühegi kiskja käest päästa ta küll ei suuda. Lammas on abitu. Tema kaitse sõltub ainult karjasest.

Mida see tähendab vaimulikus plaanis? – Lihtsalt seda, et kui mõni Jumala lammas, st usklik inimene ütleb, et ta teab, et on päästetud, siis ei uhkusta ta seda tehes oma teenete või saavutustega, vaid ta kiitleb oma Päästja üle.

On aga aegu, mil kristlaselgi on oht see tõde unustada. Kui kristlane ehk siis Jeesusesse Kristusesse uskuja inimene ütleb, et ta ei ole oma päästes kindel, siis tegelikult paneb ta Jumala töö kahtluse alla. Jeesus ju ütles, et keegi ei suuda Kristusele kuuluvat inimest Jumala käest ära kiskuda. Ei ole inimese asi hakata Jumala selget sõna tühjaks tegema. Või arvad sa, mu kristlasest sõber, et su kahtlused teevad Jumala sõna tühjaks? Sel juhul arvad sa endast küll päris palju!

Jumala sõna kinnitab selgelt, et keegi ei suuda kiskuda Isa käest seda, kes usub Jeesusesse. Kui Jumal nii kinnitab, siis sinu asi on seda uskuda. Ära siis püüa Jumalat valetajaks teha ainult sellepärast, et ühel päeval on sul üks tunne, teisel päeval teine.

Pääste nimelt hingab Jumala sõnal, toetub sellele. See ei peta. Seepärast tuleneb kristlase päästekindlus sellest, et Jumal ei valeta. Juuda kirjas kinnitab Jumal, et ta suudab enda omasid hoida ka eksiõpetuste keskel.

Muidugi tuleb meeles pidada, et kui usukindlus puudub, siis võib sellel olla ka tegelik põhjus. On ju eriti tänapäeval üpris levinud selline olukord, kus inimene usub küll Jumalasse, aga ei tea isegi õieti, milles see usk seisneb. Inimene võib Jumalasse uskuda, aga elada ikka oma äranägemist mööda, teatud asjades isegi teadlikult Jumala sõna vastaselt. Sel juhul on loomulik, et usk on ebakindel. Seepärast pole liigne ära märkida, et Jeesus rääkis ülaltoodud Johannese ev-i tekstis muustki kui sellest, et keegi ei suuda tema omasid kiskuda Isa käest. Nimelt ütles ta seal enne seda välja kolm sellise inimese tundemärki, kes on tema omad: 1) „Minu lambad kuulevad minu häält”, 2) „ja mina tunnen neid” ja 3) „ja nad järgnevad mulle.” See tähendab, kes on õiges mõttes usklik inimene, sellel on Jeesuse Kristusega lähedane ja usalduslik suhe. Kellele need asjad on tundmatud ja arusaamatud, sellel tasub tõesti küsida, kas ta ikka on Jumala päralt, kas ta on Jeesuse oma Päästjaks vastu võtnud ja kas ta ka tegelikult tema järel käib. Piiblisti näeb palju olukordi, kus inimesed kujutlevad oma usulise olukorra olevat palju parema, kui see tegelikult on. Enesepettus on selles küsimuses eluohtlik ja eneseveenmine võib olla veelgi ohtlikum. Aga usaldus Jumala ja Jumala sõna vastu on seevastu väga tervislik ja kindel.

Juudas nimetas kristlasi ka *kutsututeks*. Meid mitte ainult ei hoita Kristuses, vaid meid on ka kutsunud. Piiblis ei kasutata sõna „kutsuma” mitte ainult selle kohta, kui inimesi üldiselt palutakse kuhugi tulla. Jumala kutse on rohkem – see on sõna, millel on vägi tuua inimene pimedusest taevariiki ja teha ta Jumala lapseks. Seda muidugi juhul, kui kutse ikka vastu võetakse. Seda kutset võiks võrrelda kasvõi elektronposti või tekstisõnumite kasutamisega. Kui oled kirjutanud sõnumi arvutisse või taskutelefoni, siis samal hetkel, kui vajutad nuppu „saada”, läheb kutse juba teise inimese arvutisse või telefoni. Siis on see juba justnagu teise inimese omand.

Umbes sama lugu on ka siis, kui Piibel räägib kutsumisest. Paulus kirjutab 1Kr 1:22-24: „Sest juudid nõuavad tunnustähti ja kreeklased otsivad tarkust, meie aga kuulutame ristilöödud Kristust, kes on juutidele ärrituseks ja paganaile narruseks, ent neile, kes on kutsutud, olgu juutidele või kreeklastele, on ta Kristus, Jumala vägi ja Jumala tarkus.” Niisiis, kutsututele on Kristus juba omaks saanud. Neil on Kristus, kuna kutses endas on vägi anda kutsutule Kristus. Seepärast võib kristlasi nimetada ka kutsututeks, aga selles väljendis ei ole ebakindlust. Kutsutu on päästetud.

PKK1307 Jd 2-3

Võitlus usu eest

Eelmisel korral tutvusime juba Juuda kirja tagamaadega. Vaatlesime ka selle esimest salmi. Seal ütleb Juudas end olevat Jaakobuse vend. Juudas ja Jaakobus olid seega mõlemad Jeesuse Kristuse poolvennad, samas kodus üles kasvanud, aga ei Juudas ega ka Jaakobus tõsta seda kuidagi esile. Juudaski nimetab end Jeesuse Kristuse sulaseks või õigemini orjaks. Nii näitab ta oma adressaatidele, et ta ei taotle mingit eripositsiooni selle tõttu, et ta on Jeesusega sama kodu kasvandik. Vaatame nüüd selle kirja teist salmi, kus jätkub algustervitus.

2 Halastust teile ning rahu ja armastust saagu rohkesti!

Sõnad *halastus*, *rahu* ja *armastus* on ühest küljest üksteisega tihedalt seotud, teisalt aga on neil igaühel oma täiesti eriline sisu. Armastus on ennekõike Jumala epiteet. Kuna Jumal on armastus, siis on ta ka halastaja ja ta on teinud meid oma armu osalisteks. Ja kui inimene on armust osa saanud, siis on tal ka rahu Jumalaga. Jumala armastus hõlmab tervet inimkonda (vt Jh 3:16). Ta ei taha, et keegi hukka läheks. Jumal armastab iga inimest maa peal. Tal ei ole soosikuid. Sellepärast saatis ta oma Poja surema iga inimese eest, et keegi ei peaks minema hukatusse. Seepärast, elagu inimene kus tahes, olgu ükskõik millise väljanägemise, vanuse või nahavärviga, ta saab ühtviisi osa Jumala armust, kui ta usus toetub Jeesusele Kristusele.

Muidugi võib inimene ka Jumala armastusest eemale jääda. See juhtub siis, kui ta Jeesuse Kristuse tagasi lükkab, aga ta ei saa takistada Jumalal end armastada. Me ei saa takistada päikesel paistmast, aga võime küll ise päikese eest varju minna. Nii võib ühel või teisel viisil varju pugada ka Jumala armastuse eest, eelistades jääda meelsamini pimedusse kui tulla tema juurde ja leida halastust.

Olen neis saadetes „PKK” mitmel puhul juhtinud tähelepanu sellisele peensusele, et kuigi Jumal meid armastas ja armastab, ei päästa ta meid armastades. Jumal ei ole mitte ainult armastus. Ta on ka püha, õige ja õiglane. Ta ei saa lihtsalt avada taeva väravaid ja lasta kõigil ilma pikemata sisse tulla. Isegi maine kohtunik ei saa täita maal kehtivaid seadusi ja samal ajal võtta salamahti vastu altkäemaksu, et päästa kurjategijad vabadusse. Kui ta seda teeb, siis on ta ebaõiglane kohtunik, ja isegi inimühiskond, ehkki patune, laseb sellise kohtuniku lahti, kui asi avalikuks tuleb. Kui Jumal käituks inimestega samamoodi, siis poleks ta mitte raasugi parem. Aga Jumal ei ole kõver kohtunik. Ta ei saa ühel hetkel lakata olemast püha, õige ja õiglane, kuigi mõni inimene võiks seda ehk soovida.

Jumal armastas maailma halastava armastusega, mis kandis inimeste eest hoolt. Sellepärast andis ta oma ainsa Poja meie asemikuks, surema meie surma. Seetõttu võib Jumal nüüd oma õiguse, pühaduse ja õiglusega vastuollu

minemata päästa patuse, kes paneb oma lootuse päästele, mille ta on valmistanud. Seda nimetatakse Jumala armuks (Ef 2:8-9).

Nii tegeleb inimese pattudega lõppeks Jumala arm, mitte tema armastus. Jumal on saatnud Päästja, kes maksis või kandis patu karistuse. Selle põhjal päästab Jumal patuseid. Selles seisneb Jumala arm.

Patt aga tõi siiski inim perekonda leina. Seepärast on meil tarvis ka halastust. Meil on tarvis halastajaid samaarlasi, kes tulevad meie kõrvale, kui hukatusejõud on meid haavanud. Halastus tähendab seega saada osa lohutusest. Selle jagamiseks kasutab Jumal sageli meie ligimesi. Seepärast oleme meiegi kutsutud lohutama teisi, kes samuti on nii või teisiti patu, maailma ja saatana käes kannatada saanud. Jumal trööstib muidugi ka oma otsese sõnaga. Aga sõltumata sellest, kustkaudu abi tuleb, tuleb see lõppude lõpuks ikka temalt. Seepärast me võime Jumalale toetuda kõigis oma vajadustes.

Jumala rahu võib tähendada mitutki asja. Selle all võidakse mõelda kogemuslikku rahu, millisel juhul see tähendab midagi samasugust nagu südames olev rahulikkus selle tõttu, et asjad on Jumalaga korras ja et Jumal korraldab lõpuks kõik nii, nagu soovib. Selle rahu kohta kirjutab Paulus Fl 4:6-7 nii: „Ärge muretsege ühtigi, vaid teie vajadused saagu kõiges Jumalale teatavaks tänuütlemisega palumises ja anumises. Ja Jumala rahu, mis on ülem kui kogu mõistmine, hoiab teie südamed ja mõtted Kristuses Jeesuses.”

See Jumala rahu on siis midagi sellist, mis käib üle inimliku mõistmise ehk arusaamisvõime. Kui usupuhastaja seda kord selgitas ühele kloostri eestseisjale, siis ta kirjutas: „Seda siis nimetatakse Jumala rahuks, mis käib üle kõige mõistmise, teisiti öeldes, mida ei ole võimalik märgata meeltega või isegi mõtetega. Seda ei või näha ega käsitada kõige meie mõtlemisega, aga see, kes hea meelega kannab oma risti kõiges selles, mida ta tunneb, mõtleb ja mõistab end vaevavat, saab pärastpoole maitsta seda rahu.” (Luther, Martti, Elämän taistelussa. Koottu tohtori Martti Lutherin kirjoista. Helsinki 1946).

See rahu on siis kogemus ja sisemine kindlus, mis ei põhine mingitel välistel oludel ega ka tunnetel. See on teadmine, et ollakse Jumalaga sõbrad Kristuse tõttu.

Aga Jumala rahust võib rääkida ka teises mõttes. Seda võiks võrrelda vaherahukokkuleppega, mille kirjutavad alla sõjas olnud riigid ja mille tingimusi mõlemad pooled aktsepteerivad. Alguses oli see rahu kõigest paber, dokument. Selle kirjutamise ajal oli kõik veel endine, aga vähehaaval hakkas selle mõju avalduma ka tegelikus elus, kui mehed läksid rindelt koju ja pommitamine ning tulistamine lõppesid.

Piibel õpetab, et me oleme inimestena oma loomu poolest Jumalaga sõjas, aga kui laseme end temaga lepitada, siis sõda lakkab. Kui inimene võtab esimest korda elus vastu Jeesuse Kristuse, siis sageli ei muutu ta elu otsekohe teistsuguseks. Siis on rahuleping alles alla kirjutatud. Alles hiljem hakkab selle rahu mõju ka elus nähtavaks muutuma. Aga juba siis, kui mingit rahu kogemust veel ei tarvitsegi olla, on inimene täielikult päästetud, sest selles rahus on küsimus Jumala töötustes, mitte inimese tunnetes.

Aga mida Juudas rahust rääkides silmas peab? Sissejuhatavas saates ütlesin, et Juudas kirjutas selle kirja kõige tõenäolisemalt ennekõike juutkristlastele. Nemad mõistsid sõna „rahu” heebreakeelse sõna *shalom* põhjal, mis tähendab rahu. *Shalom* tähendab nii välist kui ka sisemist rahu ja rahulikkust. Kui on *shalom*, siis on kõik hästi. See viitab seega peale välise rahu ka kogu isiksuse ehedusele ja terviklikkusele. Pääste viib inimese sellisesse ühtsusse Jumalaga, milleks me kõik oleme loomises esialgselt mõeldudki. Seepärast tähendab pääste kogu inimese terveks ja terviklikuks saamist. Siin elus jääb see terviklikuks saamine küll meie patuse tõttu mitmes suhtes puudulikuks, aga see puudulikkus piirdub ainult selle eluga. Kirkuses on kõik meie puudused kadunud ja täielik terviklikkus tulnud asemele. Seega viitab *shalom* ka lõplikule päästele.

Päästmise teema Juudas tõstatabki kohe järgmises salmis.

3 Armsad, ma olen igati püüdnud teile kirjutada meie ühisest päästest, ja nüüd muutuski möödapääsmatuks kirjutada teile, et ergutada teid võitlema pühadele kord antud usu pärast.

Juudas nimetab oma adressaate armsateks selles lühikeses kirjas koguni kolm korda – peale kolmanda salmi ka 17. ja 20. salmis. Juudale ei ole armastusest rääkimine lihtsalt ilusad sõnad, vaid kirja lugedes me näeme, et armastamine tähendab talle tõelist muretsemist oma adressaatide pärast. Ta käsitleb julgusti ka nende hulgas redutavaid patte ja ebaterveid ilminguid. Tõeline armastus ei jää kunagi paljaks peasilitamiseks, vaid see sunnib inimest kohtuma tõega ja ka ebameeldivate asjadega iseenda kohta. Kes armastab, see ei karda paljastada mädapaiseid oma armsate elus.

Juudas ütleb, et ta on igati püüdnud kirjutada „meie ühisest päästest”. Seda väljendit võib mõista nii, et Jumala Püha Vaim oli Juudale südamele pannud, et tal tuleks kirjutada neile inimestele mingitest päästega seonduvatest asjadest. Ta oleks siis võinud kirjutada ka mõnel muul teemal – näiteks Kristuse isikust, pühitsusest või veel millestki, aga ta ei kirjutanud nendest asjadest. Siis aga tajus ta ühel päeval, et on muutunud lausa möödapääsmatuks kirjutada selleks, et õhutada neid „võitlema pühadele kord antud usu pärast”. Küllap olid ilmnunud mingid pakilised asjaolud, mis lausa sundisid seda tegema, et kristlaste usu elu loiduse tõttu usuvõitluses kannatada ei saaks. Püha Vaim suunas Juuda mõtteid just sellele teemale, et hoiatada sõpru kristlaste hulka pugevate väärdõpetuste eest. Möödapääsmatus kõneleb tõelisest ja teravast vajadusest, mida Juudas tajus. Jumala Vaim ei andnud talle rahu, enne kui ta oli selle sõnumi neile inimestele kirja pannud. Võime seega järeldada, et esialgselt ei olnud Juudal kavatsust kirjutada oma sõpradele vähemalt mitte sellist sõnumit, aga Jumal juhtis teda seda tegema.

Küllap on Püha Vaim samamoodi tegutsenud ja mõjutanud ka teiste Piibli raamatute sündimist. Ta on andnud konkreetsetes olukordades teatud inimestele sõnumi, samuti ka tahte ja jõu see edastada ja kirja panna. Ta on olnud ligi ka siis, kui teatud inimestele tuli üldse mõte teatud asjad kirja panna. Ta tingis selle, et Piibli raamatud ei ole ainult inimeste mõtteid Jumalast, vaid ennekõike Jumala enda ilmutus meile, inimestele.

Teema, mille Püha Vaim Juudale südamele pani, on seega võitlemine pühadele kord antud usu pärast. Ta tundis, et antud olukorras on muutunud möödapääsmatuks sellest kirjutada.

Juudas on valinud võitlemise kohta kreekakeelse sõna *epagonidzestai*, ja meil tasub selle juures hetkeks peatuda, et vaadata, mida see õieti tähendab. See sõna koosneb eesliitest *epi-* ja põhisõnast, mille algvorm on *agonidzomai*. Eesliide *epi-* tähendab üksinda esinedes muuhulgas millegi peal olemist või mingil põhjusel toimuvat. Kui see sõna aga on mõne tegusõna eesliiteks, nagu antud juhul, siis see rõhutab tegusõna tähendust, lisades sellele kaalu. Seda eesliite *epi-* tähendusvarjundit kasutab Paulus 1Kr 13:12: „Praegu me näeme aimamisi nagu peeglist, siis aga palgest palgesse. Praegu ma tunnetan poolikult, siis aga tunnetan täiesti, nagu minagi olen täiesti tunnetatud.” Öeldes „ma tunnetan poolikult” kasutab Paulus kreekakeelset sõna *ginosko*, aga öeldes „tunnetan täiesti” ning samuti „olen täiesti tunnetatud” (Jumala poolt), lisab ta eesliite *epi-*, saades kokku sõna *epiginosko*. Lihtsamalt öeldes: *ginosko* tähendab tunnetamist, *epiginosko* aga täielikult tunnetamist.

Ka Juudas kasutab samamoodi tegusõna *agonidzomai* tugevdatud vormi. Vaatame kõigepealt, mida tähendab selle tegusõna põhivorm. Ka siin leiame abi Pauluselt, kes kasutab seda sõna kristlase elu kohta. Näiteks Kl 1:28-29: „Meie kuulutame teda, manitsedes iga inimest ja õpetades iga inimest kogu tarkuses, et seada iga inimest Jumala ette täiuslikuna Kristuses. Selleks ka mina näen vaeva ja võitlen tema jõu toimele, mis minus on tegev väega.” Paulus võitles siis selleks, et teised kristlased võiksid pääseda.

Sama sõna kasutab Paulus ka kristlase elu kohta üldiselt, nimetades seda võitluseks. Nii näiteks 2Tm 4:7: „Olen võidelnud head võitlemist, lõpetanud elujooksu, säilitanud usu.” Siinkohal tähendab see algkeelne sõna seda

võitlust, mida igal kristlasel tuleb pidada, et kõigist takistustest hoolimata ikkagi päralt jõuda. Sõnast *agonidzomai* tuleb ka eesti keelde sõna agoonia. Agoonia ei ole teatavasti midagi kerget, vaid see on organismi tõsine võitlus elu eest. Samuti on seda sõna kasutatud Lk 13:24, kus Jeesus ütleb: „Võideldage, et minna sisse kitsast uksest, sest paljud, ma ütlen teile, püüavad minna, aga ei suuda!” Ilmselt ei suuda nad seda sellepärast, et ei võta asja piisavalt tõsiselt. Eluteele pääsemine ei ole neile otsustava tähtsusega küsimus.

See väike ekskursus kreeka keele maailma on ehk piisav, osutamaks kõigepealt, et usu leidmine ja alalhoidmine ei ole asjad, mis toimivad iseenesest, ilma pingutusega. Vastav algkeelne sõna sisaldab ka mõtet agooniast, piinast, mis võib olla isegi äärmiselt suur. Aga muidugi ei tähenda usuvõitlus riiakust või tülinorimist. See on võitlus, mis paneb tõsiselt proovile ja milles on ka täiesti tõsiselt küsimus, kas kristlane suudab astuda õigele teele ja kas ta jõuab sellel teel ka päralt. Seepärast leidis ka Juudas olevat möödapääsmatu kirjutada, et meil tuleb võidelda usu suurte tõdede pärast nii, et see võib tähendada ka suuri ahistusi. Nii väljendab Juudas meilegi juba kohe oma kirja alguses usu kohta midagi olulist ja tähtsat. Kristlik usk ei ole kunagi tähendanud lihtsalt teatud asjade ehk faktide tõeks tunnistamist, vaid ka nende järgi elamist. Paljud Juuda kaasaegsetest viis selle usu järgi elamine isegi märtrisurma, nagu seda on sageli juhtunud ka hiljem.

Aga ka siis, kui pole tegemist nii tõsiste ahistustega nagu märtrisurm, viib usk kristlase ikka kitsastesse olukordadesse, mis sunnivad teda muutuma väiksemaks. Lõppude lõpuks on nii, et alles siis, kui usume Kristusesse piibellikult mõttes, hakkame tegema oma elus ka selliseid valikuid, mis toovad endaga kaasa pilke ja tagakiusu alla sattumise. Siis hakkame mõistma ka midagi sellest, millest Juudas siin räägib.

Juudas ütles, et meil tuleb võidelda *usu* pärast. Siin ei ole mõeldud kristlase individuaalset usku Kristusesse, vaid seda ühist usku, mis kristlasi ühendab. Samamoodi räägib usust ka Paulus Gl 1:22-23, pidades silmas aega, mil ta oli alles õppinud tundma Jeesust Kristust: „Kuid Juudamaa kogudustele, kes on Kristuses, jäin ma palge poolest tundmatuks. Nad ainult kuulsid räägitavat: "See, kes meid enne taga kiusas, kuulutab nüüd selle usu evangeeliumi, mida ta varem püüdis hävitada." Siin nimetatakse seda „selle usu evangeeliumiks”, mis tähendab lihtsalt kristlikku usku. See on ühine tõde, mida Ap 2:42 nimetatakse apostlite õpetuseks: „Aga nemad püüsid apostlite õpetuses ja osaduses, leivamurdmises ja palvetes.” Pangem tähele, et apostlite õpetust ehk Jumala sõna nimetatakse siin esimesena. See peab olema esikohal ka meie aja kristlaste koosolekul.

Juudas ütleb kristliku usu kohta, et see on „pühadele kord antud”. Pühade all on mõeldud kristlasi ehk Jeesusesse Kristusesse uskujaid inimesi. Samuti ei maksa jätta kahe silma vahele sõnu „kord antud”. Kristlikku usku ei ole ükski inimene välja mõelnud, vaid see on meile antud. See tähendab, et Jumal ise on meile apostlite läbi teada andnud, kuidas inimene võib saada päästetud. Me ei ole inimestena ise välja mõelnud häid uudiseid Jumala Pojast, kes suri patuste eest ning võitis oma ülestõusmisega patu, surma ja kuradi väe ja kellesse uskudes me saame oma patud andeks. See hea sõnum on meile antud üks kord ja alati ja see on muutumatu. See on alati ühtviisi tõde, sõltumata ajast, kohast ja inimestest. Pealegi ei ole see sõnum midagi tühist, mille võiks ka kõrvale heita nagu postkasti tulnud järjekordse tüütu reklaami. Pääste, mida Jumal Jeesuse Kristuse läbi pakub, on kõige hinnalisem asi üldse, mida võib kujutleda.

Kuna ristiusu põhitõed ei muutu, siis on selle tagajärjeks seegi, et nende peale sageli ka pahandatakse. Seepärast tõuseb ikka ja jälle inimesi, kes on omast arust välja töötanud ristiusust mõne parema variandi. Selliseid inimesi on paks pilv ka meie kaasajal, ja paljud ka kuulavad neid.

Samasugune olukord oli ka Juuda ajal. Kogudusse oli pugenud inimesi, kes ütlesid, et neil on ristiusust välja arendatud mingi parem variant. Just mitmesugustele eksiõpetustele vastu seismiseks on meil tarvis teada, et ristiusu põhitõed on meile antud. Meie ei saa neid mitte mingil kombel muuta. Aga kõik ei taha sellega rahule jääda. Seepärast tuleb meile antud usu pärast teinekord ka võidelda. Üldse tuleb võidelda sellepärast, et jumalatus maailmas on enam kui küllalt asju, mis tahavad meid Jumalast lahutada ja osadust temaga rikkuda,

usku tühjaks teha või vähemalt leigeaks ja ükskõikseks muuta, täita meie elu kõikvõimalike tühiste asjadega, et meil Jumala jaoks aega ei jääks, või lausa patuste asjadega, et meid pimedusega siduda. Seda loetelu võiks jätkata. Kui me neid asju tähelegi ei pane, rääkimata neile otsustavalt vastu seismisest, siis on karta, et oleme olulistes asjades petetud.

PKK1308 Jd 1:4-5

Vargsi sisse pugejad

Eelmisel korral kuulsime Juuda kirjast, et kristlastel tuleb ühise usu eest ka võidelda. Järgnevalt ütleb Juudas, miks seda tuleb teha. Koguduses oli toimumas midagi ohtlikku, mille eest ta kristlasi hoiatab.

4 Sest teie hulka on end poetanud mõningad inimesed, kes juba muiste on ette kirja pandud selleks kohtuks: jumalakartmatud, kes meie Jumala armu kõlvatuseks pöörates salgavad ära ka ainsa Valitseja ja meie Issanda, Jeesuse Kristuse.

See peaks mõjuma päris pörutava uudisena – tuleb välja, et Jumala armu võib ka kõlvatuseks pöörata, ja seda teevad inimesed, kes kuuluvad kogudusse. Üldine arusaam peaks ikka olema, et kristlased on Jumala armu läbi kutsutud elama eeskujulikkuna ja moraalselt, tegelikult isegi püha elu. Sellega ei sobi kõlvatus kindlasti kokku. Aga eks ole elu ise näidanud, et mitte kõik ei mõista seda kristlase kutsumust. Ikka on leidunud ka neid, kes arvavad, et Jumala arm tähendab seda, et võib vabalt pattu teha – peasi, et pärast andeks palud. Juudas aga ütleb, et sellised inimesed on juba muiste ette kirja pandud kohtuks.

Niisiis, kogudusse on end poetanud mõningad inimesed, kes tegelikult on jumalakartmatud ja kelle motiivid on täiesti väärad. Kreeka keeles on enda sissepoetamise kohta kasutatud haruldast sõna *pareisdyo*, mis esinebki UT-s ainult siin. Aga teist sarnast sõna, *pareisago*, kasutatakse samasuguses seoses 2Pt 2:1, kus see on tõlgitud vargsi sisse toomiseks: „Aga rahva seas oli ka valeprohveteid, nõnda nagu teiegi sekka tuleb valeõpetajaid, kes vargsi toovad sisse hukutavaid eksiõpetusi ja salgavad ära Issanda, kes on nad vabaks ostnud. Nad tõmbavad iseeneste peale äkilise hukatuse.”

Mõlemad need algkeelsed sõnad viitavad seega salakavalale tegutsemisele, aga samal ajal on valeõpetuse toojad tegutsenud ka mingis mõttes avalikult. Sellele viitab mõlema sõna esimene pool *pareis*, mis koosneb kahest eesliitest: *para* ja *eis*. Eesliide *eis* viitab sisseminemisele, *para* aga kõrvale tulemisele. See tähendab, et need sissepugejad on seadnud end kogudusse kuuluvate inimeste kõrvale ja ilmselt ka neile toeks. Siis on nad juba saanud kogudusse sokutada oma mürgist sõnumit.

Kui võrrelda seda tegutsemistaktikat sellega, kuidas 1Ms 3-s arenes mao ja Eeva vestlus, siis leiab kindlasti paralleele. Ka seal seadis madu end justnagu inimese kõrvale, esinedes usalduslikult ja lähedust pakkuvalt. Ta oskas esineda nii, et inimene koges teda abistajana. Madu tundis justkui täiesti siiralt huvi inimese käekäigu vastu ja tahtis aidata tal paremaks saada – lausa Jumala sarnaseks. Nii tuli ta juba siis inimese kõrvale, et sokutada salamahti sisse uut moodi õpetus, mis paistis välja palju parem, ehkki oli Jumala esialgsele mõttele risti vastupidine.

Lõppkokkuvõttes samasuguse tulemusega sündmust kirjeldas ka Jeesus oma tähendamissõnas põllulustest. Kui peremees oli külvanud põllule head seemet, siis tuli vihamees ja külvas samale põllule salamahti lustet. Aga selles tähendamissõnas ei tahtnud peremees siiski lasta lustet vilja kasvuperioodil välja kitkuda, sest niiviisi oleks võinud ka ehtne vilja kannatada saada. Seepärast tuli lõplikku lahutust oodata viljalõikuseni.

Samasugusest ohust kirjutas ka Paulus 2Kr 11:13-15: „Sest niisugused inimesed on valeapostlid, petised töötegitajad, kes on moondanud ennast Kristuse apostleiks. Ja see ei ole ime, sest saatan ise moondab ennast valguse ingliks. Seepärast ei ole midagi erilist, kui ka tema teenrid endid moondavad õiguse teenriteks. Nende eluots tuleb nende tegude järgi!”

Neis salmides on huvitav ja tähelepanuväärne sõna „moondama”. See on kreeka keeles selline sõnalohe nagu *metashematidzomai*. See tähendab õigupoolest sellist asja, kui inimene võtab esialgse ja tõelise ilme või väljenduse asemele teise ilme. Teisiti öeldes – see tähendab väljanägemise muutumist. See on algusest peale olnud saatana meetodiks, seepärast on seda kasutanud ka inimesed, kes tahavad hävitada Jumala tööd.

Selliseid väärdõpetajaid on liikunud kristliku koguduse ringis algkoguduse aegadest peale. Neid ei ole esialgu lihtne ära tunda, sest nad mängivad kedagi teist kui nad tegelikult on. Sellepärast ütleb ka Juudas, et nad on end sisse poetanud. Seda võiks nimetada ka vingerdamiseks – madu on vingerdanud sisse, ilma et keegi õieti aru saaks, kuidas see toimus. Selle ohu eest ei ole me ka praegusel ajal sugugi kaitstud. Seepärast on Juuda hoiatus ka praegu väga ajakohane. Ühe räigema näitena võib mõelda kasvõi homoseksuaalsuse pealetungile – seegi on osanud sisse vingerdada juba kogudustesse ja kirikutessegi ning esineb seal täiesti õiglase ja isegi jumalakartliku näoga.

Kui jüngrid küsisid Jeesuselt viimaste aegade tundemärkide kohta, siis hoiatas ta ennekõike valeõpetajate ja valeprohvetite ilmumise eest. Ta ütles Mt 24:4-5: „Vaadake, et keegi teid ei eksitaks! Sest paljud tulevad minu nime all, öeldes: "Mina olen Kristus!" ja eksitavad paljusid.” Ja natuke edasi, salmis 11: „Ja palju valeprohveteid tõuseb ja need eksitavad paljusid.” Ka Paulus hoiatas korduvalt ja korduvalt eksituste ohu eest. Kui ta oli viimast korda koos Efesose koguduse juhtidega, siis hoiatas ta neid Ap 20:29-31: „Mina tean, et pärast minu äraminekut tulevad teie sekka julmad hundid, kes karja ei säästa, ja teie eneste seast tõusevad mehed, kes moonutavad tõde, et vedada jüngreid eneste järele. Seepärast valvake ja pidage meeles, et ma kolm aastat, ööd ja päevad, ei ole lakanud pisarsilmil igauhte manitsemast.” Aga kuigi Paulus neid tõsiselt hoiatas, läks vähemalt osa Väike-Aasia kogudustest hiljem ikkagi taganejate juhtimise alla. Seda näeb selgelt Johannese kirjadest.

Ka meil ei maksa arvata, et kurat tuleb meie juurde mõirgava lõvi või mingi sarvilise koletise näol. Nii rumal ta ei ole. Selle asemel moondavad ta järgijad end hoopis valguse ingliteks. Nii saab pakkuda midagi põnevat ja paljutootavat, mida tõelisi väärtusi otsijate hing just ihkabki.

Igasuguse õpetuse üheks peamiseks proovikiviks on see, mida õpetatakse Jeesuse Kristuse isikust. Kui Kristuse jumalikkus ja seega ka ta neitsist sündimine ära salatakse, siis võib antud õpetusest ja selle levitajatest kohe ära pöörduda. Aga isegi, kui seda nii otseselt ei tehta, tuleb ikkagi olla tähelepanelik. Kristuse jumalikkust võib nimelt salata väga mitmel eri viisil, jättes aga mulje, et tema jumalikkust usutakse. Just sellise asja eest hoiatatakse meid 2Pt 2:1-2: „Aga rahva seas oli ka valeprohveteid, nõnda nagu teiegi sekka tuleb valeõpetajaid, kes vargsi toovad sisse hukutavaid eksiõpetusi ja salgavad ära Issanda, kes on nad vabaks ostnud. Nad tõmbavad iseeneste peale äkilise hukatuse. Ja paljud järgivad neid nende kõlvatuses ning nende tõttu teotatakse tõe teed.”

Sedasama ütleb ka Juudas: „... jumalakartmatud, kes meie Jumala armu kõlvatuseks pöörates salgavad ära ka ainsa Valitseja ja meie Issanda, Jeesuse Kristuse.” Need väärdõpetuse jumalakartmatud levitajad, keda Juudas silmas peab, põhjustavad seega kahte asja: 1) nad pööravad Jumala armu kõlvatuseks, ja 2) sellega nad salgavad ära ka Kristuse.

Selline sõnastus on väga kõnekas. Kõigepealt näeme siit, et jumalakartmatu inimene ei tarvitse sugugi sõnadega salata Jumalat või isegi Kristust. Salgamine toimub teisiti – „meie Jumala armu kõlvatuseks pöörates”, nagu Juudas ütleb. Teisiti öeldes – Jumala armu kõlvatuseks pööramine tähendab ka Kristuse salgamist oma eluga. Selline inimene elab ilma õige suhteta Jumalaga. Ärgem unustagem, et jutt on kogudusse kuuluvatest inimestest. Selline

inimene võib isegi õpetada Piiblit ja teha seda huvitavalt, ta võib olla koguni õpetamisametis, aga tegelikult on ta sisimas Kristuse salgaja, ja millalgi ilmneb see kindlasti ka ebamoraalse käitumisena. Ei ole seetõttu ime, et Piibel nii tungivalt eksituste eest hoiatab.

Peale Jumala tahte vastase välise elu on eksitajate tundemärgiks ka meie Issanda ja Jumala Jeesuse Kristuse jumalikkuse salgamine. Seejuures eksitajad küll räägivad nii Jumalast kui ka Jeesusest Kristusest, aga salgavad selle, kes Jeesus tõeliselt on ja kelleks ta meile on. Eksituste hulka kuulub seegi, et Jeesust esitatakse lõppude lõpuks vaid tavalise inimesena, kes oli küll paljudes asjades teistest inimestest ees. Nii salatakse Jeesus kui ainus pääsetee. Siis on juba kerge seada ka teised religioonid tema kõrvale. Nii meie ajal tehaksegi üha enam ja ulatuslikumalt. Inimese päästjaks ei ole siis sisuliselt enam Jeesus Kristus, vaid inimene ise oma õige ja hea eluga, sõltumata sellest, milline on ta usk või religioon.

Praegusel ajal on valvamine seega võib-olla tähtsam kui kunagi varem. Jeesus ise kirjeldab suurt eksitust, mis viimastel aegadel maailma vallutab. Ta annab Mt 24:23-24 võpatamapaneva ennustuse: „Kui siis keegi teile ütleb: „Ennäe, Kristus on siin!“ või „Ennäe, seal!“, ärge uskuge, sest tõuseb valemessiaid ja valeprohveteid ja need pakuvad suuri tunnustähti ja imesid, et kui võimalik, eksitada ka valituid.” Viimastel aegadel pannakse kristlik kogudus seega kõvasti proovile. Meid ahvatletakse taganema Jumala sõnast neis asjus, mis kaasaja hoiakute ja arusaamadega ei sobi ning asendama see mõne inimeste leiutatud või „parandatud” versiooniga. Selles versioonis on kõrvaldatud Jeesuse Kristuse ainulaadsus või minnakse seal teatud muudes asjades selgelt teist teed, kui Jumala sõna näitab. Ühe sõnaga – eksitus viib Jumala teedelt kõrvale, ja on üsna ükskõik, millises suunas. Peaasi, et inimene ei pürgiks ega liiguks sinna poole, kuhu näitab Jumal.

Nii olen juba pikemalt arutlenud ohu üle, mis eksitus kristlasele toob, aga oleks kahju jätta pööramata tähelepanu sellele, mis Juudas ütles eksitajate kohta loetud salmi alguses: „Sest teie hulka on end poetanud mõningad inimesed, kes juba muiste on ette kirja pandud selleks kohtuks ...” Eksitajate kohta on kohtuotsus siis juba ammu kirja pandud. See tähendab muuhulgas sedagi, et eksitajate tulek ei ole Jumalale mingiks üllatuseks. Ta on neile kohtuotsuse määranud juba enne, kui nad isegi välja ilmusid. Sellest kohtuotsusest, samuti selle põhjustest, räägitakse ka 2Pt 2:1d-3 täiesti üheselt: „Nad tõmbavad iseeneste peale äkilise hukatuse. Ja paljud järgivad neid nende kõlvatuses ning nende tõttu teotatakse tõe teed. Ja ahnitsedes püüavad nad teid võltside sõnadega ära osta. Nende mõõt on ammu juba täis ja nende hukatus ei tuku.”

5Ms 13:2-3 antakse korraldus, mille kohaselt valeprohvetid tuleb hukata. Seega on Moosese Seaduses määratud vale õpetuse levitajale ühemõtteliselt surmanuhtlus. See karm seadus aitas Iisraeli rahval mõista, et õige õpetus on elu ja surma küsimus. Vaimulikus suhtes on see tõde endiselt jõus. Kui lükkame tagasi pääste, mille Jumal meile Jeesuses Kristuses on valmistanud, siis ootab meid ainult igavene surm ehk hukatus.

See kõlab meie kaasaegsetele kõrvadele väga kurjalt ja liiga üheselt, aga selleski asjas ei küsita lõppude lõpuks meie arvamust. Meile lihtsalt antakse teada, kuidas asjad on – milline on jumalakartmatuse saatus – ja kui meid tõde ei huvita, siis ei tähenda see igatahes, et tõde sellest kuidagi muutuks. Lõppude lõpuks me elame Jumala loodud maailmas ja tema on koostanud mängureglid, mille järgi siin tuleb elada. Tema ütleb, mis on tegelikult hea ja mis kuri, sest ta teab ja näeb, milline on kõigi asjade lõpptulemus. Seepärast maksab meil kuulata, mida ta millegi kohta ütleb. Ta annab selgelt teada, mis väärdõpetuste levitajaid ootab. Seepärast tasub meilgi ette vaadata, millise seltskonnaga liituda.

Inimene oskab asju hinnata peamiselt ainult selle järgi, kuidas hetkel tundub. Seepärast kõlabki üks populaarne põhimõte: „Kui see tundub hea, siis tee seda!” Ilmselt arvasid nii ka need, kes Jumala armu kõlvatuseks pöörasid, nagu Juudas seda väljendab. Samuti oskab inimene näha ja taga ajada hetkelist kasu. Mõtleme näiteks kasvõi vargale või valetajale – ta oskab arvutada, kui palju ta kasu saab, kui ta üht või teist asja teeb. On näiteks inimesi, kelle mõistus on nii ära pööranud, et nad varastavad voolu all olevaid elektrijuhtmeid kallitelt masinatelt ja

seadmetelt, selleks et viia need metalli kokkuostu ja saada natuke raha. See on äärmuslik näide, aga vähem äärmuslikes asjades on selline käitumine väga tavaline – kui miski töötab kasu, siis seda tehakse. Aga selline arusaam on väga lühinägelik ja Jumal loomulikult ei saa taolisi suhtumisi oma riiki sisse lasta.

Olen viibinud Juuda kirja neljanda salmi juures päris pikalt, sest see on tähtis. Aga läheme nüüd edasi. Järgmiseks tõstab Juudas minevikust esile kuus näidet taganemise kohta. Kolm neist puudutab teatud rühmi või hulki, kolm aga üksikisikuid.

5 Aga ma tahan meenutada teile, kes te seda kõike küll juba teate, et Issand, kui ta kord oli päästnud rahva Egiptusemaalt, teisel korral hukkas uskmatud

See on jälle tõsine hoiatus – see, et sa oled kord päästetud ja Jumala riiki astunud, ei tähenda veel, et su edasine päästes püsimine ja eesmärgile jõudmine on kindlustatud. Egiptusest väljumine ei tähenda veel, et töötatud maale jõudmine on kindlustatud. Kõrbes uskmatu Iisrael hukkus. See on hoiatavaks näiteks, kuidas Jumal taganejate üle kohut mõistab. Juudas tahab öelda, et samamoodi võib minna ka kristlastega, sest uskmatuse, õigemini – usaldamatus Jumala vastu – ohustab meidki, seni kui me veel maa peal elame.

Kui Iisraeli rahvas saabus Kaades-Barneasse, töötatud maa lõunapiirile, keeldus ta vastavalt Jumala käsule edasi minemast ja maad vallutamast. Maakuulajad olid uurimisretkelt tagasi jõudnud ja kandsid ette, et kõik, mis Jumal selle maa kohta oli rääkinud, peab paika. Aga enamik neist ei uskunud, et Jumal suudab neid sellele töötuste maale viia. Erandiks olid ainult Joosua ja Kaaleb, aga nende hääl lüüdi teiste uskmatuse poolt. Uskmatud veensid ka terve rahva uskuma, et maad on võimatu vallutada ja sinna minek tähendaks surma.

Kõigepealt iisraellased ei tahtnud uskuda, et see oli hea maa. Kui neile selle headus siiski selgeks sai, siis nad ei uskunud, et Jumal suudab selle neile anda. Nad otsustasid meelsamini kõrbesse jääda kui Jumalat usaldada. See on selge näide taganemisest ehk usust lahtiütlemisest. Rahvas loobus kogu sellest alusest, mille varal nad olid Egiptusest välja läinud. Jumal oli andnud neile kaheosalise töötuse – et ta viib nad välja Egiptusest ja et ta viib nad töötatud maale. Aga Iisraeli uskmatuse tõukas nad tagasi kõrbesse, kus Jumal laskis neil hulkuda 38 aastat. Nende aastate jooksul suri kogu see põlvkond, kes eelkirjeldatud otsustavate sündmuste ajal oli täisealine. Erandiks olid jällegi Joosua ja Kaaleb. Kuna nemad olid uskunud, siis nemad ka koos teiste uskmatutega ei surnud. Neile sündis vastavalt nende usule – nad jõudsidki töötatud maale, ehkki see jõudmine teiste uskmatuse tõttu 40 aastat viibis. See näitab jälle kord, milline tähtsus on Jumala silmis nii usul kui ka uskmatusel – või ütleme parem: nii positiivsel kui ka negatiivsel usul. Mõlemad kannavad vääramatult oma vilja. Sest kui iisraellased otsustasid, et nad maad vallutada ei suuda, siis oli seegi ju nende usk, ainult kahjuks vastupidine sellele, mida Jumal ütles.

Uskmatuse tõepoolest ei olegi midagi muud, kui pahupidipööratud usk. Ka ateism ei ole midagi muud kui usk, et Jumalat pole olemas.

Üheks põhjuseks, miks töötatud maale minna ei julgetud, ütlesid iisraellased olevat nende väikeste laste julgeoleku. Nad kartsid, et saavad lahingus lüüa ja siis saavad ka nende lapsed hukka. Huvitav on lugeda Jumala kommentaari selle kohta: „Aga teie lapsed, kelle kohta te ütlesite, et nad jäävad riisutavaiks, ma viin ja nad õpivad tundma maad, mida teie olete põlanud.” (4Ms 14:31)

Kahjuks arvab inimene, kes Jumalat ei usalda, et ta mõtleb Jumalast kaugemale. Iisraellased arvasid, et Jumal oma käsku andes lastele ei mõelnud. Jumal aga kannab laste eest paremini hoolt kui meie vanematena seda teha suudamegi. Nii ka Iisraeli uus põlvkond ületas Jordani ja asus töötatud maale, nagu Jumal oli töötanud. See põlvkond aga, kes keeldus Jumalat usaldamast, suri kõrberännaku jooksul. Seda Juudas siin meelde tuletabki.

Kui nüüd mõelda, kes olid need inimesed, kes olid end kogudusse poetanud, kuigi nad tegelikult koguduse õpetust ei jaganud, siis on see Juuda toodud näide abiks. Nad olid nagu Iisrael, kes oli Egiptusest pääsenud. Nad olid kogenud päästet patu orjusest, aga mingil hetkel oli midagi juhtunud ja nad olid otsustanud minna oma teed. Nii võime järeldada, et nad olid juutkristlased, kes aga olid päästeteelt ära pöördunud. Nad ei olnud aga kristlastest eraldunud, vaid võtsid endiselt nende koosviibimistest osa. Selle tõttu võisid teisedki hakata nende sõnakuulmatusest eeskuju võtma.

Egiptusest pääsemine sümboliseerib päästet maailma ja patu orjusest. Paraku oli neil päästetutel kogu aeg probleeme Jumala usaldamisega, nagu näeme kõrberännaku kirjeldustest. Otsustaval hetkel nad keeldusid koos Jumalaga edasi minemast, ja see sai neile saatuslikuks. Nii jäid nad maha sellest hulgast, kes jõuab ka eesmärgile. See on vapustav näide inimestest, kes on küll päästetud, aga kes ometi sihile ei jõua. Täpselt samasugune oht on ka igal kristlasel.

Oleme täna võtnud Juuda kirjast läbi ainult kaks salmi, aga neist on kogunenud juba päris palju mõtteainet, pealegi väga elulist, kas pole? Aidaku Jumal meid ka oma elu osas näha selle valguses olulist.

PKK1309 Jd 1:6-8

Ära usu unistajaid!

Juudas toob oma kirjas välja kuus näidet minevikus toimunud ärataganemistest. Need sobisid võrdluseks ka sellele, mis parajasti oli toimumas kristlikes kogudustes, kellele ta kirjutas. Samas aitab Juuda kiri meil jälgida ka seda, mis toimub meie ajal. Eksiõpetused ei ole kaugeltki ainult mineviku häda. Need on ka tänapäeval väga levinud.

Esmalt tuletas Juudas meelde Iisraeli kõrberännakut. Seal toimus vapustav asi: inimesed olid küll Jumala väe läbi päästetud, aga nad ei õppinud Jumalat usaldama ega tema juhtimisel tegutsema. Selle tagajärjeks oli, et nad surid kõrbes ega jõudnudki eesmärgile. Juudas nimetab seda uskmatuseks, öeldes, et Jumal teisel korral hävitas need uskmatud. See on hoiatavaks näiteks, et päästetud olemisest üksi on vähe, samuti nagu teekonna alustamisest üksi on vähe. Alustamine ehk päästetud saamine on küll möödapääsmatult vajalik, aga niisama vajalik on ka edaspidi teel püsida ja sihile jõuda, muidu pole heast algusest lõpuks kasu.

Edasi tuletab Juudas meelde, et äralangemise oht ei ole mitte ainult inimestel, vaid see on juhtunud kord isegi osa inglitega.

6 ning et ta ingleidki, kes ei hoidnud kinni oma päritolust, vaid hülgasid oma eluaseme, säilitab pilkase pimeduse all jäädavais ahelais suure päeva kohtuni.

Siin räägitakse asjast, mida me mujal Piiblis nii selgelt ei näe, kuigi ka mujal on juttu inglite üle kohtumõistmisest. Millalgi on juhtunud nii, et teatud inglid „ei hoidnud kinni oma päritolust” ehk kõrgest seisusest. Jumal andis ka ingleid luues neile võimaluse kas teha või mitte teha tema tahtmist. Jumalat ümbritseb vabadus. Ta ei sunni kedagi oma osaduses olema. Osa neist vaimolenditest aga kasutasid oma vabadust valesti ja hakkasid Jumala vastu mässama. Seepärast hoitakse neid nüüd ahelais.

Ka langenud inglid tuletavat meelde eksiõpetajaid, kelle eest Juudas oma kirja lugejaid hoiatab. Mõlemad rühmad olid elanud Jumalaga lähedases osaduses, aga siis otsustanud nii-öelda minna oma teed. Mässu tõstnud inglite saatus pidi olema eksiõpetajatele hoiatuseks. Sellest räägitakse ka 2Pt 2:4 järgmiselt: „Jah, Jumal ei säästnud patustanud ingleidki, vaid tõukas nad pörgupimeduse soppidesse kinnipidamiseks kuni kohtuni.”

Kui uurisime saadetes PKK eelmainitud 2Pt-e kohta, siis ütlesin, et Piibel räägib inglite maailma asjadest üsna vähe. Inglite loomiselegi viidatakse ainult lühidalt siin-seal. Niipalju võib Piiblit lugedes siiski järeldada, et millalgi

enne inimese loomist tõstis osa ingleid ühe ingelvürsti juhtimisel Jumala vastu mässu. Selle mässu juhti me nimetame praegu kuradiks või saatanaks. Teda nimetatakse ka eksitajaks ja vale isaks. Selle loodud ingli mässuga liitus ka osa teisi ingleid.

Nüüd ütlevad nii Juudas kui ka Peetrus, et mässu tõstnud inglid on juba ahelates. Nad ootavad suurt kohtupäeva. Küsimuseks aga on, et kui langenud inglid on juba aheldatud, kuidas siis kurjade vaimude ja saatana enda tegevus maa peal ikka veel jätkuda võib? Ehk teisisõnu – kuidas seda ahelates olemist mõista tuleb?

Võimalikke seletusi on, nagu juba arvatagi võib, antud aegade jooksul mitmeid. Ühe seletuse järgi on langenud ingleid mingil põhjusel kahesuguseid. Ühed oleks siis need, kes on juba aheldatud ega saa enam tegutseda. Teistel aga on teatav liikumisvabadus ja nad saavad endiselt saatana alluvuses tegutseda.

See mõte tundub loogiline, kui ühelt poolt lugeda, mis Juudas siin kirjutab, teiselt poolt aga teada, kuidas mujal Piiblis räägitakse kurjade vaimude ja saatana tegevusest. Aga asja on võimalik mõista ka teisiti. Martin Luther ütleb seda Peetruse kirja kohta seletades järgmist: „Siin Peetrus näitab, et kurjadel vaimudel ei ole veel nende lõplikku vaeva, vaid nad on paadunud, lootusetus olukorras ja ootavad iga silmapilk oma kohut, nii nagu inimenegi, kes on mõistetud surma, täiesti lootusetuna paadub ja muutub üha kurjemaks. Aga nende karistus pole neid veel kätte saanud, vaid neid ainult säilitatakse selle jaoks seotuna.” (LUTHER, Martti, Valituille muukalaisille 1-2. Ensimmäisen ja toisen Pietarinkirjeen selitys. Sortavala 1931.)

Tõepoolest, nii Juudas kui ka Peetrus ütlevad, et need langenud ja aheldatud inglid alles ootavad oma kohtupäeva. See tähendab, et lõplikult pole nende üle veel kohut mõistetud.

Lutheri arusaama järgi ei tähenda siis inglite ahelatesse panek päris sama asja, mida meie selle all tavaliselt mõistame. Tema järgi on langenud inglid seotud selle tegutsemisvabaduse suhtes, mis neil oli enne langemist. Nüüd nad teavad, et neid ootab veel lõplik kohtumõistmine, aga selles seotud olukorraski nad võivad veel inimesi mitmel viisil mõjutada. Piibli järgi ei ole kurat tõesti veel põrgus, vaid nagu Peetrus ütleb oma esimeses kirjas: „Teie süüdistaja, kurat, käib ringi nagu mõirgav lõvi, otsides, keda neelata.” (1Pt 5:8)

Samal ajal on saatan ka nõ. Jumala ketikoer. Ta ei või ilma Jumala loata kellelegi midagi teha. Ta võim on kindlalt piiratud. Enne tema langemist see ilmselt muidugi niiviisi piiratud ei olnud. Oma langemise tagajärjel kaotas saatan oma vägedega taeva kirkuse. Sealpeale on tal tulnud elada pimeduses. Ahelate all ei ole seega mõeldud suuri raskeid kette, mis on tehtud kokku pandud metallrõngastest. Inglid on ju vaimolendid, keda materiaalsete ahelatega ei saakski aheldada. Sõna „ahelad” tähendab siis sidet, mis annab neile ainult teatud piiratud tegutsemisvabaduse. Nende tegutsemine on piiratud vaimuliku pimeduse maailmaga; inimeste maailmas ja elus saavad nad tegutseda ainult nii palju, kui inimesed ise pimedusele maad annavad ja pimeduse tegusid teevad.

Edasi vaatame Juuda kolmandat näidet möödunud aegadel aset leidnud taganemisest. Selleks on Soodoma ja Gomorra ning neid ümbritsevad linnad.

7 Nii nagu ka Soodoma ja Gomorra ja nende ümberkaudsed linnad, kes samal kombel hoorasid nagu need inglid ning jooksid ebaloomulike himude järgi, seisavad juba hoiatuseks igavese tule karistuse kandjatena.

Kaks eelmist näidet tõi Juudas inimestest ja inglitest, kes olid olnud Jumalaga lähedases osaduses, kuid siis taganenud temast ja tõstnud ta vastu mässu. Soodoma ja Gomorraga aga on teistsugune lugu. Piibel ei räägi kusagil, et nende linnade rahvas oleks millalgi elanud Jumalaga osaduses või Jumala tahte järgi. Ilmselt toob Juudas nad näiteks sellepärast, et nende linnade elanikudki andusid kõlvatusele – „hoorasid --- ning jooksid oma ebaloomulike himude järgi”. Sellepärast tabas neidki Jumala kohus. Nende linnade üle oli kohtumõistmine nii põhjalik, et tõenäoliselt on need praegugi mattununa kusagil Surnumere põhjas. See kõneleb selget keelt sellest milline on kõlvatu elu tulemus.

Soodoma, Gomorra ja nende ümberkaudsete linnade hävingust jutustatakse 1Ms 19-s. Missugune elu neis linnades käis, selle kohta annab kõneka pildi see, et soodmlased tahtsid vägistada Loti juurde külla tulnud inglitest külalisi, keda nad pidasid tavalisteks meesteks. Juudas ütleb, et nad hoorasid ning jooksid ebaloomulike himude järgi. Viimane viitab homoseksuaalse praktiseerimisele ja sellega seotud vägivaldsusele.

Hiljem viidatakse Piiblis Soodomale ja Gomorraile nii VT-s kui ka UT-s mitmeid kordi. Need on saanud sügavaima kurjuse ja kõlvatuse võrdkujunditeks. 1Ms 18-s jutustatakse, kuidas Issand ilmus Aabrahamile ja ütles, et kavatseb need linnad hävitada. Ta ütleb ka sellise karistuse põhjuse: „Hädakisa Soodoma ja Gomorra pärast on suur ja nende patud on väga rasked! Seepärast ma lähen alla ja vaatan, kas minuni jõudnud kisa kohaselt on nad teinud kõike seda või mitte. Ma tahan seda teada!” Hädakisa linnas valitseva vägivalla pärast oli siis tõusnud lausa taevasse, nii et Issand ise tuli kohale asja üle vaatama. Ühegi teise linna kohta Piiblis midagi sellist ei öelda. Soodoma ja Gomorraga seotud sündmused pidid seega panema kõik inimesed kõikjal kohkuma igasuguse sellise õpetuse ees, kus inimesi juhatati samas suunas, mis tõi Soodomale ja Gomorraile sellise kohtumõistmise. See, et praegusel ajal inimesed neist Piibli õpetustest hoolida ei taha, ei muuda siiski Jumala suhtumist neisse asjadesse mitte mingil viisil. Ta ei muutu, ehkki meile muidugi sobiks väga hästi, kui ka Jumal hakkaks meiesuguseks.

Juudas tuletab meile siis meelde, et Jumal mõistis nende linnade üle kohut, sest nende patt oli kasvanud hirmuäratavalt suureks. See peaks olema kõigile ta lugejatele selgeks näiteks, milleni Jumala tahte vastasus lõpuks välja viib.

8 Otse nõndasamuti ju pilastavad ka need unenägijad ihu, lükkavad kõrvale Issanda valitsuse ja teotavad kirkuseingleid.

Paistab, et juba Juuda ajal oli kogudusse levinud võib-olla hellenistliku kultuuri mõjul hoiakuid, mis julgustasid inimesi kõlvatusele ja loomuvastasele seksuaalsele praktikale. Jumala selge tahe püüti neis eksiõpetustes asendada inimeste vajaduste rõhutamisega – just nagu meie ajalgi. Juudas nimetab neid õpetajaid unenägijateks. Need eksiõpetajad olid umbes nagu ekstaatikud või fanaatikud, kes olid enda arust avastanud midagi uut – nad leidsid, et Jumal ei keelagi tegelikult seksuaalset kõlvatust ja homoseksualismi. Väga võimalik, et nad olid saanud isegi mingeid sellesisulisi „ilmutusi”. Nii nad pilastasid oma ihu ja ilmselt soovitasid seda teistelegi. Sellega lükkasid nad ka kõrvale Issanda valitsuse ja asusid ise otsustajateks, mis on õige ja mis vale. Kõik see kõlab päris kaasaegselt, kas pole?

Loomulikult on ainus õige otsus selliste Jumala tahtest taganenud õpetajate õpetusest hoiduda. Juudas ütles juba neljandas salmis, et nad on kogudusse poetunud. Nad tulid sisse justnagu kõrvaluksest, tehes süütu näo, et nad on õiged kristlased. Aga nad ei uskunud Piibli Jumalat, vaid olid tema sõna asendanud oma õpetusega seal, kus Jumala sõna oli nende meelest liiga kitsarinnaline.

Tasub veel kord selgelt esile tõsta neli taganenud õpetaja tundemärki, mis Juudas välja toob.

Nagu juba öeldud, kõigepealt on nad „unenägijad”. Sama algkeelset sõna kasutatakse UT-s veel ainult Ap 2:17b: „teie noored näevad nägemusi ja teie vanad näevad unenägusid ...” Siin ei ole mõeldud muidugi mitte tavalisi unenägusid, mida näeb igaüks, vaid prohvetliku tähendusega unenägusid. Seega on ka Juuda kirjas ilmselt jutt omamoodi fanaatikutest, kes on võib-olla näinud mingeid unenägusid, mida nad tõlgendavad Jumala ilmutusena ja mis pakuvad teistsuguseid selgitusi kui Jumala sõna. Teine võimalus on mõista sõna „unenägijad” ülekantud tähenduses – umbes unistamisena. Sel juhul on need inimesed ise välja mõelnud mingid teooriad ja seletused, et oma patust eluviisi õigustada. Ise on nad nendest seletustest muidugi ka vaimustuses. Edasi unistavad nad sellest, kuidas oma arusaamu võimalikult paljudele teistelegi „selgeks teha”. Muidugi ei ole sellised unenäod või unistused Jumalast, aga nad rahuldavad enesepilastajate patuseid himusid ja seetõttu neid armastatakse. „Unenägijatest” rääkides tahab Juudas siis öelda, et valeõpetuse toojad elavad enda loodud või kujutletud

maailmas, mida tegelikult ei olegi, mis ei vasta tegelikkusele. Sellega on valeõpetuse puhul ikka tegemist – valeõpetajad kujutlevad maailma teistsugusena kui Jumal seda ilmutab.

Kui Piibel räägib, et inimese loomus on põhjalikult rikutud, siis eksiõpetajate unenägude või unistuste maailmas on patt ainult midagi suhtelist, mille suhtes inimesed võivad ise kokku leppida nii, nagu nad parajasti õigeks peavad.

Kui Piibel räägib viimsest kohtust ja Jumala vihast, siis eksiõpetajate valemaailmas tähendab see ainult piltlikku juttu inimese vastutusest ligimese eest.

Kui Piibel räägib Jeesuse ülestõusmisest, siis valeõpetajate maailmas tähendab see ainult jüngrite soovide täitumist ja hoopiski mitte haua tühjaks jäämist.

Kui Piibel räägib saatanast kui tõelisest isikulisest olendist, siis eksitatud inimese unesegases sonimises tähendab see ainult inimese kalduvust teha isekaid valikuid.

Selliseid võrdlusi võiks tuua veel pikalt. Aga küllap piisab neistki, et mõista, mis juhtub, kui inimene vahetab tõelise maailma oma unenägude või unistuste maailma vastu; kui ta arvab, et võib ise otsustada, mis on tõde ja õige. Ja kui ta hakkab neid ettekujutusi teistelegi rääkima, siis võib ta neidki oma juttu uskuma veenda. Sellepärast Juudas nende eest hoiatabki nii oma kaasaegseid kui muidugi ka meid. Unistajate unistused ei päästa kedagi, aga viivad vältimatult hukatuse poole neid, kes neid tõsiselt võtavad. Juudas tuletab meelde Soodomat ja Gomorrat, et inimesi nende unenägude maailmast välja kiskuda ja ärkvele raputada. Need linnad hukkusid, kuna seal tegutseti räigelt Jumala tahte vastaselt.

Teiseks unenägudes elajate ehk tõelisusest taganenud õpetajate tundemärgiks on see, et nad pilastavad oma ihu. Kuna patt on muutunud neile suhteliseks asjaks, siis võivad nad enda arvates ise otsustada, mis on neile sobiv ja õige. Seepärast võivad nad enda arusaama kohaselt hea südametunnistusega võtta osa loomuvastastest ja ebamoraalsetest tegudest.

Juudas ütles eespool, et isegi inglid on meile hoiatuseks, sest nendegi üle mõistetakse Jumala tahte vastu hakkamise pärast kohut. Samuti tuletas ta meelde, et Jumal ei lasknud isegi oma rahval, kelle ta oli Egiptusest välja toonud, pääseda töötatud maale, sest nemadki usaldasid rohkem oma inimlikke kaalutlusi kui Jumala selget ilmutust. See kõik peaks aitama meil mõista, et Jumal peab paratamatult mõistma kohut ka meie üle, kui me tema tahte tagasi lükkame.

Kolmandaks ütleb Juudas, et taganenud õpetajad „lökkavad kõrvale Issanda valitsuse”. Teisiti öeldes – nad ei alistu Issandale, vaid otsustavad oma elu üle ise, asendades Jumala tahte oma mõttekonstruktsioonidega. Just seda tegi ka madu paradisiis. Kui Jumal oli Adamale selgelt öelnud, et inimene peab surma surema sel päeval, kui ta sööb keelatud puu vilja, siis madu (ehk saatan) teatas, et ei sure ta ühti. Täpselt sama õpetavad ka „unenägijad”, kellest Juudas räägib. Nad näiteks ei usu isegi igavese hukatuse olemasolu, sest selline õpetus ei ole nende meelest loogiline ega sobi tänapäeva inimese arusaamadega. See, et Piibel selgelt muud õpetab, ei pane neid kõhklema. Nende jaoks surm ei tähendagi õieti surma, vaid hoopis midagi muud, mis polegi kuigi tõsine asi.

Neljandaks, valeõpetajad „teotavad kirkuseingleid”. Mida Juudas selle all mõtleb? Näib, et ta viitab sellega veel Soodoma sündmustele. Jumal saatis oma inglid linna, viima sõnumeid lähenevast kohtust, aga linna elanikud kohtlesid neid karmilt ja lükkasid seega ka Jumala hoiatuse tagasi. Vaimsete jõudude teotamine tähendab lõppude lõpuks Jumala sõna ja Jumala valmistatud pääste tagasilükkamist. Soodomlased tegid seda väga robustselt, aga sisuliselt sama asjaga on tegemist alati, kui lükatakse tagasi evangeelium Jeesusest Kristusest. Sellel sõnumil on vägi viia meid surma mõistetud maailma keskelt igavesse ellu. Lott võttis inglite hoiatavaid sõnu kuulda ja sai päästetud. Seevastu ta väimehekandidaadid pidasid seda ainult heaks naljaks – ja said hukka.

Juudas toob kõik need näited hoiatuseks, et me ei järgiks nende eeskju, keda tabas Jumala kohus. Meid kutsutakse haarama kinni elava Jumala elutoovast sõnast. Hea sõber, selle asemel, et kaaluda, kellel on õigus – kas kõlvatuse ja „vabaduse” propageerijatel või siiski Jumala sõnal, mis on kirjas Piiblis, võid sa parem nõustuda Jumalaga ja tunnustada ebaloomulikuks selle, mis ongi ebaloomulik, kui kainelt järele mõelda. Sa ei pea laskma end juhtida oma himudest, mis sind lõpuks hävitavad, sest on olemas ka parem tee. Jumalaga nõustumine oma patu osas on esimene samm sellest vabanemisele. Sa ei tule patuste jõududega ise toime, vaid vajad nendega toime tulemiseks üleloomulikku abi. Jumal annab seda hea meelega neile, kes teda appi hüüavad. Seepärast ma tohin kinnitada sulle, kes sa oma patu pärast mures oled, et sa võid kohe praegu uskuda kõigi oma pattude andeksandmist Jeesuse Kristuse nimes ja veres. Ta tuli maailma, kuna ta teadis, kuidas on asjad tegelikult. Ta teadis, et me oleme tõeliselt patused ja vajame teda möödapääsmatult omale abiks ja pattude lepitajaks. Tema – Jeesus Kristus – on ainus tee, kes päralt viib. Ei maksa siis uskuda unistajaid, vaid Jumala sõna.

PKK1310 Jd 1:9-10

Kas olen teotaja?

Kümme pikka aastat piirasid kreeklased Trooja linna, aga ei teinud selle müüridele kriimugi. Linn tundus ligipääsmatu ja nad ei saanud seda kätte. Siis pani keegi ette ehitada puust hobune, mille sisemusse panna sõdurid ja teeselda, et piirajad purjetasid minema. Nii tehtigi ja uudishimu võitis troojalased. Kui nad nägid kreeklasi minema purjetavat, arvasid nad, et sõda on möödas. Nad nägid hobust ja vedasid selle linna sisse. Öösel aga tulid hobusesse peitu pugunud sõdurid välja ja avasid linnaväravad seestpoolt. Pimeduse varjus olid laevad tagasi Trooja alla purjetanud. Mida terve armee ei suutnud teha väljastpoolt kümne aastaga, seda tegid vähesed sõjamehed seestpoolt.

Samamoodi on ka kristlikku kogudusse sisse pugunud eksiõpetused kahjustanud seda seestpoolt. Tegelikult on kogudust ainult harva, kui üldse kunagi, suudetud tõeliselt kahjustada väljastpoolt. Isegi tagakiusamised on pannud koguduse lõpuks suurte sammudega kasvama. Pean silmas nii arvulist kui ka kvalitatiivset kasvu. Rasked olud mõjuvad elule puhastavalt. Siis kõige tähtsamad asjad saavadki kõige tähtsamaks. Tühised asjad pudenevad ära.

Ka praegusel ajal ähvardavad kristlikku kogudust ehk ülemaailmset Kirikut selle enda sees tegutsevad jõud. Tasub meeles pidada, et Kristuse reetjagi tuli siseringist, mitte väljastpoolt. Üks ta kõige lähedasematest järgijatest reetis ta oma rahvale, rahvas omakorda andis ta roomlastele ja roomlased viisid ta ristile. Kogudust õõnestavad jõud, kes salgavad Kristuse ainulaadset inimkonna ainsa pääseteena. Samuti õõnestavad kogudust need, kes ei ela oma kristliku kutsumuse vääriiselt, vaid arvavad, et Jumala arm tähendab luba pattu teha. Ehk Juuda sõnu kasutades: kes pööravad Jumala armu kõlvatuseks.

Kogudust kahjustavate jõudude vastu on aga raske võidelda, kui need jäävad märkamata. See oli üheks Juuda kirja kirjutamise põhjuseks. Juuda kiri on nagu tormihoiatus, sest ärataganemise jõud tegutsevad meie hulgas jätkuvalt.

Täna jätkame Juuda kirja põhjal uurimist, mida tema ajal kogudusse poetunud vääripetajad õpetasid. 8. salmis ütles Juudas, et need inimesed teotavad kirkuseingleid, vanema tõlke järgi: „pilkavad aukandjaid vaime”. Järgmine salm on otsene jätk sellele mõttele, sest Juudas räägib, millise austusega isegi peaingel suhtus kõige kurjemasse vaimsete vägede esindajasse.

9 Aga peaingel Miikael, kui ta riidles ja vaidles kuradiga Moosese keha pärast, ei julgenud lausuda teotavat otsust, vaid ütles: "Issand sõidelgu sind!"

Teotava otsuse lausumise või väljaütlemise teema seostab selle salmi eelmisega. Väärõpetajad olid näidanud oma arusaamisvõime puudulikkust, teotades vaimseid vägesid. Seevastu isegi üks kõige tähtsamaid Jumala ingleid ei teinud seda isegi siis, kui teotavad sõnad oleks võinud öelda otse saatanale endale.

Saatan on langenud ingel ja lepitamatu Jumala vaenlane. Ometigi Miikael, vaieldes temaga Moosese keha üle, ei tahtnud öelda tema kohta kohtuotsust, mis ei kuulunud tema ülesannete hulka. Võib isegi öelda, et niiviisi käitudes Miikael austas isegi saatana positsiooni. Ta teadis oma kohta ja püsis seal. Seevastu ärataganenud õpetajad ei aktsepteerinud oma positsiooni, vaid tõstsid end isegi vaimsetest vägedest kõrgemale. Eelmisel korral me nägime, et nad olid tõstnud end ka Jumala sõnast kõrgemale ja elasid mingisuguses unistuste maailmas – seega maailmas, mis ei rajanenud Jumala sõnale. Miikaeli ja saatana kokkupõrke näide aga näitab, kuidas ehtne Jumala tahte järgimine väljendub inimese elus, kes on Jumala päralt.

Aga kust Juudas nii iseäraliku näite võttis? Sellisest sündmusest ei räägita 5Ms-s midagi, kuigi seal räägitakse küll Moosese surmast. Peaingel Miikaeli nimetatakse Piiblis ainult kolmes raamatus. Peale Juuda kirja kuuleme temast veel Taanieli raamatus ja Ilmutusraamatus, aga Moosese raamatutes ei ole temast juttu.

Vastuse võti on viisis, kuidas Juudas räägib Moosese kehast. Saatana ja Miikaeli vaidluse kirjeldusest võib järeldada, et Juuda adressaatidele oli see lugu varem tuttav – muidu oleks ta pidanud sellest lähemalt rääkima. Juudas aga kasutab seda lugu tõendina, et see, mis ta eespool valeõpetajatest rääkis, on põhjendatud.

Sellist tõendamisviisi kasutati juutluses traditsiooniliselt. Ka Paulus kasutas seda näiteks Rooma kirjas. Seal ütleb ta kõigepealt, kuidas asi on – nimelt, et inimene mõistetakse õigeks usust. Seejärel tõendab ta VT-st esile toodud, kõigile tuntud näidete abil, et see tõde päästmise kohta põhineb sellel, mis Jumala sõnas on juba aastasadu õpetatud. Samasugust tõendamiskäiku kasutab ka Juudas – ta esitab kõigepealt lõppväite ja alles siis argumendid, mis seda kinnitavad. Aga see tõendamisviis ei toimiks, kui ta kasutaks selliseid näiteid, millest keegi poleks kunagi kuulnudki.

Järelkult tuleb meil küsida, kuskohast nii Juudas kui ka tema adressaadid võisid teada, kuidas Miikael ja saatan Moosese keha pärast vaidlesid. Moosese surmast jutustatakse 5Ms 34:5-6 ainult järgmist: „Ja Issanda sulane Mooses suri seal Moabimaal Issanda sõna kohaselt. Ja ta mattis tema orgu Moabimaal, Beet-Peori kohale, aga tänapäevani ei tea ükski tema hauda.”

Niisiis, siin meile öeldakse ainult, et Issand mattis Moosese ihu. Aga see teade jätab õhku terve rea küsimusi. Üks neist on: mil viisil Issand seda tegi? Seda küsides läheneme juba Juuda kirja mõtetele. Seal öeldakse, et Jumal laskis selle ülesande täita peaingel Miikaelil.

Juutluses oli alates teisest sajandist enne Kristuse sündimist hakanud välja arenema kirjanduse liik, mis keskendus inglitele ja üldse taevastele ilmutustele. Seda nimetatakse VT-i apokrüüfeks kirjanduseks. Apokrüüfsetes raamatutes räägitakse isikutest, kellest on juttu ka Piiblis, aga need raamatud ei kuulu Piibli kaanonisse, sest need ei ole päris pühakiri. Need raamatud on kirja pandud tunduvalt hiljem, kui elasid kõnealused Piibli isikud. On võimalik, et Juudas viitas siinkohal mõnele sellisele raamatule, mis jutustab Moosese matmisest ja mis oli siis esimesel sajandil elanud juutidele tuntud.

Sellele näib viitavat seegi, et ka Kleemens, üks varaseid kirikuisasid, tsiteerib oma kirjutistes apokrüüfse raamatu kirjeldust Moosese matustest. Ta kirjutab, et kui Issand oli andnud Miikaelile ülesande matta Mooses, siis saatan seisis sellele vastu sel alusel, et kuna tema on aine ja kõige ainlise peremees, siis ihu kuulub temale. Miikaeli ainus vastus oli: „Sõidelgu Issand (st Looja) sind.” Saatan süüdistas Moosest ka mõrvas, mille alusel ta samuti võis nõuda ihu endale. Kui saatan oleks ihu endale saanud, siis oleks ta võinud takistada Moosese hilisemat ilmumist muutmise mäel. Vähemalt leidus neid, kes niiviisi arvasid.

On tõenäoline, et Juudas viitas ka oma kirjas mingile taolisele apokrüüfele kirjutisele. Ta tegi seda selleks, et näidata, kui kaugele olid kogudusse poetunud eksiõpetajad eksinud Jumala tahtest – isegi peaingel Miikael, ehkki hoopis kõrgema positsiooniga, andis hoopis teistsugust eeskujut. Ehkki saatan nii jämedalt Jumala tahtele vahele tahtis segada, ei hakanud Miikael tema kohta mingit otsust langetama. Miikaeli käitumine näitab, et valeõpetajad, kes ei karda teotada kirkuse ingleidki, on Jumala tahtest kõrvale läinud.

Juuda sõnad on õpetlikud meilegi. Ka kristlasel võib olla raske õppida kummarduma Jumala ees, veelgi raskem aga olla aupaklik nende suhtes, keda ta peab endast alamaks. Aga see raskus ei näita ju midagi muud, kui uhkust ja arvatud üleolekut. Seejuures me hindame nii ennast kui ka teisi omatehtud inimlike mõõdupuude abil ja oma piiratud teadmiste alusel. Seetõttu võivad ka meie järeldused olla oluliselt vildakad või isegi valed. Aga isegi, kui need oleks õiged, ei kuulu teotavate otsuste langetamine meie pädevusse. Meie oleme loodud, Jumal aga on Looja. Mis õigus on sinul või minul seada küsimuse alla midagi, mis Ta teeb? Me ei tarvitse mõista kõike, mida Jumal teeb, aga me võime sedagi talle tunnistada ja sellest hoolimata õppida teda ikkagi usaldama. Inimene on ju niivõrd palju Jumalast väiksem ja piiratum, et peaks olema lausa endastmõistetav, et ta kõiki Jumala mõtteid ja tegemisi mõista ei suuda. Just sellepärast ei maksa meil hakata Jumalat õpetama või talle etteheiteid tegema. Parem ja viljakam on jätta Jumala hooleks asjad, mis kuuluvad tema pädevusse. Selliste asjade hulka kuulub ka kellegi kohta otsuste langetamine ja välja ütlemine.

Jumal on meie Looja ja ka Lunastaja. Ta armastab meid. Ta on kõrge ja püha. Ta on õiglane Jumal. Ta ei tee kunagi vigu. Ta ei tee midagi valesti. Ta ei oska valetada. Kõik, mis ta teeb, on õige, seepärast me võime teda usaldada. Aga kas me usaldame? Kas austame ta autoriteeti? Kas usaldame, et tema tahe on lõppude lõpuks ikka kõige parem? Küllap on paljudelgi meist sellega raskusi, sest oleme vahepeal kuulnud ka vana mao salakavalaid sosistamisi või isegi jultunud etteheiteid Jumala kohta.

Kiusatus tõusta Jumala kõrvale ja hakata talle nõuandjaks on meilegi väga ligidal, nagu see nähtavasti oli ligidal ka neile valeõpetajatele, kelle eest Juudas kogudust hoiatas.

10 Kuid need teotavad ju kõike, mida nad ei tunne. Millest nad aga loomu poolest nagu mõistuseta loomad aru saavad, selles nad hukutavad end.

Juba kolmandat korda selle lühikese lõigu jooksul räägib Juudas teotamisest. Tahaksin selle salmi ääres hetkeks peatuda. Sõna „teotama“ on kreeka keeles *blasfemeo*. Sellest tuleneb ka inglisekeelne sõna *blaspheme*, mis tähendab Jumala pilkamist ehk teotamist. Seega ärataganenud õpetajad tegelikult teotasid Jumalat. Aga ise nad muidugi oleks kindlasti väitnud vastupidist.

Teiseks tasub teada, et siin salmis räägib Juudas kahest suhteliselt lähedasest asjast – tundmisest ja aru saamisest. Ka algkeeles kasutab ta nende kohta eri sõnu. Väärõpetajad teotavad kõike, mida nad ei tunne, ütleb Juudas. Seda öeldes kasutab ta tegusõna *eidoo*, mis tähendab teadmist ja arusaamist. See sõna viitab ka selliste asjade tajumisele, mida silmaga pole võimalik näha. Seega ei piirdu see tundmine ainult sellega, mida võib kallata katseklaasi või panna mikroskoobi alla. Sellise asja kohta võiks näiteks tuua muusika. Seda tuleb mängida ja kuulata. See on silmale nähtamatu, kuid see suudab anda edasi tundeid ja tundmusi, mis paljastele sõnadele ei avane.

Samuti näiteks armastus on nähtamatu. Seda pole võimalik mikroskoobiga uurida. Samasugune asi on ka usk. On palju asju, mida me teame, ehkki me pole saanud nende kohta objektiivseid, laboratooriumis jälgitavaid tõendeid. Me teame, sest me oleme midagi kogenud. Kristlase südamele on ka Jumala Püha Vaim teinud paljugi asju väga realselt selgeks, aga teaduslikult pole võimalik seda näidata või tõendada. Tegemist on kogemuslike asjadega.

Seda kinnitavad ka Jeesuse enda sõnad, kui lunastustööga valmis saamine oli juba ukse ees. Ta ütles, et kui ta maa pealt ära läheb, siis ta saadab oma järgijatele enda asemele teise lohutaja – „Tõe Vaimu, keda maailm ei saa võtta

vastu, sest ta ei näe teda ega tunne teda ära. Teie tunnete tema ära, sest ta jääb teie juurde ja on teie sees. Ma ei jäta teid orbudeks, ma tulen teie juurde. Veel pisut aega, ja maailm ei näe mind enam, aga teie näete mind, sest mina elan ja ka teie peate elama. Sel päeval te tunnete ära, et mina olen oma Isas ja teie minus ja mina teis.”(Jh 14:17-20)

Muide, selle töötuse andis Jeesus neile, kes teda armastavad, nagu selgub kahest eelnevast salmist. Niisiis, Jeesuse enda sõnade kohaselt ei saa uskmatud inimesed Jumala Püha Vaimu olemasolu kuidagi kindlaks teha. Samuti ei tea Pühast Vaimust kogemuslikult midagi need, kes on Jumala ja usu suhtes külmad ja ükskõiksed. Neile aga, kes Jeesust armastavad, on ta väga reaalne ja lähedane.

Juudas kasutas ka teist tegusõna – *epistamai*, mis eesti keelde on tõlgitud sõnadega „saavad aru”. Ta ütles: „Millest nad aga loomu poolest nagu mõistusetu loomad aru saavad, selles nad hukutavad end.” Seegi algkeelne sõna tähendab aru saamist ja teadmist. Esialgselt oli see sõna seotud käsitööliste oskustega, ennekõike selliste esemete ja asjaoludega, mida saab jälgida viie meelega. Need on seega konkreetsamad asjad, mida võib valada katseklaasi ja uurida. Tänapäevaseks öeldes on siin jutt materialistidest ehk inimestest, kes „usuvad ainult seda, mis nad näevad”, nagu nad ise ütlevad.

Kui inimene peab ainult silmaga nähtavaid ja käega katsutavaid asju tõelisteks, siis võib teda tõesti võrrelda loomaga, kes on huvitatud peamiselt ainult sellest, mida saab süüa. Loomadki teavad ja mõistavad teatud asju instinktiivselt. Nende elu ei juhi ilmselt teadlik mõtlemine ja kaalutlemine, nagu inimesel, vaid instinktid. Näiteks, kui rändlinnud lendavad sügisel lõunasse, siis ei tee nad seda teadmisesest, et varsti tuleb talv ja külm ning lumi katab maa, vaid see käsk on kuidagi pandud nende loomusesse. Samamoodi ehitavad linnud kevadel pesa ja toidavad oma poegi. Võib öelda, et nende elu kulgeb loomulikku rada.

Selles nähtavasti seisnebki see, miks Juudas ka valeõpetajaid võrdleb loomadega, kes elavad oma instinktide järgi. Ta tahab nähtavasti öelda, et inimene, kes teab ainult seda, mida võib valada katseklaasi või muul silmnähtaval viisil uurida, ei mõista rohkem kui loom. Kõrgematest asjadest ei taipa ta suurt midagi. Tuletame meelde, et eespool, 4. salmis ütles Juudas nende kohta, et nad pööravad Jumala armu kõlvatuseks. See tähendab, et nad elavad nagu loomad, lähtudes oma loomulikest tungidest, mitte Jumala tahtest, nagu oleks kohane usklikele inimesele. Isegi arusaama Jumala armust väänavad nad selliseks, et see sobiks nende kõlvatu eluga.

Mida see praktikas tähendab, selle kohta saame vist päris hea pildi, kui vaatleme tänapäevast seksuaalmoraali – õigemini küll selle puudumist – ja üldse lodevat elu, kus tahetakse teha ainult seda, mis hing himustab. Paraku, vaimulikult pime inimene ei näe oma hetkehimust kuigi palju kaugemale ega tea, et sellises „vabaduses” elades ta hävitab end – ta loomus „laostub petlike himude käes”, nagu Paulus ütleb Ef 4:22. Sellepärast ütlebki Juudas, et valeõpetajad pilkavad asju, millest nad tegelikult midagi ei taipa; millest nad aga midagi taipavad samal tasemel, nagu taipavad mõistusetu loomadki, selles nad hävitavad end. Teisisõnu – nende eluviisid on ennasthävitavad.

Kristlane, kelles elab Jumala Püha Vaim, teab, et Piibel on Jumala sõna. Ta teab ka, et Jeesus Kristus on maailma Päästja. Selle juurde kuulub lahutamatu seegi, et Jumala laps ei ela enam oma endise teadmatuseaja himude järgi, vaid on oma „lihaliku loomuse risti lõõnud koos kirgedega ja himudega” (Gl 5:24). Paraku, valeõpetajate mõtlemine nii kaugele ei ulatu. Sellele viitab ka Paulus, öeldes 1Kr 2:14: „Aga maine inimene ei võta vastu midagi, mis on Jumala Vaimust, sest see on temale narrus ja ta ei suuda seda tunnetada, sest seda tuleb mõista vaimselt.” Inimene, kellel pole Jumala Vaimu, ei suuda muidugi tajuda ka vaimulikku reaalsust.

Meil inimestena ei ole loomu poolest ehk iseendast Jumala Püha Vaimu. See on ka põhjuseks, miks Jumal ja Jumala riik on tavalisele inimesele täiesti tajumatu ja arusaamatu. Ilma Püha Vaimuta, loomulikult viisil me ei suuda mõista ega tajuda Jumala riigi reaalsust. Sellepärast arvabki loomulik inimene eriti tänapäeval, et usklikul

inimesel peab olema midagi viga – ta kas on harimatu või lihtsalt kujutab midagi ette. Paulus ütles 1Kr 1:18 et sõnum ristist on narrus või koguni jõledus neile, kes hukuvad. Samal ajal aga neile, keda Jumal on päästnud, on see sõnum Jumala vägi. Ilma Jumala Püha Vaimuta peab inimene enamasti naeruväärseks usku nähtamatusse Jumalasse, kes on lasknud oma Pojal ristil surra. Tal pole tahtmiski hakata millessegi sellisesse uskuma. Usk võib sündida alles siis, kui Jumala Vaim hakkab inimest kõnetama. Ilma Püha Vaimu mõjuta ei suuda ükski inimene sellist sõnumit vastu võtta.

Seda illustreerib hästi see, mida juba igavikku lahkunud ameerika piibliõpetaja dr Vernon McGee, kes samuti õpetas raadios Piiblit kaanest kaaneni, rääkis ühelt kuulajalt saadud tagasisidest. Tagasiside andja töötas ööklubis inimeste naerutajana, koomikuna. Ta ütles, et kuulas raadiost piibliõppesaateid, sest need olid tema meelest veidramad kui ta enda lood ööklubis. Seda tagasisidet kommenteerides ütles McGee, et see mees reageeris just nii, nagu inimene oma loomu poolest ikka reageerib. Sellises olukorras on inimene suutmatu võtma vastu Jumala Vaimu kõnet.

Juudas räägib samast asjast. Inimene, kes teab ainult füüsilise maailma asju, võib küll arvata, et ta teab kõike, mida on üldse võimalik teada. Seda arvates aga saadab ta ennast hukatusse ehk hukutab end, nagu Juudas seda väljendab.

Samasugustest reaalsuse moonutajatest rääkis ka Paulus Rooma kirja esimeses peatükis järgmiselt: „Jumalat tundes nad ei ole ülistanud ega tänanud teda kui Jumalat, vaid on oma arvamustega jooksnud tühja ning nende mõistmatu süda on jäänud pimedaks. Väites endid targad olevat, on nad läinud rumalaks” (Rm 1:21-22) Tõeline tarkus on püsida Jumala ilmutuses. Sellest kõrvale kaldumine viib inimese möödapääsmatult eksitusse ja lõpuks ka surma.

PKK1311 Jd 1:11-13

Ära sõida karidele!

Juudas tõi oma kirjas alguse poole kolm näidet Jumalast ära taganenud kollektiivide kohta: Iisraeli rahvas kõrbes, mässi tõstnud inglid ning Soodoma ja Gomorra linnad. Nüüd toob ta kolm näidet üksikinimestest, kes on läinud sama teed.

11 Häda neile, sest nad on läinud Kaini teed ja andunud tasu eest Bileami eksitusele ning Korahi kombel vastuhakkamise läbi hukkunud!

Alati, kui kohtume Piiblis hädakuulutusega, tasub peatuda. Tihti tähendab see Jumala langetatud kohtuotsust sellele, kellele need sõnad öeldakse. Vahel küll väljendatakse sellega ka leina, aga tavaliselt tähendab see, et oodata on hävingut. Nii on ka siin. Juudas tõstab Jumalast taganemise hoiatavate näidetena esile Kaini, Bileami ja Korahi.

Kain oli religioosne inimene. Ta uskus Jumala olemasolu ja ta ka praktiseeris oma usku, tuues ohvreid. Paraku, sügavamalt vaadates näeme, et ta ei tunnistanud end patuseks, kes vajab Jumala armu. Ta arvas endal olevat õiguse vihastuda oma venna peale ja nuriseda isegi Jumala üle. Kui Jumal teda konkreetselt hoiatas, et patt varitseb ta ukse taga, siis ei pidanud ta vajalikuks sellele tähelepanu pöörata, vaid jätkas oma kurjade mõtete haudumist ja viis need ka ellu. Kõik see näitab ta mässumeelsust. Ilmselt arvas ta endal olevat õigust küllalt – kuidas ta muidu oleks võinud minna oma venna mõrvamise teed? Ta hülgas nii vere kaudu toimuva lepituse (sest ta ei toonud vereohvrit) kui ka kuulekuse Jumala sõnale. Need aga on kaks kõige tähtsamat asja, kui inimene tahab Jumalaga üldse tegemist teha.

Seda valgustab huvitaval viisil ka Hb 11:4: „Usus tõi Abel Jumalale parema ohvri kui Kain, mille tõttu ta sai tunnistuse, et tema on õige, kuna Jumal andis tema andide kohta tunnistuse, ja usu kaudu ta räägib veel surnunagi.” Ühe sõnaga, Piibel hindab Kaini suhtumisi ja tegusid kui uskmatust. Sellepärast ka Abeli ohver meeldis Jumalale, Kaini oma aga mitte.

Sellega seoses tekib vähemalt minul huvitav, aga ka tähtis küsimus. Kujutleme, et ajakirjanik oleks läinud nii Kaini kui ka Abeli juurde ja võtnud neilt intervjuu. Ta oleks loomulikult küsinud ka nende usu ja Jumala teenimise kohta, sest sel ajal olid need loomulik osa inimese elust. Mis sa arvad, kas Kain oleks vastanud, et tema Jumalasse ei usu? – Päris kindlasti mitte. Küllap oleks ta kirjeldanud asjalikult nii oma igapäevatööd ja vaevanägemist kui ka seda, kuidas ta Jumalasse usub ja talle ohverdab. Ometi nägi Jumal tema südames usu asemel hoopis muud, ja just see muu lõi hiljem ka välja, kandis oma kurja vilja ning sai ka Kainile saatuslikuks.

Tähtis on see küsimus seetõttu, et see võiks olla hoiatuseks ka meile. Kui Eestis tehakse uurimusi usust, elust ja usuelust, siis selgub, et päris vähe on neid inimesi, kes end otsesõnu jumalasalगतatena määratlevad. Enamik inimesi usub midagi. Kui neilt selle kohta küsida, siis võivad nad ka täpsemalt rääkida, mida ja kuidas nad usuvad. Kas on see aga usk, mida ka Jumal uskumiseks peab? Kas on selles usus otsustaval kohal need kolm asja – esiteks oma patuseuse ja armu vajaduse tunnetamine, teiseks teadmine, et ilma verd valamata pole olemas lepitust Jumalaga, ja kolmandaks kuulekus Jumala ilmutusele?

Kain ei toonud ohvriks talle, mis oleks viidanud Kristusele. Samuti ei teinud ta välja sellest, mis Jumal talle ütles. Seega Kain ei tulnud Jumala ette uskudes, kuigi ta ise kahtlematult pidas ennast uskujaks. Terve Piibel õpetab, et ilma verd valamata ei ole andeksandmist. Kain arvas, et ta võib tulla Jumala ette oma tingimustel, oma valitud teed mööda. See on ka üks oluline Jumalast taganenud õpetajate tundemärk – nad ise peavad ennast kahtlematult uskujateks, aga nende õpetus läheb Jumala õpetusest lahku.

Kainil võis olla mingil määral arusaama, et ta vajab Jumala armu – sellepärast ta ju ohverdama läks. Seda ehk tajuvad kuidagi ebamääraselt ka paljud inimesed tänapäeva Eestis. Aga paljud ei saa aru, et pattude andeksandmiseks ja neist puhastamiseks on olemas ainult üks tee – Jeesuse Kristuse valatud veri. Selle asemel tahavad paljudki viidata sellele, et nad on või vähemalt püüavad olla ikka head inimesed. Selles suhtes on nad nagu Kain, kes tõi Jumalale ohvriks oma kätetööd. Kui selgub, et Jumal inimese headust ei tunnusta, kuna see on täiesti ilmselt küündimatu, siis ollakse solvunud, nagu oli ka Kain. Ja kui jutt läheb Jumala ilmutusele, siis paljudki ütlevad otse, et nad usuvad küll Jumalasse, aga teisiti, mitte nii nagu kirik või Piibel õpetab. Arvatakse, et Jumala juurde peab olema ikka palju teid, mitte ainult Jeesus Kristus. Teised aga elavad lihtsalt Jumala ilmutuse suhtes hoolimatult, otsustades ise, mis on nende jaoks õige, mis vale. Selline ongi Kaini tee.

Niisiis tasub endalt küsida, kuidas konkreetselt usun Jumalasse mina? Kas see on usk, mida ka Jumal saab tunnustada, või hoopis mässamine selle vastu, mida Jumal püüab meile selgeks teha?

Teiseks nimetas Juudas Bileami, kelle jälgedesse mõned olid eksinud. Bileam ei olnud mitte ainult usklik inimene, vaid lausa tuntud prohvet. Bileami teekonnast praeguse Türgi aladelt Moabi mäestikku räägitakse 4Ms raamatu peatükkides 22 – 24. Moabi kuningas Baalak saatis oma saadikud teda kutsuma, et ta Iisraeli ära neaks. Esialgu Bileam ei nõustunud, pärast aga andis järele. Pärast mitmeid sündmusi, mille käigus isegi eesel pidi teda õpetama, jõudis Bileam Moabimaale ja püüdis rahvast needa, aga Jumal pööras ta needmise õnnistuseks. Lõpuks aga leidis Bileam siiski meetodi, kuidas Iisraeli rahvas needuse alla saata. Ta ahvatles Iisraellased koos moabiitidega Baali kummardama. Tänapäevaseks võiks öelda, et tegu oli seksuaalrevolutsiooniga. Ilmutusraamatus nimetatakse seda tegevust Bileami õpetuseks.

Bileami teest räägitakse ka 2Pt 2:15: „Nad on loobunud otseteest ja eksinud ära, järgides teed, mida läks Beori poeg Bileam, kes armastas ülekohtu palka ...” Siin tasub pöörata tähelepanu sõnadele: „armastas ülekohtu palka”,

sest need on kõige toiminu võtmeks. Inimene leiab ikka võimaluse teha seda, mida ta armastab ja himustab, olgu see mis tahes. Seega oli Bileami eksituse põhjuseks ahnus, mis aga on samuti ebajumalateenistus. Ahnus pani ta otsima kõveraid teid, et saavutada oma eesmäärke, jäädes formaalselt siiski justkui Jumala tahte piiridesse. Ta ei julgenud Jumalaga otseselt vastuollu minna selles, mis Jumal talle päris karmilt selgeks tegi, kuid tahtis Jumalalt saadud anniga siiski raha teenida. Kui see ühtmoodi ei õnnestunud, siis leidis ta selleks teise võimaluse. See on nii inimese moodi. Muidugi võib inimene raha asemel ajada taga ka midagi muud – positsiooni, populaarsust, kuulsust, poolehoiuavaldusi või mainet. Paljudki asjad võivad viia inimese Bileami teele. Kõige halvem aga oli Bileami puhul see, et ta juhtis teisigi Jumala tahte vastasesse ellu.

Sama Bileami vaim ilmub ikka välja seal, kus inimesed oma äranägemise järgi juhivad kaasinimesi Jumala tahtest üle astuma. Ilmutusraamatu kirjakohtas, millele eespool viitasin, kus räägitakse Bileami õpetusest, öeldakse: „Kuid mul on pisut sinu vastu: sinu juures on neid, kes peavad kinni Bileami õpetusest, kes õpetas Baalakit panema israeli laste ette püünispaela: sööma ebajumalate ohvreid ning hoorama. Nõndasamuti on sinulgi nikolaiitide õpetusest kinnipidajaid.” (Ilm 2:14-15) Seega Bileami õpetus seisnes vabaduse andmises inimese loomulikule religioossusele ja lihaliikele himudele. Need kaks asja sobitati kenasti kokku. Kõlab päris tänapäevaselt, või mis?

Juudas nimetas hoiatava näitena ka kolmandat VT-i isikut – Korahit: „... ning Korahi kombel vastuhakkamise läbi hukkunud.” Kui Kain ja Bileam mässasid Jumala vastu rohkem varjatult, siis Korah tõstis avalikku mässu Moosese vastu, kelle Jumal oli pannud koguduse juhiks. Ka Korahist räägitakse 4Ms-s. Selle 16. ptk-s kirjeldatakse, kuidas ta koos oma mõttekaaslastega tuli välja väitega, et Mooses ei võinud kuidagi olla ainus inimene, kellel oli pääs Jumala osadusse. Nii ta tõstis avalikult Jumala seadmise vastu mässu ja tahtis Moosese kohta endale saada – või vähemalt tõusta tema kõrvale. Seega ta ei olnud oma kohaga rahul ega tahtnud olla teise käsualune. See aga tuletab meelde juba saatana enda mässu Jumala vastu – tegemist on samasuguse hoiakuga.

Korah tahtis mässu teel võtta endale õiguse pääseda alale, kuhu oli õigus minna ainult preestritel. Ta tahtis vägisi tungida selsesse, mis oli püha. Ta mõtles ja ütles umbes nii: „Kas Jumal räägib ainult Moosesele? Kelleks Mooses ennast õige peab?”

Me teame Piiblist, et Mooses küll ei arvanud endast liiga palju, aga ta oli Jumalast kutsutud mees. Seega mässas Korah tegelikult Jumala enda vastu. Ta mässas ka Jumala korralduse vastu, et preestriteks võivad olla ainult teatud soost, nimelt Aaroni soost mehed. Kui ohtlik ja nakkav selline mässuvaim on, seda näeb, kui lugeda 4Ms-st selle mässu edasistest arengutest. Nüüd ütleb Juudas, et samasugune mässumeelsus Jumala seadmiste vastu iseloomustab ka eksiõpetuse levitajaid.

Juudas nimetas kolme VT-i isikut, et ta kaasaegsed näeks nende sarnasust nende taganenud õpetajatega, kes olid hakanud kogudust õõnestama. Ka meil tasub tähele panna sama sarnasust oma kaasaja eksiõpetustega. Kain ei käinud Jumala ilmutuse järgi, vaid järgis oma arvamusi ja loomust. Ta arvas, et kui on juba olemas religioon, siis sellest piisab. Nii arvab taganeja, kes aga ise peab ennast uskujaks.

Bileami peamine viga oli, et ta motiiviks oli ahnus. See pani ta Jumala sirgeid teid kõveraks väänama. Ta leidis, et senist karmi ja kitsarinnalist õpetust võib täiendada ja kaasajastada, tuues sinna elemente teistest religioonidest. Nii teeb eksiõpetaja alati – ta tuleb pakkuma midagi meeldivamat, paremat ja vabamat. Seejuures on oluline, et Bileam ei tõstnud otseselt Jumala vastu mässu, vaid püüdis saavutada oma eesmäärke, püüdes vähemalt formaalselt kuidagi Jumala poolt antud raamides. Ta ei rääkinud midagi otseselt Jumala vastu, aga juhtis siiski inimesed tegutsema Jumala tahte vastaselt. See on teatud mõttes isegi ohtlikum kui otsene mässamine.

Korah aga taotles võimu, mis talle ei kuulunud. Ta tahtis pääseda kõige pühimatesse paikadesse, et oma sõnadele rohkem kaalu saada. Ka tänapäeva korahid hoopiski ei põlasta kohti, kus kuulutatakse Jumala sõna, vaid tahavad

jõuda kõige keskmastele positsioonidele, et tuua suurema kaaluga esile oma Jumala tahte vastast sõnumit, mis aga tegelikult juhib inimesi hukatuse teele.

Järgmistes salmides tuleb Juudas VT-i maailmast oma kaasaega, hakates ärataganenud õpetajaid lähemalt kirjeldama. Kusagil mujal Piiblis ei kirjeldata neid nii elavalt, dramaatiliselt ja hirmutavalt. Seda kirjeldust lugedes tuleb muidugi mõelda ka sellele, kuidas sobivad need iseloomustused meie kaasaja eksituste kohta, mis on pugunud kristlikesse kogudustesse.

12 Nemad on need teie armastussöömaegade mustuseplekid, kes kartmatult teiega koos pidutsedes iseennast nuumavad. Nad on tuulte aetavad veeta pilved, hilissügisese viljatud puud, ülesjuuritult kahekordselt surnud,

Armastussöömaajad olid koguduse liikmete koosviibimised, kuhu igaüks midagi kaasa tõi, mida siis ühiselt söödi. Nii sai igaüks süüa nii palju kui tarvis ja kellelgi polnud tarvis häbeneda, kui tal oli kaasa tuua liiga vähe, sest rikkamad võisid tuua rohkem. Selline oli põhimõte. Aga juba sel ajal leidis neidki, kes seda vääral viisil ära kasutasid. Nii tuli ka Paulusel korintlasi selle pärast noomida: „Kui te nüüd kokku tulete, siis ei saa pidada Issanda õhtusöömaega, sest igaüks võtab sööma asudes ette omaenda toidu, ja mõni jääb nälga, ja mõni on joobnud.” (1Kr 11:20-21) Kui ühiselt oli söödud, siis osa toodud toidust ja veinist eraldati püha õhtusöömaaja tarbeks.

Väärpraktikaid esines nähtavasti ka neis kogudustes, kellele Juudas kirjutas. Usust sisemiselt taganenud väärdõpetajad ei olnud kogudusest hoopiski lahkunud, vaid nad võtsid osa selle kõige lähedasematestki koosviibimistest. Aga sealgi polnud nende motiiviks kristlik osadus, vaid iseenda nuumamine. Juudas nimetab neid taganejaid mustuseplekkideks. Algkeelne sõna, mida ta siin tarvitab, on väga haruldane ja esineb UT-s ainult siin. Seda võiks tõlkida ka „peidus olevateks laidudeks”. Seega nimetab ta neid inimesi omamoodi ohtlikeks madalikeks või salakarideks, millele sattudes laevad hukuvad.

On huvitav, et ka Paulus räägib laevahukust usulises tähenduses 1Tm 1:18-20. Ta annab seal Timoteosele korralduse võidelda head võitlust, „säilitades usku ja puhast südametunnistust, mille mõned on enesest ära tõuganud, ja nende usulaev on läinud põhja.” Niisiis, valeõpetajad põhjustavad Pauluse sõnul usulises mõttes laevahukke. Taganenud õpetajaid võiks võrrelda ka jäämäega, millest suurem osa on vee all peidus. Võib ainult oletada, kui paljude inimeste usk on selliste õpetajate tõttu oma otsa leidnud.

Juudas võrdleb taganenud õpetajaid ka pilvedega, mis küll vihma töötavad, aga tegelikult ei anna. Maal, kus vihm tähendab elu, on selliste pilvede näide eriti kõnekas. Kui need valju tuulega tulevad, siis vaatavad neid lootusrikkalt kõik, eriti põllumehed, igatsedes kosutavat vihma, aga seda ei tulegi. Siis on pettumus kahekordne. Sellised on ka väärdõpetajad – nad võivad olla õppinud kõnelejad, kes oskavad võita oma kuulajate tähelepanu. Nende jutud võivad kõlada ilusasti, aga need ei anna tegelikult elu. Nad jätavad küll mulje, et nad on täis Jumala sõna, aga tegelikult on nad tühjad ja kuivad. Jumalalt pole neil midagi anda. Nad on vesistanud Jumala sõna omale meelepäraseks. Nad teavad, kuidas väänata Jumala sõna nii, et see näib ikka veel Jumala sõnana, aga tähendab midagi hoopis muud, kui Jumal esialgselt silmas pidas. Samamoodi tegutses juba madu paradisis. Selliste kuulutajate kuulutus ei vii kedagi pimeduse võimusest Jumala riiki. Vastupidi – nad püüavad kõigutada nendegi usaldust Jumala vastu, kes on hakanud tõe tunnetama.

Veel võrdles Juudas valeõpetajaid viljapuudega, mis võivad küll kasvada ilusasti, aga millelt sügisel vilja leida ei ole. On ütlematagi selge, et selline puu on aednikule ainult pettumuseks. Viljatuse põhjuseks on see, mida Juudas ütleb kohe järgnevalt: nad on üles juuritud ja kahekordselt surnud. Need väljendid kirjeldavad väärdõpetajate tegelikku vaimulikku olukorda – nad on lasknud end Jumala kasvupinnasest välja juurida. Sellepärast on nad ka vaimulikult surnud ja viljatud, ehkki inimliku pilguga vaadates võivad nad olla vägagi tegusad ja isegi edukad. Kahekordselt surnud aga on nad sellepärast, et nad on hüljanud Jumala elu, minnes oma teed. Dwight Moody on

öelnud, et kui inimene on sündinud üks kord, siis tuleb tal surra kaks korda, aga kui ta on sündinud kaks korda, siis tuleb tal surra ainult kord.

Kahekordselt surnud tähendab seda, et iga inimene on juba oma loomu poolest vaimulikult surnud ja ainult Jumala sõna Jeesusest Kristusest võib talle elu anda. Kes aga on tõde – st Jeesust Kristust – juba kord tundma õppinud ja siis temast uuesti taganenud, see on läinud vaimulikult surnute hulka tagasi. Probleemiks aga oli, et need inimesed jätkasid tegutsemist koguduse keskel. Nad olid ise vaimulikult surnud, aga püüdsid sellest hoolimata juhtida teisi. Ei ole raske mõista, miks oli nende töö viljatu. Nende juured, mis kord olid Kristuses, olid Temast uuesti välja rebitud. Inimene, kes on ise lahutatud elu allikast, ei saa loomulikult anda elu teistelegi.

Juuda värvikad kujundid eksiõpetajate kohta jätkuvad veel järgmises salmiski.

13 [nad on] oma häbi välja vahutavad metsikud merelained, ekslevad tähed, kelle jaoks on hoitud pilkane pimedus igavesti.

Siin tsiteerib Juudas Js 57:20-21: „Aga öelad on otsekui mässav meri, mis ei saa rahuneda ja mille veed kobrutavad kõntsa ja muda. Öelatel ei ole rahu, ütleb minu Jumal.” Võib-olla vaatas Juudas neid ridu kirjutades Vahemere laineid ja nägi, kuidas vahutavad lained mustust randa uhtusid. Lainete vahutamine võib teatud mõttes küll iluski olla, aga lõpuks jääb maha ainult saastunud rand. Selline on ka valeõpetajate töö viili.

Veel nimetab Juudas taganenuid oma orbiidilt ära eksinud tähtedeks, „kelle jaoks on hoitud pilkane pimedus igavesti.” Arvatavasti mõtles ta komeetidele, mis tulevad pimedusest, on lühikest aega päikese läheduses valguses ja kaovad siis jälle pimedusse. Tasub meeles pidada, et Piibel seostab igavest hukatust tihti pimedusega – isegi sagedamini kui tulega. Kes läheb hukatusse, see viib sinna kaasa ka kogu oma pimeduse. Ta on teinud oma valiku juba siin elus, keeldudes valgusest, mida Jumal pakub Jeesuses Kristuses. Seepärast ei pääse ta pimedusest ka hiljem. Seega võib öelda, et need, kes põrgusse lähevad, muudavad selle ise ka õudsemaks.

Õigemini vist võiks öelda, et põrgu õudused sinna minejate endi õudustest koosnevadki – see lihtsalt on kõige selle kontsentratsioon, mille Jumala ja tema tahte vastu mässamine on sünnitanud. Jumal ei piina seal küll kedagi, vaid seda teevad kõik need kurjad asjad, millest inimesed pole raatsinud elus loobuda.

Kas pole tore, et Piiblis on ka selline kiri! See aitab meil püsida Piibli ilmutatud tões, mis viib pärale. See aitab meil panna kogu lootuse ainuüksi Jeesusele Kristusele, kes on meie pattude lepitaja, selle asemel et toetuda inimeste arvamustele.

PKK1312 Jd 1:14-17

Aadamast seitsmes

Juudas kirjeldab oma kirjas mitmel moel valeõpetajate tegevust ja selle tulemusi. Seda ta teeb ka järgmistes salmides. Siinne info on ära toodud ainult neis Juuda kirja salmides, mitte kusagil mujal Piiblis.

14-15 Aga nende kohta on ka Eenok, seitsmes Aadamast, ennustanud: "Vaata, Issand tuleb mitmekümne tuhande pühaga pidama kohut kõigi üle ja karistama iga hinge kõikide nende jumalakartmatute tegude eest, mis nad jumalakartmatult on teinud, ja kõikide kalkide sõnade eest, mida jumalakartmatud patused on tema vastu rääkinud."

Seda Eenoki prohvetearingut VT-st ei leia. 1Ms 5-s jutustatakse Eenokist, aga seal pole mingit juttu ta ennustusest. Eenok ei olnud tavaline nimi, nii et võime olla kindlad, et Juudas räägib küll igatahes enne

veeuputust elanud Eenokist, kes sündis tõesti seitse põlve pärast Aadamat, nagu saab välja arvestada 1Ms 5 alguses ära toodud sugupuust. Tema esivanemad olid Adamast edasi Sett, Enos, Keenan, Mahalalel ja Jered, kes oligi Eenoki isa. Samas peatükis jutustatakse edasi, et Eenokile sündis Metuusala ja et pärast tema sündimist elas Eenok veel 300 aastat. Siis aga öeldakse 1Ms 5:24 midagi väga hämmastavat: „Eenok kõndis koos Jumalaga, ja siis ei olnud teda enam, sest Jumal võttis tema ära.” Eenoki surmast ei räägita midagi – seda ei olnudki, ja see teeb Eenoki väga eriliseks isikuks.

Arvule 7 mõeldes tasub meeles pidada, et see on arvude 3 ja 4 summa. Piiblis viitab arv 3 Jumalale, arv 4 aga loodule. Arvus 7 on need ühendatud, ja see kõneleb ka Jumala ja loodu harmoonilisest läbikäimisest. Seepärast on arv 7 ka pääste arv. Sellelegi viitab Eenoki äravõtmine ilma surma nägemata. Kuna arv 7 viitab ka täiuslikkusele, siis on see üldse kõige tähtsam arv Piiblis. Sellegi tõttu on Adamast seitsmes väga tähtis isik.

Sellisele üpris erilisele isikule viitab siis Juudas oma kirjas. Aga kui Piibel Eenoki ennustusest midagi ei räägi, siis kuidas võis Juudas sellest teada? Ja kuidas võis ta eeldada, et ka need, kellele ta kirjutab, olid sellest teadlikud? Kuna Juudas oma adressaatidele sellest lähemalt midagi ei räägi, siis on selge, et ka nemad olid sellest teadlikud.

Vastus on selles, et Juudas ilmselt tsiteerib siin apokrüüfest Esimest Eenoki raamatut, kus teda nimelt kutsutaksegi Adamast seitsmendaks. Seda raamatut tundsid teise sajandi kirikuisad hästi, aga hiljem oli see, mõnesid väikesi kohti arvestamata, kadunud palju sajandeid, kuni šoti uurija James Bruce leidis selle kuulujuttude peale Etioopiast aastal 1773. Etioopia kirik oli seda raamatut säilitanud koos päris Piibliga. Selle raamatu esimene inglisekeelne väljaanne ilmus aastal 1821 Oxfordi ülikooli professori Richard Laurence'i tõlkes. Esimene Eenoki raamat koosneb tegelikult viiest eri raamatust. Selles raamatus kirjeldatakse ilmutusi, mida taevasse viidud Eenok usuti olevat saanud. Selle raamatu taotlus on kaitsta jumaliku kaitselmuse teid, tõsta esile patustele valmis pandud karistus ja osutada seeläbi, et maailm on Jumala vahetu valitsuse all. Esimese Eenoki raamatu kõige vanemad osad hinnatakse olevat tekkinud teisel sajandil eKr.

Eenoki raamatus, mida Juudas tsiteerib, ennustatakse lõpuaegade valeõpetajatest, mistõttu see raamat selles osas on Juuda kirja teemadele lähedane. Aga Jumala Püha Vaim ei tahtnud võtta Eenoki raamatut Piibli kaanoni osaks. Muidu oleks ta juhtinud asju nii, et see oleks sellesse võetud. Aga selle Kristuse tulemisega seotud ennustuse laskis Jumal saada osaks oma pühast Sõnast.

Eespool lugesin 1Ms 5-st Eenoki maa pealt ära võtmisest ilma surma nägemata. UT omalt poolt õpetab, et kord tulevikus need Jeesusesse Kristusesse uskujad, kes on elus sel ajal, kui ta tagasi tuleb, võetakse maa pealt ära ilma surma nägemata. Seda õpetust ei ole VT-s üldse, aga Eenok on ülesvõtmise osaliseks saavate kristlaste vanatestamentlik eelkujund.

Juuda tsiteeritud Eenoki raamatu sõnad Issanda tulemisest „mitmekümne tuhande pühaga” kõnelevad Jeesuse Kristuse tagasitulekust koos oma pühade inglitega. Sellest rääkis ka Jeesus ise oma viimse kohtupäeva kirjelduses Mt 25:31-32: „Aga kui Inimese Poeg tuleb oma kirkuses ja kõik inglid temaga, siis ta istub oma kirkuse troonile ja ta ette kogutakse kõik rahvad ja ta eraldab nad üksteisest, otsekui karjane eraldab lambad sikkudest.”

Rangelt võttes on koguduse ülesvõtmine ja viimne kohtupäev kaks eri sündmust, aga nad mõlemad on seotud praeguse maailmaajastu lõpuga. Ka Eenok on nende mõlema sündmuse meenutajaks. Millalgi tõmmatakse kogudus maa pealt ära, et ta oleks alati koos Issandaga, ja millalgi kogutakse kõik rahvad Jeesuse Kristuse ette kohtusse. Siis toimub ka see, millest räägitakse Juuda kirjas – ta tuleb „pidama kohut kõigi üle ja karistama iga hinge kõikide nende jumalakartmatute tegude eest, mis nad jumalakartmatult on teinud, ja kõikide kalkide sõnade eest, mida jumalakartmatud patused on tema vastu rääkinud.”

Juudas ütleb, et Issand tuleb pidama kohut kõigi üle. Kui Kristus tuleb maa peale tagasi, siis viib ta taeva ja maa Kohtumõistjana oma kohtuotsused täide. Nii ütles ta ise juba enne oma ülestõusmist, rääkides Õlimäel viimsetest aegadest. Sedasama räägitakse Piiblis nii Uues kui ka Vanas testamendis paljugi kordi.

Tasub tähele panna sedagi, et viimses kohtus karistab Jeesus kõiki jumalatuud. See tähendab kõigepealt seda, et Jeesus ei karista neid, kes kuuluvad Jumalale. See tuleb selgelt välja ka Jeesuse enda viimse kohtupäeva kirjeldusest Mt 25-s. Seal need, kes on seatud ta paremale käele ja keda nimetatakse Isa õnnistatuteks, saavad kuulda ainult headest asjadest, mis nad oma elus on teinud. Ainsatki tegematajätmist ei nimetata. Nende patte järelikult ei mäletata ja nad kutsutakse igavesse rõõmusse.

Nende puhul seevastu, kes on seatud ta vasakule käele, ei tuletata meelde ainsatki heategu, mis nad oma elus võivad olla teinud. Nimetatakse ainult neid heategusid, mis nad on jätnud tegemata. Me vist mõtleme harva sellele, et kohut ei mõisteta mitte ainult tehtud halbade tegude pärast vaid ka iga tegemata jäänud heateo pärast. Miks vasakul pool olijate osas ei tõsteta esile ainsatki kordaminekut? Juuda kiri annab sellele vastuse – need inimesed on jumalakartmatud. Nad on elanud ilma õige suhteta oma Jumalaga. Nad ei ole toetunud usus Jeesusele Kristusele, vaid arvanud, et võivad seista püha Jumala ees ka omal käel. Seal aga selgub, et ei aita sellest, et on püütud elada eeskujulikke elu. Jumalale kõlbab ainult täiuslikkus, ja see on meile valmistatud ainult Jeesuses Kristuses. Kus Teda ei ole, seal on ainult pimedus ja kohtumõistmine.

Kirjeldades taganenud õpetajaid, kes kristlikku kogudust eri aegadel õõnestavad, tõstab Juudas Eenoki raamatut tsiteerides esile ka kõne patud. Jeesus mõistab viimses kohtus talle vastuseisjate üle kohut Juuda sõnul ka „kõikide kalkide sõnade eest, mida jumalakartmatud patused on tema vastu rääkinud." Valeõpetajate kõige tähtsam tööriist oli ju lõppude lõpuks keel. Selle läbi on nad inimesi tõest ära eksitanud. On vapustav näha, et Jeesus võtab selliseid jutte nii, nagu oleks need suunatud tema enda vastu. Väärõpetajad, kes rõhutasid inimeste endi võimalusi oma päästmise osas, tegelikult vähendasid seda tehes Jeesuse Kristuse tähtsust, see aga tähendab otseselt eksitamist. Jeesus on inimkonna ainus pääsetee, sest mitte keegi teine pole meie patte kandnud ega meid Jumalaga lepitanud. Mitte keegi teine pole meie eest surnud. Iga sõna, mis püüab seda tõde küsimärgi alla seada, on nagu hoop talle näkku. Seepärast tuleb valeõpetajatel ka oma juttude eest aru anda. Jeesus ei ole neile kohtus Päästjaks ega kaitsjaks, sest nad on ta tagasi lükanud.

Kes Jeesust endale päästjaks ei taha, sellel ei jää üle muud, kui ise ennast päästa – näiteks elades piisavalt head elu või olles religioosselt väga tubli ja innukas. Aga enda muutmine ja kujundamine selliseks, et me vastaksime taevase kehtivale tasemele ja oleksime sinna sobilikud, on enam kui lootusetu ettevõtmine. Sellepärast ongi Jeesus ainus tee taevasse.

Muide, sellega seoses tasub tähele panna, et küsimus ei ole üldse selles, nagu oleksid kristlased iseenesest paremad inimesed või isegi paremad usklikud kui teised. Pigem võib olla vastupidi, sest Jeesus tuli ju kutsuma ja päästma patuseid, mitte õigeid. Kes omast arust on õige küllalt, see arvabki, et temal pole Jeesust päästjaks tarvis. See on aga väga sügav eksitus.

Kas pole suurepärane, et need kohtumõistmise printsibiidid on meile selgeks tehtud juba praegu, nii et viimses kohtus ei tohiks need kellelegi olla üllatuseks! Kuna me juba praegu teame, mis alusel meie üle kord kohut mõistetakse, siis mõistame ka seda, miks Jeesus Kristus on meie ainus lootus.

Juudas jätkab taganejate kirjeldamist, tuues järgmises salmis esile viis neile iseloomulikke joont.

16 Need on nurisevad saatusekirujad, oma himude järgi käijad, kelle suu räägib õõnsaid sõnu, ja nad lipitsevad inimeste ees kasu pärast.

Juudas ütleb taganenud õpetajate kohta, et nad on nurisevad saatusekirujad. Nad ei ole rahul sellega, mis Jumal ütleb ja teeb, vaid panevad ta kavatsustele vastu. Nad on rahulolematud ka oma osaga elus. Kui nad ülepea üldse Jumalat tunnistavad, siis nad süüdistavad teda kõiges, mis nendega on juhtunud. Nad arvavad seega, et Jumala ülesanne on valmistada neile probleemideta elu. Kolmandaks, nad elavad oma himude järgi. Seda lugedes tasub meeles pidada, et jutt himudest ei tarvitse tähendada ainult ebamoraalset käitumist. Himu võib olla seotud millega tahes – näiteks ilusate või hinnaliste esemetega, positsiooniga, jõukusega, muusikaga, kirjandusega, loodusega või isegi armastuse või religiooniga. See võib olla ükskõik mis asi, millest Piibli Jumal aga tegelikult välja jäetakse. Mis tahes asi võib meile saada ebajumalaks, mida me armastame rohkem kui Jumalat.

On tõesti nii, et isegi armastus ei tohi meie elus tõusta Jumalast ettepoole, sest kuigi Jumal on armastus, ei ole armastus hoopiski Jumal. Samuti ka religiooniga tegelemine võib tõusta Jumalast ettepoole. Inimene võib armastada oma religioosset tegevust nii, et ta ei märkagi, kui Jumal tegutseb. Nii läks näiteks paljude Jeesuse kaasaegsetega, ja sama on korduvalt juhtunud ka hiljem. Meil tasub alati meeles pidada, et Jeesus Kristus on religiooni lõpp. Seda öeldes pean ma religiooni all silmas ükskõik millist religioosset tegevust, mille põhisisuks on inimese enda püüdlused olla Jumalale meelepärane, sõltumata sellest, millise religiooni eeskirjade järgi seda tehakse. Kristlane, kui ta oma usku üldse õigesti on mõistnud, ei püüa meelitada Jumalat religioosse tegevusega. Tema suhe Jumalaga põhineb ainult sellel, mis Jeesus Kristus tema eest on teinud ja teeb.

Kuna selline eritlemine võib kõlada raskepäraselt, siis ütlen veel kord, milles seisneb kristluse ja muude religioonide vahe. Ütlen „muude religioonide” sellepärast, et enamikul inimestel on vist siiski raske nõustuda sellega, et kristlus ei ole üldse religioon. Aga vahe on täiesti põhimõtteline – kui religioonides üldiselt on rõhk sellel, mida *inimene* teeb selleks, et saada Jumalale meelepäraseks, siis kristluses on täiesti vastupidi – inimene saab päästetud selle läbi, mida *Jumal* tema päästmiseks on teinud ja teeb. Veelgi lihtsamalt öeldes: religiooni puhul on jutt inimese tegevusest, kristluse puhul aga Jumala tööst. Nüüd peaks olema juba mõistetavam, et inimese töö ja Jumala töö on ikka väga oluline vahe – tegelikult täiesti otsustav vahe. Sellepärast usk Kristusesse asendab religiooni harrastamise. Vähemalt peaks see nii olema.

Sellepärast on täiesti põhimõtteliselt vale ka see tänapäevane pilt, kus öeldakse, et Jumal on kõrge mäe tipus, inimesed aga ronivad tema poole eri suundadest ehk eri religioonide teed. See pilt näib esmapilgul väga ilus, aga selle puhul on kogu rõhk inimestel, kes ronivad. Jumal on mäe tipus täiesti passiivse pealtvaatajana. See pilt rõhutab täielikult inimeste võimalusi ja tegevust mäest üles ronides, Jumala armul aga pole selles mingit kohta. Jeesus Kristus osutub selle pildi kohaselt täiesti üleliigseks. Parimal juhul võib teda pidada üheks eeskujuks või teenäitajaks teiste hulgas.

Tegelikult võib ka kristluse piires juhtuda ja juhtubki, et inimene pingutab oma päästmise nimel ikka ise, suutmata õigesti mõista või usaldada Jeesust Kristust. Siis on ta ka õnnetu, kui ta läbi kukub ega suuda olla nii tubli, kui tema arvates peaks olema selleks, et olla Jumalale meelepärane. Selline olukord näitab, et Jumala armu mõistmine on alles puudulik.

Neljandaks nimetab Juudas taganenud õpetaja tundemärgina õõnsaid sõnu. Need sõnad kõlavad hästi ja töötavad palju, aga nende taga pole tegelikult midagi. Just selline oli ka mao jutt Eevale hea- ja kurjatundmise puu juures. Madu lubas inimesele Jumala sarnasust, aga see oli üksnes ilus jutt. Inimesele, kes seda uskus, sai osaks ainult surm. Sellega seoses on väga tähelepanuväärne, et ka paljud tänapäevased valeõpetused lubavad inimesele Jumala sarnaseks saamist, aga muidugi mitte Jeesuse Kristuse läbi, vaid teatud uute meetodite, praktikate ja vaimsete harjutuste läbi.

Viiendaks ütleb Juudas, et väärdõpetajad „lipitsevad inimeste ees kasu pärast.” Nad ei räägi inimestele tõtt, vaid ainult seda, mida nad tahavad kuulda. Seda teevad nad sellepärast, et nende eesmärk ei ole juhtida taevasse neid, keda nad õpetavad, vaid ainult kindlustada, et nad ise saavad neilt seda, mis nad ootavad. Nad lipitsevad nende

ees, kes võivad neile kõige kasulikumad olla. Teistest nad ei hooli. Juuda vend Jaakobus tõstis oma kirjas esile sama teema, öeldes Jk 2:1-4: „Mu vennad, ärgu olgu teie usk meie kirkuse Issandasse Jeesusesse Kristusesse ühendatud vahetegemisega inimeste vahel! Kui teie kogunemisele astub sisse kuldsõrmustega mees säravas rõivas ja astub sisse ka vaene rāpases rõivas ning teie pöördate särava rõiva kandja poole ja ütlete talle: "Sina istu siia paremale kohale!", vaesele aga: "Sina seisa seal!" või: "Istu siia mu jalajäri ette maha!" - kas te siis ei ole mõttes vahet teinud ja saanud erapoolikuiks kohtumõistjaks?"

Need Juuda iseloomustused kogudust õõnestavate vāārõpetajate kohta ei tundu sugugi olevat oma aja āra elanud. Samasuguseid meetodeid on eksiõpetuste levitajad kasutanud koguduste õõnestamiseks ikka ja jälle. Lõppude lõpuks see, mida Juudas siin kirjeldab, on ainult selle sõnastamine, kuidas ka madu tegutses paradiisis, et panna esimesed inimesed langema. Meil on vāaga raske seista vastu juttudele, kus meid kiidetakse ja kus meile lubatakse kõige suurepārasemaid asju. Neile asjadele mõeldes hakkavad Jumala sõna tõed tunduma üha hāmaramad ja ebakohasemad. Tasub alati meeles pidada kõnede hindamisega seotud tähtsat rusikareeglit: kui sind kiidetakse, siis ole ettevaatlik. Kui sind sõimatakse, siis võib ennem arvata, et oled õige asja peal väljas.

Salmides 17-19 tuletab Juudas meelde, mida tõelised apostlid olid õpetanud, hoiatades tulevaste eksitajate eest.

17 Teie aga, armsad, meenutage meie Issanda Jeesuse Kristuse apostlite sõnu, mida nad juba enne on rāākinud.

Siin kutsub Juudas teist korda selles kirjas oma adressaate armsateks. Nii tahab ta neile näidata, et need mitmes kohas karmilt kõlavad sõnad, mida ta kasutab, on öeldud armastuses ja lugejatele kõige paremat soovides. Ta rāāgib armsatele sõpradele, keda ka Jumal armastab.

Juudas käsib oma adressaatidel meelde tuletada, mida neile juba varem on õpetatud. Tegelikult läbi terve Piibli kutsutakse meid ikka ja jälle üles meeles pidama. Meil tuleb meeles pidada Jumala sõna – seda, mis Jumal on öelnud. Seepärast tuleb seda ka korrata ja pāhe õppida, et oleks vōimalik end sellega toita ka siis, kui Piiblit pole kāepārast.

Juudas kutsub siin üles meede tuletama, mis Jeesuse Kristuse apostlid juba varem on rāākinud. Seega pole ta esile tõstnud midagi olemuslikult uut, vaid viidanud ainult sellele, mis kogudusele juba varem on õpetatud. Selles ongi valede ja õigete õpetajate peamine vahe. Eksiõpetuses on ikka tegemist kas uue tõlgenduse vōi koguni uue infoga, mis nii vōi teisiti peaks asendama varasema. Seevastu õige õpetus viib tagasi selle juurde, mida juba algusest peale on õpetatud. See kutsub meid üles Piibli selgeid tõdesid meeles pidama. Eksiõpetaja aga ei taha sellele alistuda. Ta tahab tuua midagi uut, et tal poleks tarvis alistuda Piibli sõnale. Nii tõstab ta enda ja oma mõtted Jumala sõna kõrvale ja isegi sellest kõrgemale.

Kristlasel tasub endale korralikult selgeks teha Jeesuse Kristuse tōõ tähtsus ja ainulaadsus. Kui selle olemust kord mõistnud oled, siis vōid paljud valeõpetused āra tunda juba pōigusalt peale vaadates. Siis ei ole mingit põhjust lasta end ilusatest juttudest ja lubadustest eksitada.

PKK1313 Jd 1:18-20

Kas usud pilkajat?

Eelmisel korral jõudsime Juuda kirjas salmini, kus tuletati meelde apostlite õpetust. Juudas kaskis oma adressaatidel meelde tuletada, mida need Jumala poolt vālja valitud inimesed olid õpetanud, ja sellest kinni pidada. Jārgmistes salmides Juudas jātka apostlite õpetuse teemal, tāpsustades, mida ta sellest tāpsemalt silmas peab.

18-19 Sest nad ütlesid teile, et viimsel ajal tuleb oma jumalakartmatute himude järgi käivaid pilkajaid. Need on lõhede tekitajad, maised, kellel ei ole Vaimu.

Tuletades meelde ka eelmist salmi, on Juuda sõnum järgmine: „Pidage meeles, mis apostlid ütlesid. Nad ütlesid, et viimsel ajal tuleb pilkajaid, kes elavad oma jumalakartmatute himude järgi.” Jutt on inimestest, kes võivad küll Jumalasse uskuda, kuid on sisemiselt temast taganenud. Selle asemel, et elada Jumala tahte järgi ja tema sõnast juhindudes, elavad nad oma lihalike, jumalakartmatute himude järgi, tehes omaenda tahtmist.

Pealegi, vähe sellest, et need inimesed ise ei hooli Jumala tahtest – nad pilkavad neid, kes tahavad sellest kinni pidada. Nad võivad nimetada neid kitsarinnalisteks või vanaaegseteks, kuigi ega hoolimatus Jumala tahte suhtes ei ole midagi uut. Ennast peavad nad muidugi edumeelseteks ja kaasaegseteks inimesteks, kes on kristlase vabadust õigesti mõistnud. Neile on kristlus tegelikult ainult kurjuse ja jumalavastasuse kattevarjuks, mille varjus nad võivad vabalt elada nii, nagu ise heaks arvavad. Selline „kristlus” on mugav südametunnistuse rahustamise vahend, mille toel on julge laial teel edasi rännata.

See on üks lõpuaja tundemärke, et kristlaste hulka ilmuvad inimesed, kes Jumala tahtest ei hooli ja sellele isegi lausa vastu seisavad neis asjus, kus see puudutab nende endi jumalakartmatuid himusid. Kuna nad ei taha oma himudest loobuda, siis valivad nad nende õigustamise tee, ja kui nad peavad end kristlasteks, siis õpivad nad end õigustama isegi Jumala sõnaga. Selleks tuleb Jumala sõna muidugi väänata, aga seda väänamist võib ju nimetada uueks tõlgenduseks. Võib küsida ja küsitaksegi täpselt samamoodi, nagu madu küsis juba paradiisiaias: „Kas Jumal on tõesti öelnud, et see ja see asi on patt? Kas see tõesti toob surma, kui sa seda teed?” Ja vastuski on muidugi samasugune, nagu juba paradiisiaias: „Mis te nüüd, tegelikult on asi otse vastupidi! Teil on väga vananenud arusaamad!” Selline Piibli tõlgendamine pole praegusel ajal sugugi tundmatu.

Siinkohal tasub meelde tuletada Jeesuse tähendamissõna raiheinast (vanema tõlke järgi – põllulustest) Mt 13:24-30. Kui peremees külvas oma põllule head vilja, siis tuli salamahti ka vaenlane ja külvas samale põllule umbrohtu – lustet või raiheina. Luste või raihein on päris viljale üsna sarnased, nii et varasemal kasvuperioodil on raske nende vahel vahetki teha. Kui aga vili hakkab pead looma ja valmis saama, siis saab selgeks ka selle tõeline olemus. Nii on ka inimestega – jumalakartmatu süda saab kanda ainult jumalakartmatut vilja. Kes pole tegelikult meelt parandanud ega ülevalt sündinud, see võib küll tulla kristlaste hulka, lasta end ristida, saada koguduse liikmeks ja kiita heaks ka need kristlikud tõed, mis tunduvad talle vastuvõetavad, aga ta elu jääb jumalavastaseks.

Just sellist olukorda siis apostlid ennustasidki, ja seda tuletab Juudas siin meelde. Sellised inimesed näevad siis välja nagu kristlasedki, aga on Juuda sõnul „maised, kellel ei ole Vaimu”. Jeesuse sõnul ei ole nad vili, vaid luste või raihein. Juuda kirjast me näeme, et selliseid inimesi elas koguduse hulgas juba mõned aastakümned pärast Jeesuse surnuist ülestõusmist. Oma kaasajast teame, et see arenguliin on aina jätkunud. Ka Jeesus ise ennustas midagi sarnast Mt 24:11-12: „Ja palju valeprohveteid tõuseb ja need eksitavad paljusid. Ja kui ülekoorus võtab võimust, jahtub paljude armastus.” Mida enam Jumala tahte pilkajaid kristliku kiriku ehk koguduse hulgas on, seda kiiremini jahtub ka armastus. Selle asemele tuleb ükskõiksus, hoolimatus ja küünilisus. Usaldus, et Jumala sõna suudab tuua inimesi vaimulikust surmast eluteele, üha väheneb.

Juudas ütleb, et sellised maised inimesed, kellel ei ole Vaimu, on ka lõhede tekitajad. Vastav algkeelne sõna on päris haruldane ja tähendab õigupoolest jagamist. Kellel puudub Jumala kartus ja Jumala tundmine, sellel on ka kristluses mängus oma huvid. Sellised inimesed tekitavad koguduses ikka probleeme. Uurijad on arutlenud selle üle, millist lõhede tekitamist siin võib olla mõeldud, ja jääb mulje, et need inimesed pidasid end mingiks privileegeeritud rühmaks, kellest kõik teised olid madalamal. Eespool ütles Juudas nende kohta, et nad on „teie armastussöömaaegade mustuseplekid, kes kartmatult teiega koos pidutsedes iseennast nuumavad.” (s 12)

Niisiis, armastussöömaegadelgi paistsid need inimesed silma. Pidades end teistest ülemaks, arvasid nad endal olevat õigus teiste heatahtlikkust jultunult ära kasutada. Nad ei hoolinud teistest, vaid ainult iseendast. On tõenäoline, et tegemist oli pealegi inimestega, kes kuulusid koguduses jõukamate hulka. Neil oli raske seltsida vaesematega, kellest osa võisid olla isegi orjad. Mõnede uurijate arvates hakkas gnostitsism arenema koguduses just nende hulgas, kes olid paremal järjel. Nad tahtsid teistest eristuda ja moodustada omaette eliidi, kelle hulka oli võimalik pääseda ainult vähestel valitudel. Juuda kirja põhjal paistab, et selliseid arenguid võis näha kogudustes, kellele see kiri esialgselt oli adresseeritud.

Selles Juuda kirjelduses ei ole raske näha nende lõhesid tekitavate inimeste juures ka variserlikke jooni, mis evangeeliumiraamatutes avanevad meilegi. Variserid ei suutnud mõista Jeesust, keda võis ikka leida patuseks peetud inimeste seltskonnast ja kes isegi sõi koos nendega. Nad tahtsid teha selge vahe enda ja ülejäänud inimeste vahele, et nende väline pühadus kannatada ei saaks. Ometi just neile inimestele ütles Jeesus oma kõige karmimad kohtusõnad. Näiteks Mt 23:25-26 ütles ta: „Häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjatsejad, sest te puhastate karika ja liua väljastpoolt, aga seest on need täis riisumist ja aplust! Sa sõge variser! Puhasta enne karikas seestpoolt, et see ka väljast saaks puhtaks!”

On tõenäoline, et sõna „variser” on tuletatud esialgselt tegusõnast, mis tähendas eraldamist. Nad siis eraldasid oma arvatud vagaduse tõttu teistest inimestest, aga tegelikult eraldasid nad oma hoiakuga end Jumalast, keda nad arvasid teenivat.

Nüüd leiame Jeesuse poolvenna Juuda kirja lugedes, et ta suhtub täpselt samamoodi neisse kristlaste hulgas elavatesse inimestesse, kes olid teistest eraldunud ja moodustasid omaette eliidi. Juudas ütleb, et neil on õigus. Nad on tõesti end eraldanud teistest ja läinud isegi nii kaugele, et nad on lahutatud Jumalastki – neil pole Jumala Püha Vaimu. Selle asemel olid neil oma väljamõeldud uued teooriad, millest nad ise olid vaimustuses ja mida nad pakkusid ka teistele.

Vaatame seda salmi veel lähemalt. Juudas nimetab neid inimesi „maisteks, kellel ei ole Vaimu”. Algtekstis kasutab ta kreeka keelset sõna psyhikoi, mis eesti keelde on tõlgitud „maised”. Tegelikult tähendab see sõna hingelist inimest – st inimest, keda ei juhi Jumala Vaim, vaid ta enda hingejõud – ta maised mõtted, tunded, kiindumused, huvid ja tahe. Nii elab ta samal tasemel nagu jumalatud inimesedki. Sellepärast ongi see sõna tõlgitud sõnaga „maised”. Aga samal ajal võivad nad kogu hingega oma asja juures olla, ja küllap ongi.

Samast asjast räägib sama sõna kasutades ka apostel Paulus, kui ta võrdleb Pühast Vaimust osa saanud ja uuesti sündinud inimest nn loomuliku inimesega. Ta kirjutab 1Kr 2:12-15 järgmist: „Aga meie ei ole saanud maailma vaimu, vaid Vaimu, kes on Jumalast, et me võiksime teada, mida Jumal meile armust kingib. Seda me siis ka räägime mitte inimtarekuse õpetatud sõnadega, vaid Vaimu õpetatud sõnadega, võrreldes vaimseid asju vaimsetega. Aga maine inimene ei võta vastu midagi, mis on Jumala Vaimust, sest see on temale narrus ja ta ei suuda seda tunnetada, sest seda tuleb mõista vaimsest. Kuid vaimne inimene mõistab kõike, ent teda ennast ei suuda mõista keegi.” Siin väljend „maine inimene” on kreeka keeles just psyhikos, „vaimne inimene” aga on pneumatikos. Vaimulik inimene on siis selline, kelles elab Püha Vaim, ülejäänud on aga nn loomulikud inimesed, kes elavad oma inimliku loomuse järgi.

Juudas, kasutades oma kirjas väärõpetajate kohta sõna psyhikoi, ütleb kohe edasi, et neil inimestel ei ole Püha Vaimu. Seega ei ole nad isegi Jumala omad. Aga selles ei ole veel kogu ta sõnum. Selle väljendiga viitab Juudas ilmselt ka sellele, mis need väärõpetajad olid õpetanud. Nad olid põhjustanud koguduses lõhenemisi, pidades end oma koolituse või paremate teadmiste ja jõukuse tõttu nagu mingiks koorekihiks. Nad olid võtnud endale privileege, mis neile tegelikult ei kuulunud. Nad ise põhjendasid seda sellega, et nad tunnevad evangeeliumi sügavamalt kui teised koguduse liikmed. Nende endi meelest just neil oligi tegelikult Jumala Püha Vaim. See omakorda tähendas, et teistel Jumala Vaimu samas mõttes ei olnud. Selle oma arvatud suure vaimulikkuse tõttu võisid nad ka väita endal olevat salajasi teadmisi Jumala tahte kohta. Nii säilitasid nad oma positsiooni koguduse

eliidina. Teised muidugi ei julgenud ka neid paika panna, sest eks nad kartsid, et võivad seda tehes teha pattu Jumala Vaimu enda vastu.

Seda kõike silmas pidades pidid olema kogudusele tõeliseks vapustuseks Juuda sõnad, et tegelikult ei olnudki neil inimestel Jumala Vaimu, vaid nad olid tavalised maised inimesed. Tegelikult elasid need end teistest kõrgemale upitanud inimesed hoopis oma loomulike himude ja soovide järgi. Seevastu need koguduse liikmed, kes seni olid tundnud end selle eliidi kõrval puudulikuna, said kuulda, et nemad ongi koguduses need, kellel on Püha Vaim.

Nii pööras Juudas oma kirjaga asjad pea peale – või õigemini öeldes küll, pea pealt uuesti jalgadele tagasi. Ta paljastas patu väga sirgjooneliselt. Nüüd võis alata paranemine. Nii pöördus ta oma adressaatide poole kolmandat korda sõnaga „armsad” ning andis neile seitse üleskutset, kuidas minna edasi. Nende juhtnööride järgi elamine ühtlasi kaitseb neid ka edaspidi väärdõpetajate eksituste eest. Neid on tähtis uurida meilgi.

20 Teie aga, armsad, olles rajanud endid oma kõige pühamale usule ja palvetades Pühas Vaimus ...

Juudas kutsub oma adressaate üles rajama endid oma kõige pühamale usule. Mida ta sellega silmas peab? – Kõige püham usk on see, mille Kõige Püham – st Jumal – ise on meile andnud. Inimene rajab end sellele, kui ta seda tundma õpib ja ellu rakendab. Kuna Jumal on andnud meile Piiblis 66 raamatut, siis tuleb meil uurida neid kõiki, mitte ainult teatud lemmikkohti siit ja sealt. Kui tahame ehitada oma elu kõige pühama usu alusele, siis me vajame selleks tervet Piiblit. Maja ei tasu ehitada ilma vundamendita, aga samuti ei tasu seda ehitada nii, et kusagilt midagi üldse puudu jääb. Majas elamiseks on tarvis ka seinu, katust ja üldse kõike, millest maja koosneb. Seda kõike leiab tervest Piiblist. Kui eksituse tuuled keerutavad, ka siis vajame tervet Piiblit.

Paulus kirjeldab Ef 6-s kristlase vaimulikku sõjavarustust. Enamus varustuse juurde kuuluvatest esemetest on kaitsetstarbelised, aga kaks on teistsugused. Neist esimene on ära toodud Ef 6:17: „Vaimu mõök, Jumala sõna.” Teiseks on palve, mida nimetatakse kohe järgmises salmis. Nagu näeme, ka Juudas nimetab neid koos – meil tuleb kõigepealt ehitada oma elu kõige pühama usu alusele ja siis palvetada Pühas Vaimus. Usk ja palve on lahutamatud.

See tähendab, et meil tuleb Jumalat kõigepealt kuulata ning lasta sõnal end kõnetada ja läbi valgustada. Seejuures tuleb kindlasti olla ka sõnale kuulekas ja selle järgi toimida. Vastasel juhul on tegemist enesepettusega, nagu ütleb Jaakobus: „Aga olge sõna tegijad ja mitte üksnes kuuljad, pettes iseendid.” (Jk 1:22) Seega, kui Jumala sõna valgustab midagi, mis meie elus on valesti, siis tuleb kindlasti loobuda eneseõigustustest ja katsetest sõna tähendust vastavalt oma soovidele väänata. Alles siis on aeg Jumalale vastata ehk palvetada. Kui me Jumala sõna ausalt ei kuula, siis esiteks me petame end ja teiseks tõusevad ka meie palved meist endist – meie oma arvamustest, ihaldustest ja himudest, mitte Jumala Sõnast, mida Vaim kasutab. Piibli sõna on relv, mida Jumala Püha Vaim kasutab nagu mõõka. Seepärast on ka kristlase ülesanne mitte selle üle targutada, vaid kasutada seda mõõgana.

Peatun korraks Jumala sõna kui Vaimu mõõga juures. Kui tahame olla rajatud kõige pühamale usule, siis on vältimatu rajada end Jumala sõnale. Seejuures maksab tähele panna, et Paulus nimetab seda Vaimu mõõgaks. See tähendab, et mõõgana kasutab seda Vaim, kes on selle ka inspireerinud. Inimene võib nimelt kasutada Jumala sõna ka valesti. Näiteks võib ta tõlgendada seda teisiti, kui seda on mõelnud Püha Vaim. Jumala sõna seletaja võib isegi sõna tühjaks teha, öeldes, et nii ei saanud olla, või et nii mõisteti asja vanasti, tänapäeval aga on meil teised arusaamad. Sel juhul ei ole Jumala sõna Vaimu mõök, vaid inimene kasutab ja tõlgendab seda omavoliliselt. Selle kohta ütleb Jumal juba Jr 8:8: „Kuidas te võite öelda: "Me oleme targad ja meil on Issanda Seadus"? Tõesti, vaata, kirjatundjate valesul on teinud selle valeks.” Sellisel juhul võib ka kõige püham usk saada kergesti moonutatud ja võltsitud. Nii kasutasid Jumala sõna muuhulgas ka need valeõpetajad, kelle eest Juudas oma adressaate hoiatab.

Hoopis teine lugu on aga siis, kui Jumala sõna kasutatakse Vaimu juhtimisel ja nii, nagu see tegelikult on mõeldud. Siis saab tõeks see, mis on kirjutatud Hb 4:12-13: „Sest Jumala sõna on elav ja tõhus ja vahedam kui ükski kaheterane mõök ning tungib läbi, kuni ta eraldab hinge ja vaimu, liigesed ja üdi, ning on südame meelsuse ja kaalutluste hindaja. Ja ükski loodu ei ole tema ees nähtamatu, vaid kõik on alasti ja paljastatud tema silma ees - tema ees, kellele meil tuleb aru anda.” Kui tahame teada, kuidas see reaalselt välja näeb, siis tasub vaadata, kuidas Jeesus kasutas Jumala sõna. Ta võis öelda lihtsalt: „Kirjutatud on ...” ja sellega oli asi otsustatud. Aga ta tõi välja ka kirjutatud sõna tegeliku ja sügavama tähenduse, andes küsijatele ammendavad vastused, pannes vastastel suu kinni, halastades patustele ja paljastades halastamatult enese meelest õigete inimeste silmakirjaliku vagaduse. Tema käes tungis Jumala sõna tõesti kuulajatel üdini ega jätnud midagi varjule. See polnud teoreetiline arutlemine, vaid praktiline teenäitamine. Tema juuresolekul ei olnud kellelgi võimalik teeselda ega targutada, nagu inimestele muidu nii omane on.

Põhimõtteliselt samamoodi peaks tegutsema ka Jeesuse järgijad, kes tahavad end rajada oma kõige pühemale usule, nagu Juudas seda väljendab. Jumala sõna õige kasutamine on selle puhul vältimatu. Juudas ei pidanud usu alustest rääkides silmas mitte ainult VT-i pühakirja, vaid ka apostlite õpetust, millele ta eespool viitas. VT ja UT koos on aluseks, millele meie kristlik usk on rajatud.

Kui Juudas räägib kõige pühamast usust, siis ei mõtle ta selle all kellegi inimese isiklikku usku, vaid seda apostlikku usku, mis on antud meile Piiblis. Kui kristlik kogudus sündis, siis kutsuti selle usu sisu ka lihtsalt apostlite õpetuseks. Usku nimetatakse siin kõige pühamaks sellepärast, et see on Jumala poolt antud. Seepärast see ka ilmutab meile Jumalat. Selle usu läbi tehakse inimene õigeks ja Jumalale vastuvõetavaks. Selle läbi saab inimene pühaks – selliseks, kes on Jumalale eraldatud ja kes on Jumala päralt. Selline usk ei ole mingil juhul inimeste looming. Inimesed võivad muidugi uskuda ka teistmoodi või üldse midagi muud, nagu praegusel ajal paljud tunnistavadki, aga see ei ole enam kõige püham usk, vaid nende inimeste endi arvamused või seisukohad.

Kes on juba kaua kuulanud saateid „Piibel kaanest kaaneni, need on kindlasti märganud, et iga raamat ja iga tekst Piiblis on asendamatu. Igaühel neist on oma sõnum ja meie asi on õppida neid kõiki. Kui ikka ja jälle tulla tagasi ainult teatud lemmikraamatute või kirjakohtade juurde, siis võib Jumala sõnumist paljugi jääda üldse kahe silma vahele. Sellist olukorda saavad eksiõpetused väga edukalt ära kasutada, tülles tühja kohta täitma millegi väidetavalt uue, põneva ja paljutootavaga. Sellepärast on väga tähtis uurida kogu Jumala sõna ja ka rajada oma elu sellele – st tegutseda selle järgi.

Ehk sobib selle illustreerimiseks sündmus, mis olevat toimunud, kui Ameerika Ühendriikide president Abraham Lincoln oli kunstnikule modelliks, et temast portreed maalida. Kunstnik pööras teda alguses siia- ja sinna poole, et ta näol olev käsn nähtavale ei jääks. Lõpuks, olles leidnud sobiva asendi, küsis ta: „Härra president, kuidas te soovite, et ma teid maaliks?” Lincoln vastas: „Maalige mind sellisena nagu ma olen – koos käsnade ja kõigega.”

On tõsi, et Piiblis on kohti, mida lugeda ei ole meeldiv. Mõned kohad astuvad meile konnasilmale ja seda me ei sooviks. Aga kõigest hoolimata tuleb meil rajada oma elu kõige pühama usu alusele, et keset eksitusi püsima jääda.

Nii tõstab Juudas oma juhtnöörides esimesena esile kõige tähtsama kaitse valeõpetuste vastu. Jumala sõna, mis apostlid on kogudusele andnud, on kõige lähtekoht ja proovikivi. Edasi nimetab Juudas veel kuut asja, aga need kõik lähtuvad sellest esmasest. Neid asju vaatleme järgmisel korral.

PKK1314 Jd 1:20-21

Püsi Kristuse armastuses!

Meil on käsil Juuda kirjast salmide uurimine, kus räägitakse, kuidas kristlased saavad end eksiõpetuste vastu kaitsta. Ta toob välja kokku seitse asja, mis kõik selles võitluses tarvilikud on. Eelmisel korral uurisime neist esimest – tuleb rajada end kõige pühamale usule. Kõige püham usk ei ole see, mis kellegi enda meelest on kõige püham, kõige parem või kõige õigem, vaid selle all on mõeldud apostlite õpetust. Ja apostlidki ei soovita uskuda midagi vastavalt oma arvamustele, tõekspidamistele või kauaaegsetele traditsioonidele, vaid nende õpetus rajaneb Jumala päästetööl, tema tegudel konkreetsetes ajaloos.

Loen nüüd Juuda kirjast veel kord 20., aga ka 21. salmi, mis moodustavad kokku ühe tervikliku mõttega lause.

20-21 Teie aga, armsad, olles rajanud endid oma kõige pühamale usule ja palvetades Pühas Vaimus, hoidke endid Jumala armastuses, oodates meie Issanda Jeesuse Kristuse halastust igaveseks eluks.

Niisiis, vastukaaluks kõigele sellele, mis eespool sai öeldud eksiõpetajate kohta, ütleb Juudas: „Teie aga, armsad, -- hoidke endid Jumala armastuses.” Jumala armastuses püsimeks on tarvis ennekõike kahte asja: 1) tuleb rajada end kõige pühamale usule ja 2) tuleb palvetada Pühas Vaimus. Sellele lisandub kolmandana veel, et tuleb oodata Issanda Jeesuse Kristuse halastust igaveseks eluks.

Seda võiks väljendada ka teisiti: kristlane peab kõigepealt seisma kindlalt vundamendil või kaljul, kelleks on Jeesus Kristus; teiseks tuleb tal pidada palves Jumalaga osadust ja kolmandaks ärgu ta unustagu sihti, mille poole ta on teel – igavest elu. Või kolmandal viisil väljendades: kristlase pääste rajaneb sellel, mis Jeesus Kristus on juba teinud minevikus; praegu elab kristlane sellest, et Jeesus Kristus hoiab ja kannab teda olevikus, just nüüd; kristlase eesmärk aga on tulevikus, kus terendab igavese pääste lootus.

Palvetamine Pühas Vaimus on seega teine oluline asi, et püsida Jumala armastuses ja seista vastu ohtudele. Palve on kanal, mille läbi saame olla Jumalaga lähedases osaduses. See lähedus annab jõudu ja kaitseb ohtude eest. Pühas Vaimus palvetamisest räägib ka apostel Paulus, kui ta Ef 4-s õpetab kristlase vaimulikust sõjavarustusest. Eelmises saates tuletasime seal meelde Jumala sõna kui Vaimu mõõka, millele toetudes saab kindlalt seista kõige pühamas usus. Ja kohe edasi ütleb Paulus seal 18. salmis: „Ja palve ja anumisega palvetage igal ajal Vaimus ning selleks valvake kogu püsivusega ja eestpalvetega kõigi pühade eest.”

Aga miks räägivad nii Juudas kui ka Paulus mitte lihtsalt palvetamisest, vaid palvetamisest Pühas Vaimus? – Ilmselt sellepärast, et palvetamine Pühas Vaimus on natuke teistsugune asi kui oma soovide nimekirja Jumalale ette lugemine. Kõige lühemalt võiks ehk öelda, et palvetamine Pühas Vaimus on palvetamine Püha Vaimu juhtimisel. Kellel on palveeluga kogemusi, need kindlasti teavad, et on palveid, mida Vaim otsekui õhutab tagant ja innustab, aga on ka palveid, mida inimlikult küll ehk tahaks paluda, aga mille puhul on tunda, et Püha Vaim neid ei toeta. Siis tuleb üle vaadata, kas need palved ikka on Jumala tahte kohased.

Võtame näiteks loo Ap 4-st. Seal mõisteti Peetruse ja Johannese üle kohut, kuna nende läbi oli halvatud inimene terveks saanud ja see äratas suurt tähelepanu. Asi lõppes sellega, et neil keelati üldse rääkida ja õpetada Jeesuse nimel. Apostlid aga ei löönud kartma, vaid vastasid seepeale: „Otsustage ise: kas Jumala ees on õige kuulata teid rohkem kui Jumalat? Meil on ju võimatu jätta rääkimata seda, mida me oleme näinud ja kuulnud.” Kuna midagi teha polnud võimalik, siis lasti apostlid lahti ja nad läksid kogudusse. Kogudus palvetas selle olukorra pärast, ja mitte kuidagi hädaldades ja hirmunult, vaid julgelt, toetudes kindlalt sellekohasele Jumala sõnale. Nad lõpetasid palve sõnadega: „Ja nüüd, Issand, vaata nende ähvarduste peale ja lase oma sulastel täie julgusega kõnelda sinu sõna, sirutades oma käe haigete parandamiseks ning tunnustähtede ja imetegude sündimiseks sinu püha sulase

Jeesuse nime läbi." (Ap 4:30) Ja siis ütleb järgmine, 31 salm: „Ja nende palve järel kõikus paik, kus nad olid koos, ja nad kõik täideti Püha Vaimuga ja nad kõnelesid Jumala sõna julgesti.”

Usun, et see on üheks heaks näiteks, kuidas palvetatakse Pühas Vaimus. Ja nagu näeme, Püha Vaim reageeris sellele isegi täiesti nähtavalt ja tuntavalt. Selline palve on Püha Vaimu poolt antud ehk inspireeritud ja sellele vastab Jumal eriliselt.

Muidugi on ka soovipalved üks palveelu osa – kui meil midagi vaja on, siis võime seda küll Jumalalt paluda. Aga kuidas on lugu Jumala ülistamise ja kummardamisega? Meie palved peaksid kindlasti sisaldama ka neid, sest ta on küll väärt kogu seda tänu ja ülistust, mida me saame talle tuua.

Räägitakse juhtumist ühes koguduses, kus oli tavaks korraldada erilisi palvekoosolekuid. Ühe sellise koosoleku alguses teatas aga pastor, et seekord ei võeta üldse vastu soovipalveid, vaid ainult tänatakse ja kiidetakse Jumalat kõige selle hea eest, mis ta on andnud ja teinud. See koosolek olevat kujunenud selles koguduses kõige lühemaks. Huvitav, kui pikaks võiks minu koguduses selline palvekoosolek kujuneda?

Kui apostel Paulus palus Rooma kristlastel enda eest palvetada, siis väljendas ta seda järgmiselt: „Ma kutsun teid üles, vennad, meie Issanda Jeesuse

Kristuse läbi ja Vaimu armastuse läbi võitlema koos minuga

palvetes Jumala poole minu eest” (Rm 15:30). Siin nimetab ta palvetamisega seoses Vaimu armastust, mis aitab palves võidelda.

Niisiis, Pühas Vaimus palvetamine tähendabki tegelikult palvetada Püha Vaimuga kooskõlas, Vaimu juhtimisel. Seda selgitab Paulus ka Rm 8:26: „Samuti tuleb ka Vaim appi meie nõtrusele: me ju ei tea, kuidas palvetada, nõnda nagu peab, kuid Vaim ise palub meie eest sõnatute ägamistega.” Sõnatud ägamised väljendavad ilmselt väga intensiivset palvet – niisugust, mida sõnad õieti ei suudagi väljendada, aga mille Vaim teeb palvetaja südames äärmiselt tungivaks. Ja järgmises, 27. salmis Paulus lisab: „Aga südameteurija teab, mida Vaim taotleb, sest Jumala tahtmise järgi palub ta pühade eest.”

See kõik tähendab, et tegelikult peaks palves sündima meie ja Jumala vahel lähedane ja usalduslik suhe. Alles sellises suhtes saab toimuda ka palvetamine Pühas Vaimus. Siis Püha Vaim saab panna usklikule südamele asjad, mille pärast ta soovib, et palvetataks. Sellisele palvele annab Püha Vaim ka oma innustuse, õhutades ja toetades seda. Siis hakkab inimese ja Jumala koostöö laabuma. Arvan, et kristlastele, kes elavad pealiskaudset usuelu, on selline palve üldse tundmatu.

Me ise tõepoolest ei tea, mida ja kuidas meil tuleks paluda. Oleme Jumala ees tihti nagu väikesed lapsed. Kui vanem läheb koos väikese lapsega poodi, siis võib laps tahta sealt kõike, mis aga silma hakkab – ka selliseid asju, mis ei oleks talle head. Ka Jumala lastena me ei tea ilma juhendamata, mida paluda. Selles on omal kohal ka Jumala sõna, millest Jumala Vaim aitab meil näha olulist. Kui Jumal ei anna meile seda, mis me palume, siis võib asi vabalt olla selles, et me ei palu Vaimu juhtimisel. Jaakobus nimelt tuletab meelde, et me võime paluda ka „halva jaoks, tahtes seda kulutada oma lõbudeks”, st oma huvides (Jk 4:3). Sellisel juhul me palume küll, aga ei saa, ütleb Jaakobus. Meie palved on siis isekad, ja kui Jumal need täidaks, siis see ainult kasvataks meie isekust.

Me võime väga kergesti seada Jumala sõna ja tahte asemele oma plaanid ja soovid ning isegi tõlgendada Jumala sõna vastavalt nendele. Siis me ka palume ja teeme asju, mis pole Jumala tahtega kooskõlas. Peale isekuse võib tegu olla ka lihtsalt asjatundmatusega – isegi siis, kui tahame siiralt paluda mitte oma huvide, vaid Jumala riigi edenemise pärast, me ei tea, mida ja kuidas konkreetselt paluda vastavalt Jumala tahtele. Ei maksa unustada, et Jumala mõtted ja teed on meie omadest võrratult kõrgemad – nagu taevas on kõrgem maast. Vaimus palvetamine toimub kindlasti kooskõlas Jumala sõnaga ja vastavalt sellele, kuidas Vaim palvetama juhib, tulles meie nõtrusele appi.

Veel üks Pühas Vaimus palvetamise tähendus tuleb esile 2Kr 10:3-6-t, kus Paulus räägib võitlusest eksiõpetuste vastu nagu siin Juudaski: „Sest ka lihalikus ihus elades ei sõdi me selle loomuse järgi, meie võitluse relvad ei ole ju lihalikud, vaid need on Jumalas vägevad kindluste mahalõhkumiseks. Me kummutame targutused ja purustame iga kõrkuse, mis tõstab end jumalatunnituse vastu, ja me võtame vangi Kristuse sõnakuulmisse kõik mõtted ja oleme valmis nuhtlema iga sõnakuulmatust, kui teie sõnakuulelikkus on saanud täielikuks.”

Tuleb muidugi arvestada, et meis endas ei ole midagi sellist, mis tahaks Kristusele alistuda. Isegi meie oma süda seisab Kristusele vastu lõpuni ja igal viisil. Talle seisavad vastu ka maailm ja saatan. Aga see ei ole ülesaamatu probleem, sest Jumalal on selle jaoks juba lahendus olemas. Kui inimene saab usklikuks Jeesusesse Kristusesse, siis saab ta Püha Vaimu, kes on usklikule jõuallikaks. Tema teab, kuidas palvetada Jumala tahte kohaselt. Ilma temata tulevad meie palved ainult meie enda pimestatud mõistusest ega võigi olla Jumala tahte kohased.

Ehk ei ole liigne öelda Vaimus palvetamise kohta sedagi, et see võib toimuda ka võõrastes keeltes, mis Vaim usklikule rääkida annab. Et selline asi on piibellik, seda näeme 1Kr 14-st, kus Paulus selgitab vaimuandide tähendust ja kasutamist: „Kui ma keeli rääkides palvetan, siis palvetab mu vaim, aga mu mõistus on viljatu. Kuidas siis nüüd? Ma tahan palvetada vaimus, aga tahan palvetada ka mõistusega, tahan laulda vaimus, aga tahan laulda ka mõistusega.” (1Kr 14:14-15) Nagu näeme, Paulus nimetab siin keeli rääkides palvetamist vaimus palvetamiseks, tavalist palvetamist aga mõistusega palvetamiseks. Milles seisneb keeltes rääkimise, sealhulgas ka palvetamise olemus, seda ütleb Paulus selle peatüki alguses, 1Kr 14:2: „Sest kes räägib keeli, ei räägi inimestele, vaid Jumalale, sest keegi ei mõista teda, ta räägib vaimu ajel ju saladusi.” Sellest saab järeldada, et Vaimus saab palvetada sellistegi asjade pärast, mille pärast mõistuse tasandil palvetada ei oskaks.

Eespool rääkis Juudas kogudust valitsevatest taganenud õpetajatest, kes väliselt jätsid mulje, et nad valdavad kõiki kristliku elu tõesid. Juudas aga ütles, et neil polnud isegi Püha Vaimu. Kõik nende palvedki tõusid siis neist endist – nende arvamustest ja soovidest. Seepärast Juudas ütleb nüüd, kuidas tuleb kristlastel paluda. Palves ei tohi lasta end juhtida oma rikutud loomusest ja piiratud mõistusest, mis kohati tahab end küll väga targaks ja leidlikuks pidada. Selle asemel tuleb kristlasel õppida juhinduma Jumala Vaimust nii palvetades kui ka elus üldse. Selleks on mõõdapääsamatult vaja tunda ka Jumala sõna, mida Püha Vaim kasutab. Sel viisil on kristlane väärdõpetuste eest kaitstud.

Mõtleme veel kord sõnadele: „hoidke endid Jumala armastuses”. Sedasama ütles ju ka Jeesus ise: „Nõnda nagu Isa on armastanud mind, olen minagi armastanud teid. Jääge minu armastusse! Kui teie peate minu käske, siis te jääte minu armastusse, nõnda nagu mina olen pidanud oma Isa käske ja jään tema armastusse.” (Jh 15:9-10)

Nii Juuda kui ka Jeesuse sõnad tähendavad ju sedagi, et Jumala armastusest on võimalik ka välja libiseda. Valeõpetajatega, kelle eest Juudas hoiatab, oligi see juhtunud. Jeesuse sõnadest selgub, kuidas tema armastusse jäädakse – tehes tema tahtmist ja olles talle kuulekas, ja seda mitte orjalikult või hirmust, vaid selgest rõõmust ja armastusest, mille on kinkinud Püha Vaim. Neist Jeesuse sõnadest saame ka teada, kuidas toimub tema armastusest välja libisemine – tema tahet ignoreerides ja täitmata jättes ehk teisisõnu – oma arvamuste kohaselt elades ja oma tahtmist tehes.

Paneme tähele sedagi, et armastusse jäämine on teine asi kui armastusse pääsemine. Kristlane ei pea võitlema või pingutama selleks, et Jumala armastuse osaliseks saada, vaid selleks, et mitte lasta end sellest lahutada. Kui inimene saab kristlaseks ehk kui ta saab päästetud, siis on ta täielikult Jumala armastusest ümbritsetud. Meil tuleb ikka mõista ja meeles pidada, et Jumal armastab kogu aeg seda, kes usub Jeesusesse Kristusesse. Sellepärast nimetab ka Juudas oma adressaate isegi kolmel korral armsateks. Ennekõike on nad inimesed, keda armastab Jumal, ja seepärast olid nad ka Juudale armsad. Me ei saa takistada Jumalat meid armastamast, aga võime tema armastusest küll mitmelgi viisil välja libiseda või selle endast eemale tõrjuda. Just sellepärast õhutavad nii Juudas kui ka Jeesus ise meid püsima Jumala armastuse päikesepaistes, laskma sellel tulvata oma südamesse ja ellu.

Taganenud õpetajad olid sellele Jumala armastusele selja pööranud ja läinud oma teed. Nad olid isegi Jumala armu kõlvatuseks pööranud, õigustades sellega oma patust elu.

Armastusse jäämise üleskutse on trööstiv. Kristlasel pole tarvis pürgida mingitesse uutesse ja imelistesse tõelustesse või sfääridesse, vaid ta hoolitsegu selle eest, et ta jääb sellesse, mis ta algusest peale on apostlitelt õppinud. Valeõpetused seevastu püüavad meid ahvatleda uute tõdede juurde, mis tegelikult tähendavad senistest taganemist. Sellepärast ütleb Paulus ka Timoteosele: „Aga sina püsi selles, mida sa oled õppinud ja usaldanud, teades, kelle käest sa oled õppinud, ja kuna sa tunned lapsest saadik pühi kirju, mis võivad sulle tarkust anda päästeks usu kaudu, mis on Kristuses Jeesuses.” (2Tm 3:14-15)

Timoteosele, kellele oli usaldatud koguduse juhtimine, ei antud lõppeks muud juhtnööri kui kinni pidamine sellest, mis ta oli juba noorena õppinud. See on suur kergendus. Aga teisest küljest tähendab see ka pidevat võitlust. Juba paradiisis ei tahtnud madu ehk saatan, et esimesed inimesed peavad kinni lihtsast Jumala sõnast, mis oli neile teada antud; samuti ta ei taha, et sellest peavad kinni praegusedki Jumala inimesed. Ta ei taha, et kristlased püsivad Jumala armastuses. Seepärast saadab ta meie hulka kõikvõimalikke eksitajaid, et me irduksime eluandvast osadusest elava Jumalaga.

Peale usu ja palve kuulub kristlase varustuse hulka ka lootus. Loen veel kord 21. salmi.

21 hoidke endid Jumala armastuses, oodates meie Issanda Jeesuse Kristuse halastust igaveseks eluks.

Niisiis, Jumala armastuses püsimise juurde kuulub ka Jeesuse Kristuse halastuse ootamine igaveseks eluks. Teisisõnu tähendab see uskuda ja arvestada, et Issand Jeesus on hea ja ustav, hoolimata meie puudulikkusest, ja viib meid ka eesmärgile. Seda ju halastus tähendabki – ta ei tõmba meile kriipsu peale, kui me eksime, vaid õpetab ja treenib meid edasi. Jumala arm on siis seegi, et ta praegugi enda omade eest hoolt kannab. Ta on oma armus ja halastuses ülevoolavalt rikas.

See on Juuda neljas juhtnõör eksitusele vastukaaluks – oodata „meie Issanda Jeesuse Kristuse halastust igaveseks eluks.” Selles juhendis on kaks vaatevinklit – need on usk ja lootus. Kõigepealt saab inimene päästetud üksnes armust, mida Jeesus Kristus on meile osutanud, surres meie eest karistussurma ristil. Samuti on arm see, et kristlane jõuab kord ka kirkusse pärale. Sellepärast õhutab Juudas meid ootama, et meid halastusest viiakse igavesse ellu.

Ootamine aga tähendab valvamist. Valvavate kristlaste tundemärgiks on läbi aegade olnud, et nad on oodanud Kristuse tagasitulekut oma eluajal. See tähendab pidada kogu aeg meeles, et praeguse maailma aeg saab kunagi otsa ja et pärast seda läheb iga inimene kohtu ette. Jeesus Kristus tahab, et tema omad elaks kogu aeg tema tagasituleku ja igavese elu ootuses. Sellega saab vältida ühte eksiõpetuste hundiauku, kus hakatakse praegust maailma igaveseks pidama. Et Juudas nimetab igavest elu, see kõneleb ennekõike lootusest. Ja kristlik lootus ei ole kunagi soovmõtlemine, vaid kindlus, et Jumala töötused peavad paika. Lootuseks aga nimetatakse seda lihtsalt sellepärast, et selle teostumine on alles ees. Kuna aga selle lootuse täitumine ei sõltu inimese võimetest vaid üksi Jumalast, siis pole selles tarvis kahelda.

Kahtlemisest räägib järgmiseks ka Juudas. Aga enne, kui minna sellele teemale juurde, tasub lühidalt üle korrata, millised asjad Juudas seni rohuks eksiõpetuste vastu esile tõstis. Keskne mõte on siin, et tuleb hoida end Jumala armastuses. Selleks on kõigepealt vaja Jumala sõna, millest usk kinni haarab. Teiseks on väga tähtis palveosadus Jumalaga. Samuti räägib Juudas armust ja lootusest. Kõik need on relvad eksiõpetuste vastu ja üldse kõigi võimalike ohtude vastu.

Siiski ei tee Juuda poolt seni loetletud asjad kogudust veel võimeliseks kaitsma end kõigi eksiõpetuste mõjude vastu. Võib-olla sa juba märkasid, milline tähtis asi sellest loetelust veel puudub. Jeruusalemma algkoguduse aegadest peale on kristlaste tundemärkide hulka kuulunud ka halastustöö – nii või teisiti nende eest hoolitsemine, kellel on elus halvemini läinud. Sellest räägitakse muuhulgas Ap 6:1-5, kus oli tekkinud probleem seoses praktilise igapäeva eluga – nimelt ei kantud kõigi abivajajate eest ühtviisi hoolt. Asi lahendati niiviisi, et valiti hoolekandetöö jaoks seitse meest. Nii said apostlid pühenduda palvetamisele ja sõna teenimisele.

Teiste abistamisest kõneleb järgnevalt ka Juudas. Tema ajal aga ei olnud see probleem seotud toidu jagamisega, vaid küsimus oli kõrvalkõndimises, toeks olemises. Selle teema uurimise jätame aga järgmiseks korra. Siis jõuame Juuda kirja uurimisega ka lõpule.

PKK1315 Jd 1:22-25

Tulest tõmmatud

Hakkame Juuda kirja uurimisega lõpule jõudma. Kahel eelmisel korral oleme siit uurinud Juuda nõuandeid kogudusele, et seisa vastu sinna sisse pugunud eksiõpetustele. Juudas nimetas usku, palvet, Jumala armastust, halastust ja lootust, ilma milleta pole olemas ehtsat kristlikku usku. Aga sellega ei ole loetelu veel täielik. Kokku nimetab Juudas seitset asja, ja seitsmendaks on praktiline teenimistöö, kuigi Juudas ei nimeta seda päris niiviisi.

22 – 23a Ja halastage nende peale, kes kahtlevad, päästke neid tulest välja kiskudes.

Erinevaid inimesi tuleb kohelda eri viisil. Pilikajate kohta ei anna Juudas mingeid juhtnööre ja lugejatel pole tarvis nende päästmiseks vaeva näha. Põhjus on selles, et pilikaja on juba valiku teinud ja ta on oma seisukohtade õigsuses veendunud. Ta peab ennast palju targemaks ja paremaks kui teisi, keda ta pilikab ja halvustab. Selline suhtumine sünnib uhkuse patust. Selliseid pole mõtet üritada ümber veenda. Seevastu kahtleja on alles kahevahel. Ta ei tea, mida uskuda – kas traditsioonilist õpetust või neid, kes pakuvad midagi uut ja huvitavat. Aga võib-olla tuleks hoopis mõlemast võtta nii-öelda parem osa? Selliste inimestega tuleb olla kannatlik ja püüda selgitada õige usu aluseid ning näidata nende väärarusaamu. Kui keegi hakkab kahtlema, siis on teistel ülim aeg talle appi minna.

Eelmises salmis ütles Juudas, et tuleb püsida Jumala armastuses ja oodata „meie Issanda Jeesuse Kristuse halastust igaveseks eluks” – st toetuda Jeesuse Kristuse armule, mis kannab usklikku praegu ja viib ta ka igavesse ellu. Aga kes on sattunud eksiõpetuse mõju alla, sellel ei ole kerge olla usus ja armastuses kindel ning elada Jeesuse tagasituleku lootuses. Mitmesugused probleemid elus, ennekõike aga eksiteele läinud õpetajate jutud võivad ajada segadusse ja lootust tumestada. Siis tõstavad kahtlused pead. Sellepärast ütlebki Juudas, et tuleb halastada neile, kes kahtlevad, olla nendega armuline ja kannatlik.

Kristlik teenimine ei seisne ainult puuduses olivate eest hoolitsemises. Tihti tähendab see ka nende toetamist, kes on oma usuga katsumustesse sattunud. Inimene, kes on kokku puutunud eksiõpetustega, võib olla nagu värisev haavaleht, mille kohta ei tea, kuhu ta langeb. Seepärast vajavad kahtluste sohu vajunud inimesed kannatlikku kõrvalkõndijat ja toetajat, kes kannab kõige raskematest vintsutustest läbi kindlale pinnale.

Maksab meeles pidada, et kahtlemine ei ole seesama, mis uskmatuse. Ehtsa kristliku usu juurde kuulub ka siiras küsimine ja kahtlemine ning vastuste otsimine. Seda sellepärast, et kõigepealt tuleb tõsiasjades selgusele jõuda, alles siis saab olla ka oma usus kindel ja veendunud. Seda tuletab meelde ka Jeesuse jünger Toomas. Kindla peale polnud tal midagi selle vastu, et jutud Jeesuse ülestõusmisest vastavad tõeale, aga aus olles ei suutnud ta seda uskuda. See tundus liiga hea, et olla tõsi. Ta nõustus uskuma alles siis, kui asi on absoluutselt kindel. See on tegelikult väga hea hoiak – palju parem, kui mingi ebamäärane uskumine, mille sisu uskuja isegi õieti ei tea. Ja kui Jeesus ise Toomale ilmus, siis hajusid kahtlused. Põhimõtteliselt just niiviisi ristiusk toimibki. Viisid, kuidas Jeesus

kedagi enda reaalsuses veenab, on erinevad, aga need sünnitavad alati täieliku veendumuse. Ka kristlane, kui ta tuleb kahtleja kõrvale ja aitab ta Jumala sõna tervele alusele, siis kirkastab ta sellega Kristust. Ainult selge sõna Kristusest võib kõrvaldada kahtlused. Evangeelium on kahtlustest tugevam, sest kahtlused põhinevad teadmatusel. Kui saad teada, kuidas asjad tegelikult on, siis pole kahtlustel enam mingit kohta.

Juuda juhtnõor, et kahtlejatele tuleb halastada, on kasulik meilegi. Nimelt võib kergesti juhtuda, et kui kohtume kahtlevate toomaste või tiinadega, siis muutume kärsituks ja kaotame kannatuse. Aga asi võib olla lihtsalt selles, et nad on kohtunud väärade õpetajatega, kes on juhtinud neid eksiteele. Sellises olukorras on tarvis kannatlikkust, et osutada armu. Keegi koguduse töötajaja rääkis, kuidas keegi kuus nädalat ta juures käis ja teda oma küsimustega vaevas. Lõpuks töötajaja kannatus katkes ja ta ütles pahameelega selliseid sõnu, mille peale abiotsija minekut tegi.

Läks aga nii, et abiotsija sõber võttis töötajajaga ühendust ja palus tal olla kannatlik, sest see inimene oli käinud mitmesugustes usulahkudes ega suutnud enam kuigi palju orienteeruda selles, mis talle räägiti. See teadmine andis töötajajale uut kannatlikkust abiotsijale vastu tulla.

Juuda sõnad on eriti ajakohased praegusel ajal, kus Jumala sõna suhtes tõstatatakse nii palju kõikvõimalikke kahtlusi, et sellel, kes tahaks uskuda, on raske sotti saada, mis on tõde, mis vale või mis on lihtsalt kellegi arvamus. Suur osa neist väidetest on täiesti asjatundmatud või lähtuvad täiesti valedest eeldustest, aga mõnigi kord esitatakse neid sellisel viisil, et nad jätavad asjatundliku ja usaldusväärse mulje. Näiteks väidetakse, et tegemist on autoriteetse ja põhjaliku uurimistöö tulemustega. Kes on taolisi asju tõena võtnud ja neist segadusse sattunud, nendega on vaja olla kannatlik. Praktilise armastuse üheks iseloomulikuks jooneks ongi ka kannatlikkus.

Veel ütles Juudas kahtlejate kohta: „päästke neid tulest välja kiskudes!” See on väga jõuline väljend, mis muuhulgas näitab, kui tõsise asjaga on kahtluste või väärdõpetuste puhul tegemist – seda võib võrrelda tulekahjuga, mis on juba puhkenud ja millest päästmiseks tuleb tegutseda kiiresti ja otsustavalt. Tuleb ette olukordi, kus ainuüksi halastav kõrvalkõndimine ei ole piisav, et segadusse sattunud inimest aidata. Teinekord tuleb inimene päästa justnagu tulest välja tõmmates. On järelikult olukordi, kus hingehoidjal tuleb pea silitamise asemel seada abivajaja vägisi tõega silmitsi. Või tuleb tegutseda tema päästmiseks otsustavalt ja pühendunult. Siis võib juhtuda, et surma poole mineja saab aru, kuhu ta on teel, ja saab sellest saatusest päästetud.

Ka Õpetussõnade raamatus on öeldud: „Päästa need, keda viiakse surma, ja peata, kes vanguvad tapmisele!” (Õp 24:11) Seda nõuannet on kerge mõista nii seoses Juuda kirja teemaga kui ka meie kaasajaga. Kui inimene elab ilma hea sõnumita Jeesusest Kristusest, siis on ta teel surma. Ometi on Jeesus Kristus kandnud oma ihus ristipuule iga inimese patud ja teostanud lepituse. Seepärast on igal surma poole minejal õigus saada kuulda rõõmusõnumit elust, mis ootab igaüht, kes oma lootuse Kristusele paneb.

Me kõik vajame sõnumit, et meil pole enam tarvis surra, sest Kristus on juba meie eest surnud. See võimas sõnum ei ole mõeldud ainult neile, kes seda juba teavad, vaid ka kõigile, kes seda veel ei tea. See pole ainult teatud rahvastele – näiteks juutidele või eestlastele, vaid kõigile. See pole mõeldud ainult sellele osale maailmast, kus kristlus on juba tuntud ja tunnustatud, vaid ka neile, kes pole sellest veel kunagi kuulnudki ja kes on seni uskunud hoopis midagi muud. Seepärast on praegu aeg teha ka misjonitööd. Juuda kiri tuletab meelde, et see sõnum on mõeldud neilegi, kes on saanud eksiõpetuste poolt petetud. Praeguse aja üks suurimaid eksiõpetusi on vist küll ateism, aga ka kõikvõimalikke religioosseid valeõpetusi tuleb aja jooksul üha juurde. Osa neist pakub lahendusi Jeesusest Kristusest üldse mööda minnes, osa aga annab talle oluliselt teistsuguse tähenduse, kui antakse Piiblis. Eksitatuid tuleb püüda päästa justnagu lausa tulest välja kiskudes, et nad ellu jääks ja leiaks elutee.

Võib olla, et tulest välja kiskumisest rääkides mõtles Juudas sellele, mis öeldakse Sk 3:1-2: „Ja ta näitas mulle ülempreester Joosuat seismas Issanda ingli ees, ja saatanat seismas temast paremal pool teda süüdistamas. Ja Issanda ingel ütles saatanale: "Issand sõidelgu sind, saatan! Jah, Issand, kes on valinud Jeruusalemma, sõidelgu sind! Eks see ole tulest tõmmatud tukk?" Seal võrreldakse ülempreester Joosuat tulest välja tõmmatud tukiga. Seega oli tegemist inimesega, kes oli pääsenud suurest ahistusest.

Võib-olla aga on siiski tõenäolisem, et Juudal oli mõttes see, mis Iisraeli kohta öeldakse Am 4:11: „Ja ma paiskasin teid segi, nagu Jumal paiskas segi Soodoma ja Gomorra; te olite otsekui tulest tõmmatud tukk, aga te ei pöördunud tagasi minu juurde, ütleb Issand.” Siin räägib Aamos Iisraeli rahva sügavast paadumusest, millest isegi Issanda äärmuslikud abinõud ei suutnud teda äratada. Et Juudas võis silmas pidada seda Aamose raamatu salmi, selle poolt kõneleb seegi, et ta oma kirja 7. salmis kõneles Soodomast ja Gomorrast. Seal ta ütles: „Nii nagu ka Soodoma ja Gomorra ja nende ümberkaudsed linnad, kes samal kombel hoorasid nagu need inglid ning jooksid ebaloomulike himude järgi, seisavad juba hoiatuseks igavese tule karistuse kandjatena.”

Soodomat, Gomorrat ja teisi sama ümbruskonna linnu ootava hävingu keskelt Issand otsekui tõmbas Loti välja ja viis varjule. Aga Loti väimehekandidaate ei suudetud ometigi päästa, nagu jutustatakse 1Ms 19:12-17: „Ja mehed ütlesid Lotile: "Kes sul veel siin on, väimees ja pojad ja tütreid ja kõik, kes sul linnas on, vii siit paigast ära, sest me hävitame selle paiga, kuna hädakisa nende pärast on Issanda ees suur; ja Issand on meid läkitanud seda hävitama!" Siis Lott läks välja ja kõneles oma väimeestega, kes pidid võtma ta tütreid, ning ütles: "Tõuske, minge siit paigast ära, sest Issand hävitab selle linna!" Aga oma väimeeste meelest heitis ta nalja. Ja kui hakkas koitma, kiirustasid inglid Lotti, öeldes: "Tõuse, võta oma naine ja kaks tüdruku, kes siin on, et sa ei hukkuks linna süü pärast!" Ja kui ta veel kõhkles, siis haarasid mehed kinni ta käest, ja ta naise käest ja ta mõlema tütre käest, sest Issand tahtis teda säästa; ja nad viisid ta ära ning jätsid väljapoole linna. Ja neid välja viies nad ütlesid: "Päästa oma hing! Ära vaata selja taha ja ära peatu mitte kuskil ümbruskonnas! Põgene mäestikku, et sa ei hukkuks!"

Lott sai tõesti justkui tulest välja kistud, hoolimata oma aeglusest ja kõhklemisest, aga väimehekandidaatidega, kes osutasid lausa pilkajateks, ei olnud võimalik midagi teha. Ka Juudas mõtles oma kirjas mitmesugustele inimestele. Eelmises salmis ta rääkis kahtlejatest, kes justnagu kõiguvad kahe võimaluse vahel. Neid tuli kannatlikult julgustada tulema Jeesuse Kristuse juurde. Aga koguduses oli neidki, keda taganunud õpetajate jutud olid hakanud sedavõrd huvitama, et nad olid nii sügavalt nende võrku langenud, et neid päästa oli juba väga raske. Sellepärast Juudas ütleb: „päästke neid tulest välja kiskudes!” Ta peab seega tõenäoliseks, et kõiki ei suudeta päästa. Mõned on läinud oma eksituses liiga kaugele. Viimase abinõuna pakub Juudas, et tuleb nad tulest välja kiskuda. Kuigi nad ise meelsasti tulla ei tahagi, nagu nägime ka Loti puhul, tuleb nende aitamiseks teha kõik, mis võimalik. Võib-olla saab niiviisi päästa igavesest hukatusest vähemalt ühegi inimese.

23bc Teiste peale halastage aga kartuses, vihates lihaliku loomuse poolt rüvetatud rüüdki.

Seitsmes Juuda juhtnõor tundub kõige raskemini mõistetav. Mismoodi saab halastust, kartust ja vihkamist omavahel seostada? Kuidas mõista sõnu „halastage kartuses”?

Inimesed võivad sattuda eksitusse mitmel viisil, seetõttu vajavad nad ka erinevat lähenemist ja abi. Eelmine lause rääkis kahtlejatest, kelle suhtes tuleb olla mõistev ja halastav, aga vajaduse korral ka otsustav. Siin aga on ilmselt jutt inimestest, kes on läinud sügavale kõlvatusse. Nad on maitsnud patu kibedust ja hävitavat jõudu. Nad on läbinisti rüvetatud. Aga neidki tuleb kristlaste koguduses armastavalt vastu võtta. Neile halastust osutades tuleb aga ette vaadata, et mitte ise kõlvatusega kaasa minna ja rüvetatud saada. Tuleb ikka teha vahet patul ja patustajal – pattu tuleb vihata, patust inimest aga armastada. Aga armastus ei seisne mingil juhul tema patu heakskiitmisel või „mõistmises”.

Tegemist on sama asjaga, mille osas ka Paulus õpetab Korintose kogudust. Seal oli tegemist inimesega, kes oli verepilastaja, kuid elas koguduse osaduses rahulikult edasi. Osas koguduse liikmetes tekitas see ilmselt segadust ja meelepaha, teised aga koguni kiitlesid sellega, pidades seda ilmselt edumeelseks. Kui Paulusel tuli anda juhtnõu, kuidas selles olukorras käituda, siis kirjutas ta 1Kr 5:4-5 järgmist: „Meie Issanda Jeesuse nimel, kui teie ja minu vaim on kokku juhitud meie Issanda Jeesuse väega, see mees tuleb loovutada saatanale ihu hävitamiseks, et vaim võiks pääseda Issanda päeval.”

Seda kirjutades ütleb Paulus välja ka põhjuse, miks tuli langetada nii karm otsus, mis praktikas tähendas koguduse osadusest välja heitmist – sellega anti mehele võimalus pääseda. Kui inimene on patu poolt petetud, siis juhtub väga kergesti, et ta ise ei näegi oma tegevust patuna – ta ei leia selles midagi halba. Koguduse otsustav käitumine võib tal siis ehk aidata oma pattu näha ja sellest loobuda. Sama mõte on ka Juudal. Kui eksiteele läinud koguduse liikmed läbikäimisest eristatakse, siis on neil veel võimalik oma valikud üle vaadata ja võib-olla pöörduda surma teelt elu teele tagasi. Juudas aga ütleb siiski, et kui selline äärmuslik abinõu tarvitusele võetakse, siis motiiviks on kaastunne nende inimeste vastu. Nad lähevad hukatusse, kui nad ei märka oma eksitusest loobuda. Seepärast tuleb neid armastada, pannes nad kogudusest välja, ja loota, et see abinõu aitab neil tõde mõista.

Juudas lõpetab oma kirja Jumala ülistamisega.

24-25 Temale, , ainsale Jumalale, meie Päästjale, olgu Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi kirkus, üllus, võimus ja meelevald enne kõiki aegu ja nüüd ja kõigi aegade! Aamen.

Eespool rääkis Juudas tulest välja kiskumisest ja sellest, et tuleb kohkuda tagasi isegi lihaliku loomuse poolt rüvetatud rüü eest. Nii tõstis ta esile mitmesuguseid ohte, milles kristlased siin maailmas elavad. Seepärast on trööstiv lugeda vastukaaluks neid Juuda sõnu, kus ta paneb asjad paika. On suurepärane, et kristlane võib ikka lõpetada Jumala kiitmise ja ülistamisega. Kui vaadata kõigile ohtudele ja võimalikele eksitustele, siis võib tulla hirm, et kas kristluse kitsal teel on üldse võimalik sihile jõuda. Juudas aga rahustab meid, ülistades Teda, „kes suudab teid hoida komistamast ja panna laitmatuna oma kirkuse palge ette hõiskama”. Jeesuse Kristuse meelevald ei ole piiratud olukordadega ega ajagagi – see on täiuslik nii minevikus, olevikus kui ka kõigil tulevastel aegadel. Tema on vägev kaitsma enda omasid siin maailmas, nii et me kord võime hõisata koos temaga kirkuses.

Samamoodi ülistas Jeesuse meelevalda ka Paulus, kirjutades näiteks Ef 3:20-21: „Aga Jumalale, kes meis tegutseva väega võib korda saata palju rohkem, kui oskame paluda või isegi mõelda, temale olgu kirkus koguduses ja Kristuses Jeesuses igavesest ajast igavesti kõigi sugupõlvedeni! Aamen.”

On tõesti nii, et kui Jeesus Kristus enda omasid siin maailmas ei hoiaks ja varjaks, siis ei jõuaks keegi pärale. Seetõttu on nii kasulik ja hea lugeda neid Juuda kirja lõpusalme. Kuigi kristlase ülesanne on igati võidelda väärdõpetuste ja üldse patu vastu, kuulub tänu ja au päästmise eest ikkagi ainuüksi Päästjale.

Jeesus Kristus peab saama olla meie elu Issand – see tähendab, täielik peremees. See tähendab tegelikult, et kristlasel tuleb teda mitte ainult nimetada Issandaks, vaid ka tegelikult alluda Ta autoriteedile. Temale tuleb meil anda kõige eest au ja meie ülesanne on rääkida tema imelistest tegudest teistelegi. Ta on majesteet, kuningate Kuningas ja isandate Issand. Talle on antud kõik meelevald nii taevast kui ka maa peal. See maailmakõiksus ei ole tema valitsuse alt välja libisenud. Kõik võim kuulub temale. Eriti neil taganemise aegadel, kui on kõikvõimalikke õpetuste risttuuli, mis teda salgavad, tuleb Jumala lastel anda au Jeesuse Kristuse nimele ja teda ülendada. Sest tema on inimkonna ainuke lootus. Juudas lõpetab oma kirja sõnaga „amen”. See tähendab „tõesti”. See, mida ta eelnevalt ütles, on kindlalt tõde.

Meeldib see meile või mitte, ühel päeval me kõik nõtkutame oma põlved Issanda Jeesuse ees, kes on ühtaegu nii inimene kui ka Jumal. Ta on meie kohtumõistja viimsel päeval, aga ka meie pattude lepitaja. Ta väärrib tõesti kõike tänu, kiitust, austust ja ülistust. Tema ees tasub meil kummardada. On rõõm, et võime seda kiitmist ja

kummardamist õppida juba praegusel ajal. Kõige sügavamas mõttes me anname talle au siis, kui võtame vastu tema valmistatud andeksandmise. Siis me ei otsi päästmise aluseid ja võimalusi iseendast, vaid tunnistame tema selleks, kes ta on. Seepärast tahan kinnitada sulle, hea sõber, et Issanda Jeesuse nimes ja veres võid uskuda kohe praegu kõigi oma pattude andeksandmist. Uskudes nõnda Jeesusesse Kristusesse annad sa talle kõige suuremat võimalikku au oma elus. Tõesti.